

Asiakastarpeet Seinäjoen uimahallissa ja verrokkikaupunkien uimahallihankekokemusten kartoittaminen, Master

Taija Heimovirta-Vavuli

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Liikunnanohjaaja YAMK

Kunto- ja terveystoiminta

Master -opinnäytetyö

2023

Tiivistelmä

Tekijä Taija Heimovirta-Vavuli
Tutkinto Liikunnanohjaaja (YAMK)
Opinnäytetyön nimi Asiakastarpeet Seinäjoen uimahallissa ja verrokki kaupunkien uimahallihankekokemusten kartoittaminen
Sivu- ja liitesivumäärä 71 + 7
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kyselytutkimuksen avulla kartoittaa Seinäjoen uimahallin asiakkaiden mielipiteitä ja asiakaskokemusta nykyisen uimahallin käytöstä ja asiakkaiden tarpeesta. Kartoitettavana oli myös tulevaisuuden uimahallin palvelut ja koota tietoa nykyisistä käyttäjistä sekä selvittää vesiliikunnan tarpeet tulevaisuudessa. Toisena tavoitteena oli myös tutustua vertailuanalyysin avulla muiden kaupunkien lähes vastaavan kokoluokan uimahallihankkeisiin ja löytää niistä hankkeista oppia ja ymmärrystä hankkeeseen valmistautumisesta sekä asiakkaiden osallistamisesta eri keinoin saaden asiakkaan äänen kuuluville. Lisäksi vastaajaryhmien eroja ja yhteyksiä selvitettiin tutkittujen muuttujien ristiintaulukoinnilla.</p> <p>Seinäjoki on kasvava kaupunkikeskus, jossa vesiliikuntapalvelut ovat jääneet Seinäjoen kasvun jalkoihin. Entinen rakennus on elinkaarensa loppupuolella. Nämä ovat taloudellisesti ja ajallisesti suuria asioita, joten pitää valmistautua olosuhteen jonkinlaiseen korjaukseen tai uuden rakentamiseen.</p> <p>Asiakkaiden mielipiteiden keräämiseen käytettiin kyselytutkimusta, jossa tehtiin tarvekartoituskysely. Kyselyn vastaajista (N=534) oli naisia 77 % ja miehiä 22 %. Suurin käyttäjäryhmä oli aikuiset (76 %) ja enemmistö oli seinäjokisia vastaajia (95 %). Kartoitettiin myös tulevaisuuden palveluja (N=206), jossa vastaajien mielestä kylpylämäisyyden lisääminen porealtailla, monitoimialtaan uusiminen ja 50 metrin altaan sekä katsomon rakentaminen olivat eniten vastattuja.</p> <p>Vertailuanalyysin uimahallihankkeiden kolme kaupunkia olivat Rauma, Kuopio ja Iisalmi. Paikkakunnat valikoituivat lähes vastaavien kaupungin olosuhteiden myötä. Haastattelut tehtiin puolistrukturoiden Teamsin välityksellä. Löydöksenä vertailuanalyysissä oli huolellisesti valmistautuminen hankkeeseen, osallistaa kuntalaisia mahdollisimman paljon eri tavoin saadakseen kuntalaisten äänen kuuluville sekä tuottaakseen kuntalaisten näköinen uimahalli.</p> <p>Kysyttäessä tarvekartoituskyselyssä allastilojen tarpeellisuudesta, tulevaisuudessa tärkeistä asioista uimahallissa, allasalueen oheistiloista sekä huomioista tulevaisuuden uimahalliin, oli päätuloksena kauttaaltaan 50 metrin altaan rakentaminen. Tämä tarkoittaa kokonaan uuden uimahallin rakentamista 50 metrin altaana, jossa on 2,5 metriä leveät radat.</p> <p>Päätavoite oli kartoittaa asiakastytyväisyyttä ja tarpeita. Työn tulokset vastasivat työlle asetettuihin tavoitteisiin. Vastaajien mukaan uimahallia tulisi parantaa suurta käyttäjämäärää vastaavaksi olosuhteeksi sekä viihtyvyyden kannalta päivittää lisääntyneeseen käyttäjämäärään sopivaksi. Yksittäisenä olosuhteenä vastaajat toivoivat 50 metrin allasta. Tutkimustuloksista voidaan todeta, että suurin osa vastaajista toivoo Seinäjoelle uutta uimahallia.</p>
Asiasanat uimahalli, vesiliikunta, asiakaskokemus, liikuntapalvelut

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kunta ja uimahallit liikkumisen edistäjinä	3
2.1	Liikuntalaki	5
2.2	Uimahallit kunnissa	6
2.3	Liikuntapaikkapolitiikka	7
2.4	Seinäjoen väestörakenne sekä käyttäjät ja palvelut Seinäjoen uimahallissa	8
2.5	Esteettömyys ja saavutettavuus	12
3	Asiakaskokemus	13
4	Vesiliikunta	17
4.1	Koululiikunta	18
4.2	Uinti	19
4.3	Vesiuheiluseurat ja muut uimahallin käyttäjät Seinäjoella	20
4.4	Muut vesiliikuntamuodot	21
4.5	Uinninvalvonta ja hengenpelastus	22
5	Liikunnan hyödyt ja vesiliikunnan erityispiirteet	25
5.1	Fyysisen kunnon ylläpito	26
5.2	Liikunnan hyödyt eri ikäisinä	28
6	Seinäjoen uimahallin nykytila	30
7	Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimusmenetelmät	33
7.1	Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä	33
7.2	Vertailuanalyysi	34
8	Kyselytutkimuksen tulokset	35
8.1	Kyselytutkimuksen vastaajien perustiedot	35
8.2	Kyselyn tulokset kysymyksittäin	37
9	Vertailuanalyysin tulokset	44
9.1	Vertailuanalyysi Rauman uimahallihankkeesta	45
9.2	Vertailuanalyysi Kuopion uimahallista	46
9.3	Vertailuanalyysi Iisalmen uimahallihankkeesta	47
9.4	Yhteenveto vertailuanalyysin uimahallihankkeista	48
9.5	Vertailuanalyysin tulokset ja niiden hyödynnettävyys Seinäjoen uimahallihankkeessa	50
10	Pohdinta	52
	Lähteet	60
	Liitteet	72
	Liite 1. Seinäjoen Liikuntapalvelut, organisaatio	72
	Liite 2. Seinäjoen uimahallin tarvekartoituskysely	73
	Liite 3. Joku muu, mikä? -avoin vastaus kysymykselle 5	77
	Liite 4. Kysymykset vertailuanalyysiin	78

1 Johdanto

Terveyttä lisäävä liikunta on nykyisen terveyden ja hyvinvoinnin parantamista. Terveyttä edistävällä liikunnalla tarkoitetaan elinikäisen liikunnan edellytysten vahvistamista ja muiden suotuisten elintapojen ja käytäntöjen sisäistämistä. Sairauksia ehkäisevällä liikunnalla pyritään vaikuttamaan kehon rasvamäärään, kolesterolin vähenemiseen, verenpaineen alenemiseen tai sokeriaineenvaihdunnan vakauttamiseen. Nämä sairaudet ovat monesti huonojen elintapojen seurauksia. (Vuori 2017b, 146.)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa Seinäjoen uimahallin asiakkaiden ajatuksia ja mielipiteitä, asiakaskokemusta nykyisen uimahallin käytöstä ja asiakkaiden tarpeesta sekä tulevaisuuden uimahallin palveluista. Tavoitteena on koota tietoa niin nykyisistä käyttäjistä kuin selvittää mitkä ovat vesiliikunnan tarpeet tulevaisuudessa sekä tutustua vastaavan kokoluokan uimahallihankkeisiin vertailuanalyysin keinoin. Lisäksi tavoitteena on selvittää uimahallihankkeista saatavaa oppia ja ymmärrystä hankkeeseen valmistautumisessa sekä asiakkaiden osallistamisen mahdollisuuksista hankkeessa eri keinoin. Tarkastellaan myös eri vastaajaryhmien eroja ja yhteyksiä tutkittuihin muuttujiin ristiintaulukoinnin avulla. Opinnäytetyössä lähdettiin selvittämään vastaako uimahallin nykytarpeet, miten hyvin olosuhteisiin ja palveluihin sekä miltä osin ei vastaa.

Tämän työn avulla voidaan saada tietoon uusia asiakkaiden osallistamisen keinoja. Työ tulee osoittamaan suuntaa, kuinka asiakkaita tulisi osallistaa sekä mitkä ovat asiakkaiden tarpeet ja ajatukset tulevasta uimahallihankkeesta. Tarvekartoituskyselyllä tullaan kuulemaan asiakkaiden ääntä, sillä heidän verorahojaan hankkeessa tullaan käyttämään. Tarvekartoitus tulee näyttämään suuntaviivoja uimahallihankkeessa halutaanko vanha uimahalli peruskorjata, laajentaa vai onko kokonaan uuden uimahallin rakentaminen ajankohtaista. Myös Mäkelä (28.12.2022) pohtii lähitulevaisuudessa harkittavaksi näitä vaihtoehtoja uimahallihankkeen kohdalla. Tästä syystä työ on syntynyt toimeksiantona tärkeästä investointihankkeesta. Aihe on ajankohtainen, sillä hanketta ollaan juuri käynnistämässä. Työllä on oma käyttötarkoituksensa asiakkaiden mielipiteiden ja ajatusten kartoittamisessa niin nykyisestä kuin tulevaisuuden uimahallista.

Seinäjoen uimahalli on rakennettu 1977 ja peruskorjaus tehtiin 2006 (Suomi.fi s.a.). Melkein 50-vuotiaan uimahallin on haastavaa palvella 2020-luvun asukasmäärää, koska halli on rakennettu aikoinaan vähän yli 20 000 asukkaan kuntaan. Vuosien saatossa on tullut kuntaliitoksia, jonka myötä asukasluku on kasvanut yli 65 000. Kaupungin kasvaessa joka vuosi, on tärkeää pysyä ajan hermoilla myös uimahallin päivityksen suhteen. Kävijämäärät ovat kasvaneet Seinäjoen uimahallissa, jossa vuodessa käy lähes 220 000–230 000 kävijää, vedenkäsittelyjärjestelmä jää riittämättömäksi näin suuren kävijämäärän takia sekä tämänhetkiset altaat ovat niin kulutettuja ja vanhoja, että jotain

tulisi tehdä (Tekoniemi 23.1.2023). Kaupunki kasvaa, joten uimahallin palveluiden ja olosuhteiden tulisi kehittyä siinä rinnalla.

Seinäjoen seutu on valtavasti kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana ja vesiliikuntapalveluiden mitoitukset on vanhan väestöpohjan perusteella aikanaan tehty. Vesiliikunnan harrastajien määrät ovat kasvaneet, mutta palvelut ovat jääneet paikalleen. Koska uimahalli on jo niin iäkäs, tulee väistämättömästi eteen, että vanhalle uimahallille on tehtävä jotain. Tällä saavutettaisiin vesiliikuntaolosuhteiden kehittyminen jatkossa niin omaksi iloksi liikkuvien, kuntoutettavien, ohjattujen liikuntaryhmien kuin seurojen kilpailullisen näkökulman eteenpäin vieminen. Tällä turvattaisiin myös koulu-uintien mahdollistaminen tulevaisuudessa, pitäen uimaan oppimisen hyvällä tasolla tästä eteenpäin. Tuoreessa Uimataitotutkimuksessa (2022, 11), jossa kuudesluokkalaisten ja esikoululaisten uimataittoa tutkittiin verraten edelliseen uimataitotutkimukseen vuoteen 2016, vuoden 2022 uimataitotutkimuksessa todetaan uimataidon heikentyneen viidesosalla. Näiden tietojen valossa on tärkeää tulevaisuudessakin turvata uimataito lapsille ja nuorille vähintään koulu-uinneilla.

Uimahallihankkeeseen tullaan anomaan rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä vuosille 2025–2026. Suunnittelurahaa kaupungin investointibudjetista on varattuna 100 000 euroa laajennukseen vuodelle 2023 (Tekoniemi 23.1.2023; Olli 24.1.2023). Rahallisesti hanke tulee olemaan iso investointi, oli kyseessä peruskorjaus, laajennus tai uusi uimahalli.

Vesi elementtinä on virkistävä sekä rentouttava. Vedessä pystytään liikkumaan ilman kipuja, jolloin vesi on kuntouttavassa mielessä mitä mainioin. Vesiliikunta on monelle tärkeä ja turvallinen liikuntamuoto, sillä se saattaa olla ainut mahdollisuus liikkua ilman kipuja. Vesiliikunnan harrastamiseen ei tarvitse välineitä. Uintireissulle mukaan riittää uima-asu ja pyyhe. Vesiliikuntaa harrastaessa veden vastus tuottaa liikkeisiin raskaamman työn rasittamatta niveliä liikaa, mikä on tällöin nivelistävällisempää. Tuki- ja liikuntaelinsairauksia potevat henkilöt pystyvät toimimaan vedessä paljon paremmin kuin kuivalla maalla, sillä veden noste vähentää niveliin kohdistuvaa painetta (UKK-instituutti 2020).

Tämän työn avulla voidaan saavuttaa suurempi kaupunkilaisten osallistaminen erilaisin keinoin. Tässä työssä tullaan tekemään vertailuanalyysi, josta voidaan huomioitavien asioiden suhteen saada hyviä kaupunkilaisten osallistamisen malleja sekä ajatuksia tulevaan uimahallihankkeeseen. Näiden tulevien toimenpiteiden ansiosta tullaan huomaamaan uimahallin tärkeys seinäjokisille. Selvitettyään asiakkaiden mielipiteet ja asiakaskokemukset, voidaan saada perusteluja tulevalle päätöksenteolle. Parhaimmillaan tällä työllä on mahdollisuus palvella investointihanketta merkittävällä tavalla uimahallihankkeen suunnittelussa ja valmistelussa. Kuntalaisia tulee kuulla uimahallihankkeen aikana, sillä uimahalli on kuntalaisistaan riippuvainen.

2 Kunta ja uimahallit liikkumisen edistäjinä

Liikunnan harrastamiseen tarvitaan tilaa ja olosuhteita. Kunnan on tuotettava oikeanlaiset ympäristöt tiloineen ja olosuhteineen. Liikuntapaikkoja suunniteltaessa on otettava huomioon suurten maa-alueiden velvoittamat suorituspaikat, tarpeeksi tilava parkkialue hallin palveluihin nähden, yhtenäisyys lajien välillä, melua aiheuttavien lajien edellytykset ja arkiliikunnalle suodut mahdollisuudet. Kunta luo edellytykset kuntalaisille joko yksin tai yhdessä omatoimiselle liikunnan harrastamiselle sekä järjestöjen tarjoamalle liikunnalle. Varsinaiset liikuntapalvelut tarjotaan kunnan, yksityisen sektorin ja järjestöjen kautta. (Savola, Pönkkö & Heino 2010, 25; Ahonen-Walker 2021.) Savolan ym. (2010, 25) mukaan omaehtoiselle ja järjestöjen tarjoamalle liikunnalle pätee viisi lainalaisuutta, jotka kunnan tulee luoda toimintaedellytyksiä varten. Sisällä olevat liikuntapaikat kuten uimahallit ja kuntosalit sekä ulkona olevat ulkoilureitit tulisi huomioida kunnan puolelta. Asuin- ja elinympäristö on otettava myös huomioon liikunnallisia elintapoja tukien hyvillä kulkuyhteyksillä kevyenliikenteen väylillä, rakentaen taajamiin kävelyreittejä ja viheralueita. Kunnan tulee tukea seurojen ja järjestöjen toiminnan kehittämistä nykyisten ohjaajien, valmentajien ja seuratoimijoiden myötä sekä uusien henkilöiden värvämisessä. Yksittäisten toimijoiden ja yhdistyksiltä saatujen avustusten turvaaminen kuuluu myös toimintaedellytysten luomisessa. (Savola, Pönkkö & Heino 2010, 25.)

Kunnan liikuntapalveluiden näkökulmasta on olemassa kolmea eri liikunnallista ryhmää, jossa uimahallit täyttävät nämä kaikki kohdat. Yksi näistä on ohjatut liikuntaryhmät ja -palvelut, jossa järjestöt ja kunta tuottavat liikunnallista toimintaa. Myös yksityisen puolen organisaatiot tuottavat liikunnallisia palveluja. Uimahallissa toimivat kunnan liikuntapalvelut, järjestöt ja yksityiset sektorit tuottaen liikunnallisia elämyksiä.

Seuraavana on omatoiminen liikkuminen yksin tai yhdessä, jossa kunta tarjoaa liikuntapaikat ja -tilat. Kunta ja seura yhdessä mahdollistavat erilaisten kampanjoiden avulla kuntalaisia liikkumaan. Tässä uimahallit tukevat omatoimisuutta kampanjoiden ja ohjelmien avulla. Kolmantena ryhmänä liikuntapalvelut yhteistyössä poikkihallinnollisen tahon kanssa luovat terveyttä ylläpitävää ja edistävää toimintaa, edesauttaen ja motivoiden vähän liikkuvaa väestöä liikkumaan terveytensä kannalta enemmän. Uimahalli edistää poikkihallinnollista yhteistyötä, jossa vähän liikkuvia aktivoidaan sekä tarjotaan laadukas toimintatila poikkihallinnolliseen palveluun. (Savola, Pönkkö & Heino 2010, 26.)

Kuntien vastuulla on edesauttaa kuntalaisia liikkumaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Vuositasolla kunnan terveydenhuollon kustannukset liikkumattomuudessa nousevat jopa satoihin miljooniin euroihin. Jos terveytensä kannalta vähän liikkuvien osuus saataisiin nousemaan viidellä

prosentilla, toisi se satojen tuhansien eurojen säästöt kuntatasolla. (Liikkuva aikuinen s.a.) TEAviisari näyttää tilastokuvauksen kuntien liikunnan ja terveyden edistämässä. Kuva 1 osoittaa, että vuoden 2022 tilastojen mukaan liikunta-aktiivisuuden osalta hyvinvointikertomus on sitoutunut liikunnan strategiaan, jossa 74 % kunnista on tehnyt hyvinvointikertomuksen. (TEAviisari 2022.) Terveystiedon edistämistä aktiivisuusviisarilla, TEAviisarilla tehdään kunnan johdon päätökset näkyväksi ja vertailukelpoiseksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä valtion tasolla. TEAviisarilla on helppo nähdä kaikkien kuntien keskinäinen tilanne koko valtakunnassa sekä mahdollinen kehittämisalueiden löytäminen. Näitä tuloksia vertailemalla saadaan seuraavaan terveydenhuoltolakiin lähtötilanteen selvitys lain toimeenpanossa. (Tukia, Lehtinen, Saaristo & Vuori 2011, 11.)

Kuva 1. TEAviisari. Hyvinvointikertomus: Koko maa 2022. (mukaillen TEAviisari 2022)

Kuntalain (410/2015) 1 luvun 1 § tarkoituksena on luoda kuntalaisille osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuus sekä itsemääräämisoikeus kunnan toiminnassa ja edistää kuntalaisten hyvinvointia sekä kunnallista elinvoimaa järjestäen palveluja niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin ympäristöllisesti pysyvin keinoin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluu kunnan tehtäviin ja niihin on asetettavat tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Päätöksenteossa on huomioitava eri väestöryhmiin vaikuttavat terveyden ja hyvinvoinnin päätösten arvioidut vaikutukset. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 29.6.2021.)

Liikunnan edistäminen kuuluu kunnille ja se on kehittynyt vuosien saatossa positiiviseen suuntaan. Suurimmat kehityskohteet ovat olleet liikunnan edistämisen johtamisessa, osallisuudessa ja liikunnan edistämisen ydintoiminnoissa. Kehitettäviä asioita olivat seurannassa ja tarveanalyysissä sekä

sitoutumisessa. (Taulukko 1). Haasteina taas oli väestön ikääntyminen ja liikkumattomuus sekä liikuntatilojen puute tai huono kunto. Liikunta kuuluu kaikille, joten kuntien on terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä tehtävä yhteistyötä kunnan ja maakunnan terveydenhuoltoviranomaisten välillä. Liikunnalla on olennainen tehtävä ja päämäärä kaikenikäisen väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. (Hakamäki, Komulainen, Saaristo, Sjöholm & Ståhl 2017, 3–4.)

Taulukko 1. Liikunnan edistämisen kehitys pisteinä vuosina 2010–2016 (Hakamäki, Komulainen, Saaristo, Sjöholm & Ståhl 2017, 4).

Liikunta, koko maa	2010	2012	2014	2016
Kokonaistulos	59	66	68	69
Sitoutuminen	47	53	54	57
Johtaminen	59	74	77	83
Seuranta ja tarveanalyysi	50	69	65	53
Voimavarat	67	68	65	65
Osallisuus	59	63	74	91
Muut ydintoiminnat	74	72	71	74

Liikunnan edistämisen kehitys pisteinä vuosina 2010–2016
(Pisteet 0–100, pistemäärä 100 tarkoittaa, että toiminta on kaikilta osin hyvän käytännön ja laadun mukaista.)

2.1 Liikuntalaki

Kansansairauksiin, kuten sydän- ja verisuonitauteihin, liikunta- ja tukielinsairauksiin, liikalihavuuteen ja mielenterveyden ongelmiin, on liikunnalla myönteisiä vaikutuksia (Aaltonen 2001, 17). Laki pyrkii turvaamaan, että kunnassa on liikuntapalveluja tarjolla kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi liikuntaolosuhteet huomioon ottaen sekä tasapuolisuus ja eettisyys turvattuna (Liikuntalaki 10.4.2015/390 2§). Liikuntalain tavoitteena on jalostaa julkista hallintoa sekä järjestöjen toimintaa (Sjöholm 2001, 39).

”Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys” (liikuntalaki 10.4.2015/390 2§).

Kunnan vastuu liikuntalaissa paikallistasolla on edellytysten luominen kuntalaisten liikunnalle järjestäen liikuntapalveluja, terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa kaikki kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla seuratoimintaa ja kansalaistoimintaa sekä rakentaen ja ylläpitäen liikuntapaikkoja (liikuntalaki 10.4.2015/390 5§).

Kuntalaisilla on liikuntalain mukaan oikeus osallistua päätöksentekoon ja heillä on oikeus vaikuttaa kunnan toimenpiteisiin. Valtuuston on pidettävä huolta, että jokaisella on oikeus ja mahdollisuus vaikuttaa sekä osallistua tuleviin päätöksiin eri menetelmin. Menetelminä ovat keskustelu- ja kuulemis-tilaisuuksien järjestäminen, mielipiteiden selvittäminen tulevista asioista ennen päätöksentekoa ja palvelunkäyttäjien edustajien valinta toimielimiin. Lisäksi mahdollistaa osallistuminen kunnan talouden suunnitteluun asiakaslähtöisesti suunnitteleamalla ja kehittämällä palveluja käyttäjien kanssa. Valtuusto antaa tukea asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen itsenäiseen asioiden suunnitteluun ja valmisteluun tukemalla kuntalaisia näissä asioissa. (Liikuntalaki 10.4.2015/419 22§).

2.2 Uimahallit kunnissa

Ensimmäinen uimahalli Suomeen perustettiin 1928 Yrjönkadulle Helsinkiin (Anttila 2003, 21; Mustonen 2006, 99; Hakala 2019, 13). Uintikilpailujakin hallissa pidettiin, joten uima-allas tehtiin 25 metrin mittaiseksi (Hakala 2019, 13). Seuraavia uimahalleja rakennettiin 1950-luvulla. Lahteen 1950 ja Paraisiin 1953, molempiin kansakoulujen yhteyteen tuli 12,5 metriä pitkät altaat. 25 metrin pituinen allas rakennettiin Turkuun 1954 ja Jyväskylään 1955 Alvar Aallon suunnittelemana. Lisää rakennettiin, vuorossa Lahti ja Hämeenlinna 12,5 metrin mittaisella altaalla 1956. Tampere sai omansa 1957, Seinäjoki 16,6 metrin mittaisella altaalla 1958 ja Ouluun 1959. Siitä lähti hallien rakennusbuumi. 1960-luvulla Suomeen rakennettiin 30 uutta hallia 25 metrin mittaiseksi. 1970-luvun loppupuolella halleja Suomessa oli 143 ja 2000-luvun alkuvuosina halleja oli lähemmäs 240. (Mustonen 2006, 99.)

Uimahalleissa viihdytään yhdellä uintikerralla hyvinkin pitkään ja ei ihme, koska uimahallien perustehtävänä on mahdollistaa kaikille rentouttavan kokemuksen, virkistytymisen, kuntoilemisen, peseytymisen, uimaan oppimisen ja monenlaisten vesiliikuntalajien harrastamisen koko vuoden ympäri. Laajimmin ja tasapuolisimmin kansalaisryhmiä palvelevista liikunta- ja virkistyspaikoista ovat uimahallit ja kylpylät. Merkittävää uimahallien ja kylpylöiden olemassaolossa on se, että niiden tärkeys terveyden edistäjinä, työllistäjinä sekä lasten ja nuorten kasvun tukijoina ja innostajina, on keskeinen. Uimahalleja ja kylpylöitä pystyvät käyttämään pienimmät vauvat aina vanhimpaan väestöön saakka. (Hakamäki, Hotti, Keskinen, Lauritsalo, Liinpää, Läärä & Pantzar 2012, 213.)

Hakamäen ym. (2012, 213) mukaan, uimahalleja ja kylpylöitä on ollut yhteensä 250, kun taas Hakala (2019, 7) kirjoittaa uimahalleja olevan noin 220. Monipuolisuuden myötä uimahallit ja kylpylät ovat kehittyneet toimintakeskuksiksi, joista suurin osa on pieniä tai keskikoikoisia kunnan omistuksessa olevia uimahalleja. Allasosastot täyttyvät eri-ikäisistä ja erilaisista vesiliikuntalajien harrastajista, uimakoululaisista ja seurojen urheilijoista. Uimahalleissa voidaan järjestää erilaisia tapahtumia kuten tunnelmauinteja, uimahallielokuvia sekä monia muita tuotteita palvellakseen asiakkaita. (Hakamäki ym. 2012, 213.)

2.3 Liikuntapaikkapolitiikka

Valtio tukee ja kehittää kuntia liikuntapaikkarakentamisessa ja liikkumisolosuhteissa. Vuosikymmenten ajan valtio on ollut osa liikuntapaikkapolitiikkaa liikuntapaikkarakentamisessa tukien ja avustuksien myötä. (Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja 2015, 8.) Liikuntapaikkoja tällä hetkellä Suomessa on 42 715, joista uimahalleja, kylpylöitä ja uima-altaita yhteensä 312. Kuntien, Kuntanemmistön yrityksen ja Kuntayhtymän omistuksessa olevia liikuntapaikkoja on yhteensä 30 577, joista uimahalleja, kylpylöitä ja uima-altaita on 190. (Liikuntapaikat s.a.)

Liikuntapaikkarakentamisen edistäminen alkaa kaupunkisuunnittelusta ja kaavoituksesta. Kunnalla on tästä vastuu. Koska liikuntarakentamiseen kuuluu kaavoituksen ohella liikunnan edistäminen, niin liikuntaa tarkastellaan kunnissa laaja-alaisesti yleiseen kehittämiseen kuuluvana ja asukasviihtyvyytenä. Toteuttaakseen liikunnallisia olosuhteita, tulee ottaa huomioon kansalliset liikuntaa edistävät toimenpiteet kuntatasolla. On hyvä olla varhaisessa yhteistyössä liikuntapaikkasuunnittelussa liikennesuunnittelun edustajien kanssa, turvatakseen hyvän liikuntapaikkojen saavutettavuuden. Niiden tulee sijaita lähellä kouluja ja asuinalueita. Kunnilla on tässä tärkeä tehtävä, sillä suurin osa liikuntapaikoista on kuntien omistuksessa. Kuntien vastuulla on peruskorjata, rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja edistääkseen kuntalaisten hyvinvointia yksin tai yhdessä liikkuen. (Valtioneuvosto 2018, 29.)

Valtion tuki liikuntapaikkarakentamiseen oli 30 miljoona euroa vuodessa, josta noin kolmannes suunnattiin pienten liikuntapaikkahankkeiden tukemiseen aluehallintoviraston toimesta. Hakemuksia opetus- ja kulttuuriministeriölle tulee noin 90 kappaletta, josta vain kolmasosalle voidaan myöntää hankerahaa. Liikuntapaikkarakentamisen lisätuen tarve on 10–15 miljoonaa euroa, niin 2020-luvun alussa sen tulisi olla 20 miljoonan lisäeuron panostus kertaluonteisesti. (Valtioneuvosto 2018, 30.) Tiedotteessa (Valtioneuvosto 2020) ministeri Kosonen on myöntänyt vuonna 2020 valtionavustuksia liikuntapaikkojen rakentamiseen ja avustamiseen 28 292 000 euroa, josta myönnettiin 20 247 000 euroa yli 700 000 euron hankkeisiin ja loput 8 045 000 euroa osoitettiin aluehallintoviraston myönnettäväksi eteenpäin alle 700 000 euron kohteisiin.

Liikuntapolitiikasta päättivät valtionhallinto ja poliittiset päättäjät 1970-luvulla valtakunnantasolla. 1980-luvulla opetusministeriön avustus oli suurimmillaan kuntia kohtaan. Samaan aikaan voimaan tullut liikuntalaki edellytti kuntia perustamaan liikuntalautakunnan ja liikuntatoimen viran, joiden kuluihin valtio sitoutui osallistumaan. Kuntien omistuksessa olevat liikuntapaikat 1980-luvun lopulla olivat liikuntasalit ja -hallit, urheilukentät, kuntoradat ja erilaiset monitoimikentät, joita oli yhteensä 24 000 ja niistä 75 % kuntien omistuksessa. (Kokkonen 2013, 32, 75, 79.) Laki valtion vastuusta liikuntalaissa (10.4.2015/390 1 luku 4 §) kuntia kohtaan, edellyttää valtiolta yhteistyötä kuntien,

kansalaisjärjestöjen ja muiden liikunta-alan toimijoiden kanssa.

2.4 Seinäjoen väestö rakenne sekä käyttäjät ja palvelut Seinäjoen uimahallissa

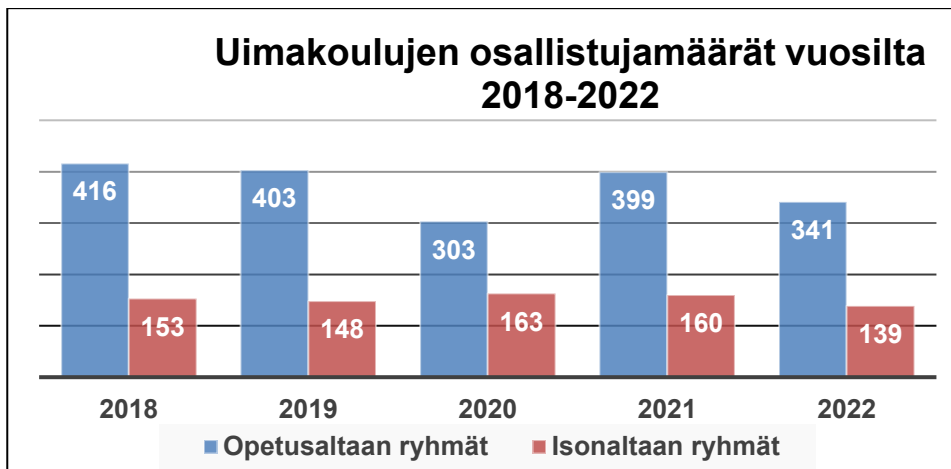
Seinäjoki on yksi voimakkaimmin kasvava kaupunki Suomessa. Vuonna 2021 asukasluku oli 64 736 ja ennakkotieto vuoden 2022 asukkaiden lukumääräksi on arvioitu 65 243. Kasvu on ennusteen mukaan nousussa tulevina vuosina. (Elinvoiman mittareita 2022.) Seinäjoki on ainut kaupunki manner-Suomessa, joka on kasvattanut asukaslukuaan joka vuosi viimeisen 50 vuoden ajan (Suomen kasvukäytävä s.a.). Seinäjoen asukasluku on noussut niin luonnollisesti kuin muuttoliikkeen myötä. Seinäjoella on vertailukuntiin Hämeenlinnaan, Poriin ja Vaasaan verrattuna alle 18-vuotiaita eniten. Yli 65-vuotiaiden määrä tulee nousemaan vuoteen 2040 mennessä. (Taulukko 2.) (Rantasaari 2021, 5.)

Taulukko 2. Väestö rakenne Seinäjoella ja vertailukaupungeissa 2017–2020 (Rantasaari 2021, 5)

0 - 6-vuotiaat, % väestöstä		2017	2018	2019	2020	2040 ennuste
	Seinäjoki	8,4	8	7,8	7,5	6,3
	Hämeenlinna	6,7	6,4	6,2	6	4,8
	Pori	6,4	6,3	6	5,8	4,8
7 - 14-vuotiaat, % väestöstä						
	Seinäjoki	9,4	9,5	9,5	9,6	8,1
	Hämeenlinna	8,4	8,5	8,5	8,5	7
	Pori	8,1	8,1	8,2	8,2	6,7
	Vaasa	8,6	8,5	8,7	8,6	7,5
	Vaasa	7,3	7,1	6,7	6,4	5,8
15 - 64-vuotiaat, % väestöstä						
	Seinäjoki	63,3	63,1	62,8	62,5	61,2
	Hämeenlinna	60,3	59,8	59,5	59,3	55,9
	Pori	60,6	60,2	59,9	59,7	58,6
	Vaasa	64,6	64,5	64,3	64,4	64
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä						
	Seinäjoki	18,9	19,4	19,9	20,4	25,4
	Hämeenlinna	24,6	25,3	25,7	26,2	33,1
	Pori	25	25,4	25,9	26,3	30,7
	Vaasa	19,5	19,9	20,3	20,6	23,5

Seinäjoen kaupungin Liikuntapalvelut työllistää 47,5 työntekijää, joista Uimahalli-Urheilutalolla työskentelee 21 työntekijää (Viitasaari 16.12.2022) (liite 1.). Liikuntapalveluihin kuuluu kolme liikuntahallia, yksi Uimahalli-Urheilutalo ja erilaisia ulkoliikuntapaikkoja 64 kohteessa (Timmi- sähköinen ajanvarausjärjestelmä, Seinäjoki s.a.). Hiihtoreittejä 27, joita on 200 kilometrin verran. Kunto- ja luontoreittejä Seinäjoella on 44 kappaletta. (Liikunta ja ulkoilu paikat 2022.) Vaellusreitti Ylistarosta Peräseinäjoelle, 170 kilometriä, valmistui keväällä 2022, jossa reitti kulkee pitkin Seinäjoen Seinänaapurien luontoreittiä, kunnostettuna ja uudistettuna. Myös taukopaikkoja ja laavuja sekä maastopyörä- ja polkujuoksureittejä kunnostettiin. (Seinäjoki vaellusreitti 2022; Liikuntapalveluiden

toimintakertomus 2021, 10.)

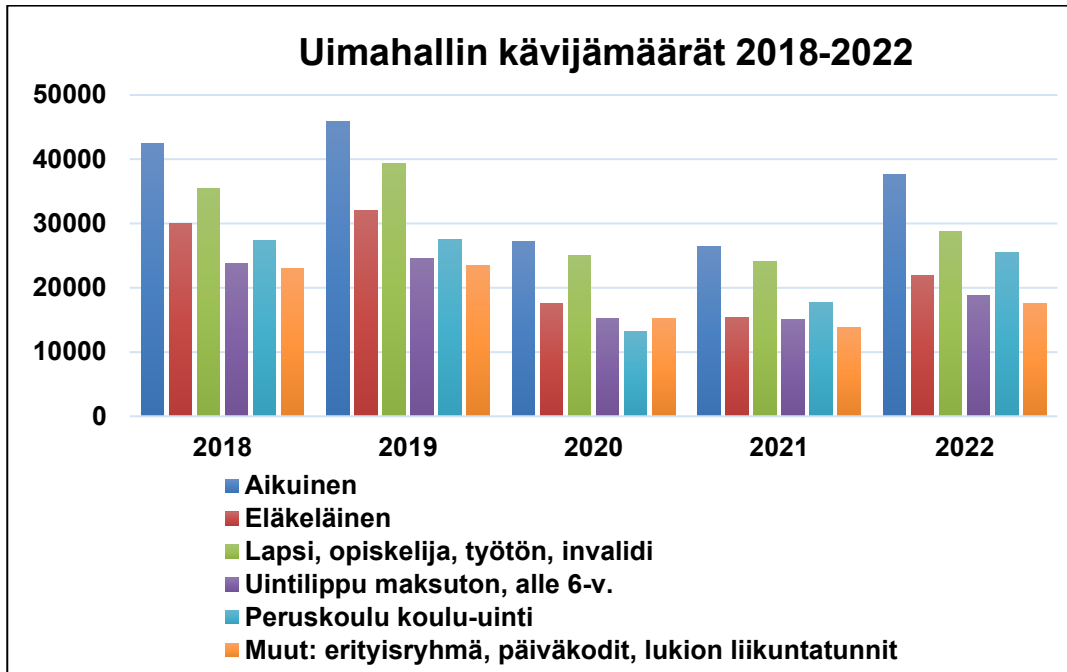
Kuva 2. Uimakoulujen osallistujamäärät vuosilta 2018–2022 (Timmi- sähköinen ajanvarausjärjestelmä, Seinäjoki s.a.)

Liikuntapalvelut tarjoavat kuntalaisille erilaisia ohjattuja liikuntaryhmiä. Seinäjoella on ohjattuja ryhmiä yhteensä 78, joista kuntoliikuntatunteja 45, vesiliikuntatunteja 22, perheliikuntatunteja kaksi ryhmää, yhdeksän soveltavan liikunnan ryhmää sekä viisi vauvaintiryhmää. Tämän lisäksi järjestetään uimakouluja enimmäkseen kesäisin. (Liikuntaryhmät 2022–2023.) Voidaan huomata kuvasta 2, että viimeisen viiden vuoden aikana on eniten ollut uimakoululaisia opetusltaassa vuonna 2018, kun taas ison altaan uimakoululaisia on ollut eniten vuonna 2020. Kaikkein eniten yhteismäärältään vuoden 2018 uimakoulukävijöitä oli 569, kun taas vähiten oli vuoden 2020 uimakoulussa 466 kävijää. Kuitenkin kävijämäärät ovat pysyneet koko ajan yli 450 kävijän.

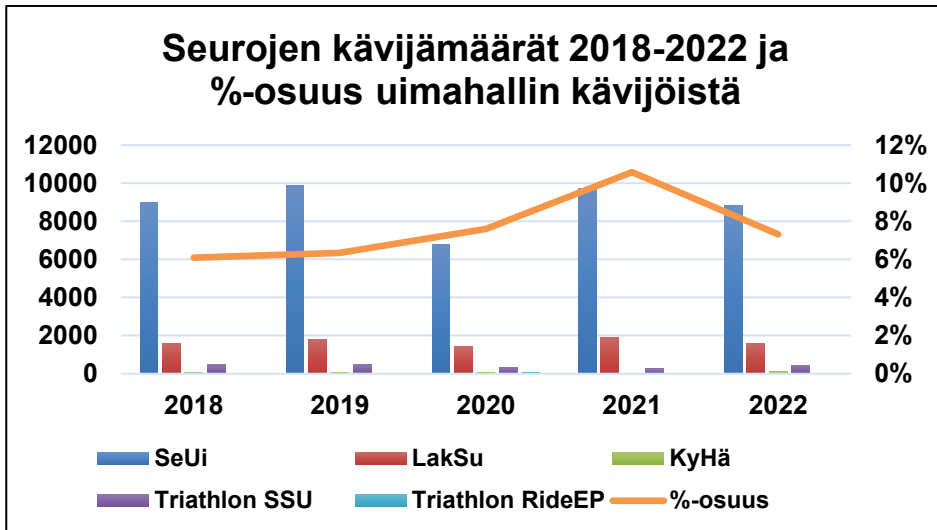
Kuva 3. Kävijämäärät uimahallin, urheilutalon ja koko talon vuosilta 2018–2022 (Pusatec PORTAL asiakasmääräraportti s.a.)

Kuvasta 3 nähdään, kuinka uimahallin kävijämäärät koko Uimahalli-Urheilutalossa on kehittynyt viimeisen viiden vuoden aikana, mikä kuvaa, kuinka suuri kokonaisuus kävijöillä on uimahallissa. Prosentuaalisesti uimahallin kävijämäärät ovat yli 90 % Uimahalli-Urheilutalon kokonaiskävijämäärästä, mutta vuonna 2021 prosenttiosuus uimahallin kävijöistä nousee lähelle 94 % koko talon kokonaiskävijämäärästä. (Pusatec PORTAL asiakasmääräraportti s.a.)

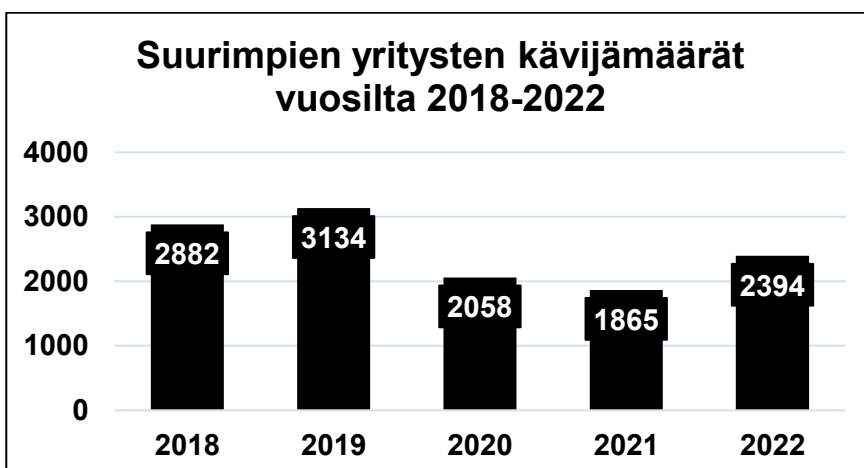
Kuva 4. Uimahallin kävijämäärät 2018–2022 (Pusatec PORTAL asiakasmääräraportti s.a.)

Kuvasta 4 on nähtävissä uimahallin kävijämäärät jaoteltuina eri käyttäjäryhmiin, jossa aikuisten ryhmä on suurin vuosina 2018–2022. Vuodesta 2020 lähtien kävijämäärissä on tapahtunut notkahdus, koska se oli korona aikaa ja uimahallissa vallitsi normaalista poikkeavat aukioloajat, jopa sulku-tila. Vuodesta 2022 lähtien, kävijämäärät ovat kuitenkin nousseet. Toiseksi suurin käyttäjäryhmä vuosina 2018–2022 oli yli 6-vuotiaat lapset, opiskelijat, työttömät ja invalidit. Vuosina 2018–2020 eläkeläiset olivat kolmanneksi suurin käyttäjäryhmä ja koulu-uinnit peruskoululaisille olivat kolmantena vuosina 2021–2022. (Pusatec PORTAL asiakasmääräraportti s.a.)

Kuva 5. Seurojen kävijämäärät 2018–2022 ja %-osuus uimahallin kävijöistä (Pusatec PORTAL asiakasmääräraportti s.a.)

Seurat, jotka käyttävät uimahallia ovat Seinäjoen Uimarit -58 (SeUi), Lakeuden Sukeltajat (LakSu), triathlonistiseurat Seinäjoen Seudun urheilijat (SSU) ja Ride Etelä-Pohjanmaa (RideEP) sekä kannottiseura Kyrönmaan Koskihäijt (KyHä) (Timmi- sähköinen ajanvarausjärjestelmä, Seinäjoki s.a.). Seurojen kävijämäärissä Seinäjoen Uimarit käyttävät seuroista eniten uimahallia, joka näkyy myös kuvassa 5. Lakeuden Sukeltajat käyttävät toiseksi eniten. Suurempaa muutosta kävijämäärissä ei ole muilla seuroilla kuin Seinäjoen Uimareilla. Heillä vuonna 2020, koronan aikaan, tuli pieni notkahdus, mutta seura on kasvattanut kävijämäärää taas ennalleen. Kaikkien seurojen prosentuaalinen osuus on jopa kymmenen prosenttia uimahallin kävijöistä, joka on saavutettu vuonna 2021 ja Seinäjoen Uimareiden osuus on tästä merkittävä. (Pusatec PORTAL asiakasmääräraportti s.a.)

Kuva 6. Suurimpien yritysten kävijämäärät vuosilta 2018–2022. (Pusatec PORTAL asiakasmääräraportti s.a.)

Uimahallilla on yritysten kanssa sopimuksia ja vuosittain niitä käyttää kuusi suurta yritystä (Ilonen 7.6.2022). Kuuden suuren yrityksen kävijämäärät näyttävät keskenään, että vuonna 2019 kävijämäärät olivat korkeimmillaan. Tämän jälkeen tuli korona, joka verotti vuosia 2020–2021. Kuvasta 6 voidaan todeta että, vuonna 2022 kävijämäärät nousivat takaisin lähelle 2500 kävijää vuodessa. (Pusatec PORTAL asiakasmääräraportti s.a.)

2.5 Esteettömyys ja saavutettavuus

Esteettömyydellä tarkoitetaan fyysisissä puitteissa monenlaisten ihmisten huomioon ottamista, kun suunnitellaan ja toteutetaan rakennusten ympäristöjä. Esteettömät rakennukset ja joukkoliikenne mahdollistaa vammaisten ja liikuntarajoitteisten ihmisten työssä käymisen, harrastamisen ja kulttuuristen elämyksien kokemisen. Esteettömyys mahdollistaa yhdenvertaisen kokemuksen ja esteettömyydellä tuetaan vammaisen ja liikuntarajoitteisten ihmisten osallisuutta yhteiskunnassa tapahtuviin tapahtumiin ja mahdollistaa omatoimisuuteen. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2022b; Pesola 2009, 2.) Laissa yleissopimuksesta (27/2016) 9 artiklassa sekä Suomen YK-liitto (2015, 29) kuvaavat esteettömyyttä niin, että jokaisen vammastaan ja vammaisuusasteestaan riippumatta, on päästävä fyysiseen ympäristöön itsenäisesti sopimuspuolten toteuttamana ja yhdenvertaisesti muiden kanssa. Vammaisuudesta tai sen asteesta riippumatta eläisivät itsenäisesti sekä pystyisivät osallistumaan jokaisella elämänalueella siihen kuuluvalla tavalla (Laki yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 27/2016; Suomen YK-liitto 2015, 29).

Esteettömyys kulkee saavutettavuuden kanssa käsikädessä. Saavutettavuus ilmenee siten, että parkkipaikalta lähtien rakennukseen mentäessä reitti on kaikille sopiva, myös liikkumis- ja toimintaesteisille sekä helppokulkuinen ilman jyrkkiä portaita. (Rakennustietosäätiö 2007, 10.) Saavutettavuus sekä esteetön pääsy tulee olla harrastuspaikoissa mahdollistaakseen harrastamisen. Vammaisliikkujien näkökulmasta tarkasteltavia asioita ovat liikkumisen esteettömyys päästäkseen liikunta- ja oheistiloihin, näkemisen esteettömyydessä valojen tasaisuus ja hahmottamiseen tummuuskontrastit. Kuulemisympäristön esteettömyydessä hyvä akustiikka toimivalla äänentoistolla ja induktiosilmukalla sekä ymmärtämisen esteettömyydessä selkeät ja ymmärrettävät opasteet. (Paralympia s.a.)

3 Asiakaskokemus

Asiakkaat ostavat tuotteiden ja palveluiden tuottamia kokonaisuuksia. Nämä ovat tarjoomia, jotka palvelujen kautta tuottavat asiakkaille arvoa. Mutta tästä huolimatta, yritykset tarjoavat asiakkailleen palveluja miettimättä, mitä ne tuottavat asiakkailleen. Asiakkaat etsivät tuotteita, palveluita tai ratkaisuja, löytääkseen omien arvojen mukaisia hyvinolon ratkaisuja, jotka vaikuttavat positiivisesti heidän jokapäiväiseen elämäänsä. (Grönroos & Tillman 2015, 25.) Loistavia asiakaskokemuksia pystytään tarjoamaan ja suunnitella, kun tiedetään asiakkaiden tapa ja ajankohta yritysten tarjoomien kohtaamiselle (Tuulaniemi 2011, 74).

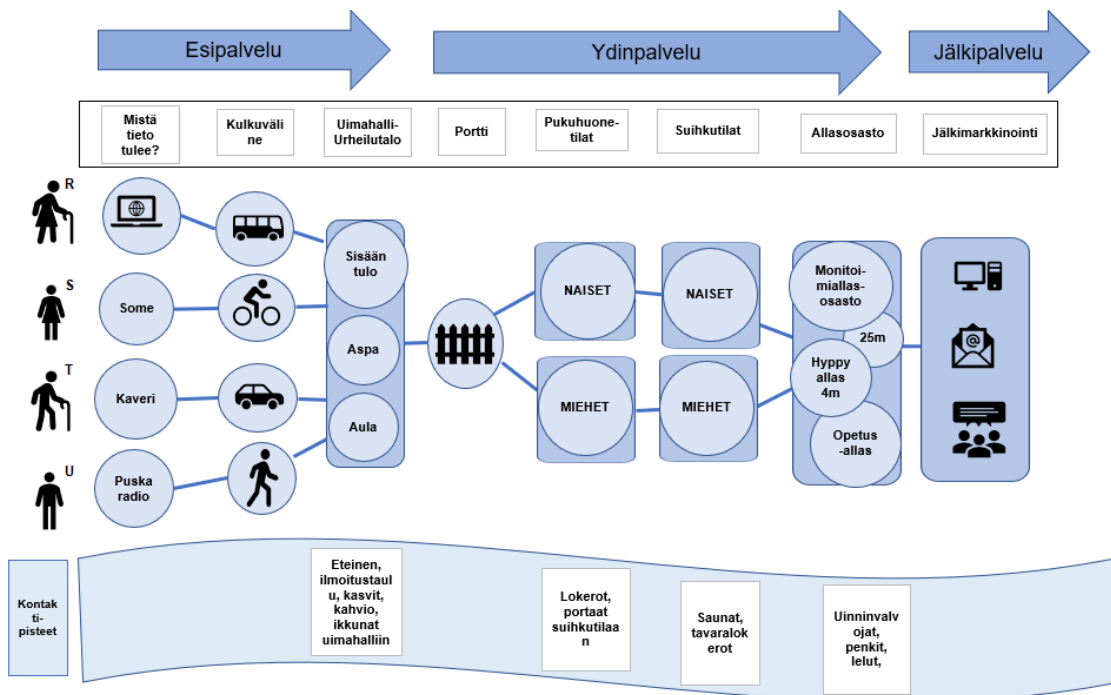
Tuotteiden ostamiseen kuuluu asiakassuhde. Asiakassuhde voi lujittua, jos asiakas tuntee hänen ja yrityksen välisissä yhteyksissä olevan jotain tiettyä ja merkittävää. Asiakas on aina asiakas riippumatta siitä, ostaako asiakas tuotteita kerran tai useasti. Suhde on kuitenkin jo muodostunut. Tämän ymmärtävät yritykset pitävät heitäkin asiakkaina, vaikka eivät ole ostaneet kuin kerran yritykseltä tuotteita tai palveluja. (Grönroos & Tillman 2015, 30, 63.) Tavoitteena kuitenkin on, että asiakas ostaisi uudelleen ja uudelleen tuotteita tai palveluita. Tämän vuoksi yrityksen tulisi hoitaa asiakassuhteitaan kaikkiin sidosryhmiin, sillä asiakassuhde on tärkein suhde yritykselle. (Bergström & Lepänen 2021, 13.) Grönroos ja Tillman (2015, 101) kirjoittavat, että kaikki kokemus niin saavutettavuudesta, ulkoisesta olemuksesta kuin käyttäytymisestä vaikuttavat positiivisesti tai negatiivisesti asiakaskokemukseen. Positiiviseen asiakaskokemukseen vaikuttavat myös tavat hoitaa tehtäviä asiakkaan ja yrityksen välillä sekä siihen, tuleeko asiakas tulevaisuudessa käyttämään yrityksen tuotteita tai palveluita (Grönroos & Tillman 2015, 101).

Asiakaskokemus tarkoittaa siis asiakkaan tunnetta ja minkälaisia ajatuksia saa kokemuksestaan kanssakäymisestä yrityksen kanssa. Asiakaskokemukseen sisältyy, ennen tuotteen tai palvelun ostamista ja käyttämistä sekä sen aikana ja jälkeen, heränneitä tunteita ja ajatuksia. (Grönroos & Tillman 2015, 25, 63; Kähkönen 5/2021.) Asiakaskokemus on asiakkaan muodostama summa yrityksen toiminnasta, jossa yhdistyvät kohtaamiset, mielikuvat ja tunteet. Yrityksen toiminnasta muotoutuva asiakaskokemus on kohtaamisista, mielikuvista ja tunteista nivoutuva summa (Löytänä & Korteso 2011, 11).

Asiakastyytyväisyyden mittaaminen ja palvelun laadun kokeminen voidaan mitata fyysisten tuotteiden mittaamiseen tarkoitetulla mittarilla, jolla saadaan tieto yrityksen toimitiloista ja asiakaspalvelijoiden ulkoisesta olemuksesta sekä virheettömästä palvelukokemuksesta. Mittaamisella voidaan saavuttaa tieto asiakaspalvelijan halukkuudesta auttaa asiakasta, työntekijöiden käyttäytymisestä asiakasta kohtaan sekä yrityksen ymmärryksestä asiakkaiden ongelmiin. Konkreettinen ympäristö, luotettavuus, reagoitavuus, vakuuttavuus ja empatia ovat palvelun laadun mittaamista SERVQUAL

menetelmällä yhdistäen palvelua koskevien odotusten ja kokemusten vertailua. Asiakastyytyvyyden parantumisella on monia vaikutuksia yrityksille. Ulkoisesti puhuttaessa yrityksestä nykyiset asiakkaat lisäävät ostoa ja uudet asiakkaat kiinnostuvat yrityksestä. Tällöin yrityksen imago paranee myönteisten kokemusten ja palautteiden myötä. (Grönroos & Tillman 2015, 116, 120, 264.)

Kehittääkseen asiakaskokemusta, on kuunneltava asiakkaita kehittääkseen yrityksen tuotteita ja palveluja. Yrityksen tulisi kohdata asiakkaita vuoropuheluin eri kanavien kautta sekä edellytyksiä hyödyntäen. Ostohetken jälkeen on mahdollista antaa palautetta asiakaskyselyyn, tukijärjestelmien, laskutus- ja verkkosivujen kautta sekä odotustiloissa on mahdollisuus yrityksen kohdata asiakas pyytääkseen palautetta tai tutustuttaakseen uuteen palveluun tai tuotteeseen. (Bergström & Leppänen 2021, 450.)

Kuva 7. Asiakkaan palvelupolku

Palvelupolku määrittää asiakkaan polun tuotetta käyttämään tai ostamaan. Palvelupolku on sitä, kun tarvitaan uusia keinoja muodostaa palveluja tai nähdä palvelu käyttäjän silmin. Olemassa olevasta palvelusta voidaan laatia palvelupolku saaden rakenne ymmärrettäväksi sellaiseen muotoon, mitä pystytään kriittisesti tarkastelemaan. Palvelupolun tärkeänä tehtävänä on kehittää arvoa tuottavaa asiakaskokemusta ja palvelun kokonaisuutta, kuvaten asiakkaan havainnointia palvelun ympärillä sekä kokemusta palvelun käytöstä. (Innokylä s.a.; Palma s.a.) Palvelupolku on kuin aika-akselilla kulkemista, jossa asiakas kulkee ja kokee palvelun henkilökohtaisesti (kuva 7.). Palvelupolku jaetaan eri osiin. Osia ovat palvelutuokiot, jossa palvelutuokioon kuuluu monta kontaktipistettä. (Tuulaniemi 2011, 78, 81). Toinen on palvelun kontaktipisteet sekä kosketuspisteet, mitkä ovat ihmisiä,

ympäristöjä, esineitä ja toimintatapoja. Kosketuspiste voi olla sekä aktiivinen myymälöissä kohdassa että passiivinen organisaation verkkosivuja selaillessa. (Palma s.a.; Löytänä & Korteso 2011, 74; Tuulaniemi 2011, 78, 81.)

Palvelupolku auttaa organisaatioita näkemään asiakkaan matkan esipalvelun kautta ydinpalveluun aina jälkipalveluun saakka. Tällä tavoin palvelua kuvataan vaiheittain tarkastellakseen ja päästäkseen toteuttamaan suunnittelua polun järkeistämiseksi. Ydinpalveluvaiheessa asiakas on arvotettu, jossa asiakas on käyttänyt tuotetta tai palvelua. Esipalveluvaiheessa arvottaminen on valmisteltu, missä asiakas on ollut yhteydessä organisaatioon tutustumalla markkinoituun tuotteeseen. Jälkipalveluvaiheessa asiakas voi antaa asiakaspalautetta kokemuksistaan tuotteen käytön tai palvelun jälkeen. (Tuulaniemi 2011, 78–79).

Palvelutuokiot muodostuvat palvelupolun vaiheiden jakautumisesta. Palvelutuokiot sisältävät lukuisia kontaktipisteitä, joiden kautta asiakas on yhteydessä palveluun kaikilla aisteilla. Kontaktipisteiden tarkoituksena on puhuttaa asiakasta, mutta se voi joskus vaikuttaa negatiivisestikin, jolloin se voi olla palvelun heikoin kohta. (Tuulaniemi 2011, 79, 81). Kaikki palvelutuokiot voidaan räätälöidä tietyntyyppisiksi, asiakkaiden tarpeita ja odotuksia vastaavaksi käyttämällä kontaktipisteitä. Kokemus palvelun käyttämisestä kehitetään yhdenmukaiseksi asiakkaan tarpeisiin ja odotuksiin nähden. Asiakkaalle tulee luoda selkeä, looginen ja eheä palvelukokemus kontaktipisteiden kautta pienin kustannuksin sekä mieltä oleellimmat ja asiakkaan kannalta tärkeimmät kontaktipisteet, jotka tuovat asiakkaalle arvoa. (Innokylä s.a.)

Asiakaskokemusten mittaamiseen ja tiedonkeruumenetelmiin on erilaisia tapoja. Löytänen ja Korteson (2011, 187) mukaan on tärkeä kuitenkin keskittyä mittaamisessa ja tutkimuksessa olennaisiin asioihin, jotka auttavat päätöksenteossa. Tiedonkeruumenetelmiä löytyy monta erilaista kuten asiakkaan spontaanisti antama palaute, palautelomakkeet, reklamaatioiden analysointi, sosiaalisen median seuranta, asiakastyytyväisyystutkimukset, haastattelut, erilaiset luotaimet, asiakkaan antama palaute, palautelomakkeet, asiakastyytyväisyystutkimukset, asiakaspaneelit fokusryhminä, Mystery Shopping sekä jatkuvat palautekyselyt eri kosketuspisteissä (Tuulaniemi 2011 146–147,151; Löytänä & Korteso 2011, 187–188).

Palveluiden laatutaso uimahalleissa on keskiarvoisesti hyvää, mikä tulee ilmi Parpon ja Rahkosen tekemässä Taloustutkimuksessa (2020, 24), Uimahallien asiakastyytyväisyys 2020. Henkilöstön osaaminen ja uimahallin palveluiden laatutaso sekä uinninvalvonnan taso on hiukan noussut edellisestä tutkimuksesta. Tutkimuksessa oli kartoitettu myös hyvinvointipalveluja, jossa vähän alle puolet vastaajista ehdotti kuntosalia yhdeksi palveluksi, yli kolmasosa oli vailla ravintolapalveluja ja noin viidesosalle fysioterapiapalvelut uimahallin yhteyteen tai ainakin läheisyyteen olisi mielekästä.

Vapaasti harjoitettavien vesiliikuntalajien harrastamisessa suosituinta oli kuntouinti (68 %), toisena vesijuoksu (37 %) ja kolmantena kylmäaltaassa käynti. (Parpo & Rahkonen 2020, 11, 24, 27.)

4 Vesiliikunta

Vesiliikunta on lähtöisin roomalaisten kylpylämahdollisuuksista. Kylpemisperinne tuli Eurooppaan keskiajalla, josta myös saunomiskulttuuri tuli tutuksi. Kylpylöissä veden lämpötilalla oli merkitystä siihen, miten se vaikutti terveyteen ja lääketieteelliseen hoitoon. Lämmin vesi rentoutti ja helpotti, kun taas kylmä vesi toi elinvoimaisuutta lisää ja siedätystä kylmään. Nykyisten kylpylöiden monet hoidot ovat lähtöisin 1700-luvun terveyskylpylöistä. Hoitoina olivat hieronta, liikehoidot, hydroterapia eli vesihoidot sekä lämpöhoidot. (Anttila 2003, 19–20.)

Sanotaan, että Suomi on tuhansien järvien maa, mutta niin kertoo myös maanmittauslaitoksen artikkelin kirjoittaja viestintäasiantuntija Staudinger, että Suomessa on noin 57 000 järveä yli hehtaarin pinta-alaltaan, kun taas vähintään 500 neliömetrin kokoisia on 168 000 kappaletta (Maanmittauslaitos 2019). Näin ollen vesiliikunnan harrastaminen on mahdollista ympäri vuoden, koska järvissä pysyy vesivoimistella sekä järvihölkätä kesäaikaanakin. Muun muassa tästä syystä erilaisia sairauksia sairastavat ihmiset pysyvät paremmassa kunnossa, kun pystytään harrastamaan vesiliikuntaa ympäri vuoden. (Anttila 2002, 173.) Järvivedessä voi harrastaa monenlaisia muitakin liikuntamuotoja kuten sup-lautailua, purje- ja leijalautailua, melontaa (E-passi 2022), kaapelivesihiihtoa eli wakeboarding (EPOPWAKE 2021), avovesiuintia, triathlonia, swimrunia, aquathlonia ja rantapelastuskilpailuja sekä maratonuintia 10 kilometristä pidempiin matkoihin (Uimaliitto s.a.). Pinnan alla harrastettavat vesiliikuntalajit ovat snorklaus, vapaasukellus ja laitesukellus (Luontoon 2023). Maailmanlaajuisesti ulkona harrastettavat lajit ovat purjelautailu, vesijettiajelu, lentosiipilautailu, liitolainelautailu, laitesukellus, snorklaus sekä melonta (N1 outdoors 2023; Surfer today 2023), josta viimeisin trendi on lentosiipilautailu (Ispo s.a.).

Vesiliikuntaa on monta erilaista muotoa. Näistä edellä mainituista käytetyimmät ja tehokkaimmat ovat vesivoimistelu ja vesijuoksu. Nämä vesiliikuntamuodot sopivat kaikille, sillä veden nosteen vuoksi liikkuminen vedessä on helpompaa auttaen sekä tuki- ja liikuntaelinsairaita vahvistamaan lihaksiaan että nostamaan sykettä harjoitellessaan. (UKK-Instituutti 2020.)

Suomen uimahalleissa yleensä voi harrastaa monenlaisia vesiliikuntamuotoja. Uinnin, vesijuoksun ja vesivoimistelun lisäksi voi harrastaa taituintia, uimahyppäämistä, vesipalloilua (Uimaliitto s.a.) sekä uppopalloa (Uppopallo s.a.) lajiin sopivien olosuhteiden myötä. Hawaijilla uima-altaissa vesiliikuntavälineinä ryhmäliikunnassa käytetään kelluntamattoja joogaan, vesitrampoliineja ja vesipyöriä vesispinningiin (Aqua body strong s.a.). Myös Suomessa on näitä samaisia käytössä muutamassa uimahallissa.

Seinäjoen uimahallissa harrastetaan monenlaisia vesiliikuntamuotoja. On seurojen järjestämää

uintivalmennusta ((SeUi 2022), sukellusta ja uppopalloa (Lakeuden Sukeltajat s.a.), kaupungin liikuntapalveluiden uinninopetusta, ryhmävesiliikuntatunteja, omaehtoista uintia ja vesijuoksua sekä virtuaalivesijumppaa. (Liikuntaryhmät 2022–2023.)

4.1 Koululiikunta

Koululiikunnan tehtävänä on päästä tavoitteisiin, jossa motivaatio liikkumiseen vahvistuisi. Positiivisten elämysten rakentaminen ja oppilaan oman pystyvyyden tukemisen kautta pyritään vaikuttamaan näihin osa-alueisiin. Koululiikunnan yksi tavoitteista on rakennuttaa oppilaille sellaiset elämän eväät, jossa itseensä luottaminen saavutetaan ja selviydytään arkipäiväisistä toiminnallisista asioista. Koululiikunta antaa myöhempää elämää varten hyvän pohjan liikunnasta nauttimiselle harrastaen sitä yksin, urheiluseuroissa tai ihan kaverien kesken. (Pietilä 7.4.2021.)

Liikuntalaki määrittää, että terveyttä ja hyvinvointia edistävällä liikunnalla tarkoitetaan kaikkia eri vaiheissa elämää tapahtuvaa liikunnallista toimintaa, minkä tarkoituksena on terveyden ja toimintakyvyn säilyttäminen ja parantaminen (Liikuntalaki 10.4.2015/390 1 luku 3 §.)

Lasten ja nuorten 7–17-vuotiaiden liikkumissuosittelun mukaan tulisi viikon aikana liikkua päivittäin 60 minuutti monipuolisesti, reipasta ja rasittavaa liikuntaa sisältäen, huomioiden ikäkaudet. Kestävyyssuosituksesta tulisi olla eniten, mutta tärkeitä ovat lihasvoimaa ja luustoa vahvistavaa liikumista vähintään kolmena päivänä viikossa, liikkuvuutta unohtamatta. Kaikki liikunta ja liikkuminen laskeetaan, vaikka päivittäinen annos ei täytyisikään joka päivä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM 2021, 11.) Koululiikunnan merkitys fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tukijana on edistää oppilaiden hyvinvointia sekä positiivista asennetta omaan vartaloon. Liikunta opettaa oppilaita, kuinka terveyttä edistetään liikunnan saralla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM 2021, 11; Opetushallitus 2014, 148.)

Koululiikuntaa peruskoulussa opetetaan keskimääräisesti 2 x 45 minuuttia viikossa jokaisella luokalla. Liikuntatuntien määrä lisääntyy 3–6 ja 7–9-luokallisilla näiden lisäksi vielä yhdellä lisäviikkotunnilla. Koulun pakollisten ja valinnaisten aineiden valinta määräytyy koulukohtaisesti ja tästä riippuu koululiikunnan lisämäärät. (Palomäki, Heikinaro-Johansson & Lyyra 2019, 85.) Suositus kouluissa järjestettävälle uinninopetukselle on kuusi tuntia joka vuosiluokkaa kohden (Turvallinen uimaopetus 2020, 10). Uinnin tavoitteena on opettaa 1–2-luokkaisille tutustumista veteen ja vesiliikuntaan sekä turvata alkeisuimataidon oppimisen mahdollisuuden. 3–6-luokkalaisille uimataidon opettaminen oppilaille on osata liikkua vedessä sekä pelastautumaan vedestä. Yläastelaisilla 7–9-luokkalaisilla on uima- ja vesipelastustaitojen vahvistamista siten, että suositusten mukainen uimataito täytyisi pelastaakseen itsensä ja veden varaan joutuneen vedestä. (Opetushallitus 2014, 148, 274, 434,

436; Turvallinen uimaopetus 2020, 2.) Uimataitotestissä uimarin pudottuaan syvään veteen, pään käydessä pinnan alla, on uintia 200 metriä, josta 50 metriä uintia selällään yhteen menoon (Hakamäki, M. 2017, 3).

4.2 Uinti

Kyetäkseen kellumaan, ihmisen ominaispaino on pienempi kuin veden, eikä tällöin uppoa pohjaan. Uinti on liikkeen tekemistä käsillä ja jaloilla. (Pellinen 2004, 21.)

Uinti on suosittua Suomessa, sillä uinti on neljänneksi suosituin kuntoilulaji kävelyn, hiihdon ja pyöräilyn jälkeen, mutta suosituin sisäliikuntalajeista. Uinnin harrastaminen on helppoa, sillä uimahallit ovat auki ympäri vuoden ja tuottavat liikunnan mahdollistamista suurille väestöryhmille. Uimaan tullessa ei tarvitse olla huippukuntoinen liikkuja, koska uinti sopii monille ihmisryhmille. Uinnissa on monta hyötyä aiheuttavia asioita, kuten se on tehokasta ja monipuolista vahvistaen verenkiertoa, hengityselimiä ja niveliä sekä rasittaa tasaisesti kehon suurimpia lihasryhmiä. (Hakala 2019, 9.)

Vesi elementtinä tuo liikkussa sen ominaisuudet ja hyödyt esiin. Ilmaan verrattuna vedessä liikkuminen on erilaista. Tärkeimpiä ominaisuuksia ovat vastus, noste ja hydrostaattinen paine. Koska vesi on tuhat kertaa tiheämpää kuin ilma, ovat nämä ominaisuudet seurausta veden tiheydestä. Veden tiheyden käyttö liikkeissä saa aikaan tehokkaampaa harjoitusta, jolloin vastusta saadaan lempeästi vartalon ja raajojen nopeilla liikkeillä, eri vipuvarsilla ja vastuspinta-alalla. Noste taas työntää vedessä liikkuvaa ylöspäin riippuen vesiliikkujan kehossa olevan veden tiheydestä, jolloin vesiliikkuja menettää painoaan, elimistössään olevan veden tiheyden verran. (Anttila 2003, 143, 145–146.) Hydrostaattinen paine suuntautuu veden pinnan alla vesiliikkujaan kasvattaen painetta, mitä syvemmälle mennään. Veden paineella on myönteisiä vaikutuksia kuten imunestekierron kiihtymiseen ja turvotuksen vähenemiseen. Hydrostaattisella paineella on vaikutusta myös aineenvaihduntaan, jonka huomaa siinä, kun tarvitsee vedestä ylös noustessa kiiruhtaa vessaan. (Toivonen, Kauttio, Kujanpää, Nevalainen, Rinkinen & Saavalainen 2014, 22–23.)

Vesi on miellyttävä liikkumismuoto, jossa on mukava toimia ja hoitaa itseään. Uinti on yksi suositteluimmista muodoista terveyttä edistämään sekä tuottamaan hyvää oloa. Lähteäkseen liikkumaan tai harrastamaan, tulee liikuntamuodosta tykätä jaksakseen harrastaa liikuntamuotoa säännöllisesti. Vedessä liikkuminen vaikuttaa suotuisasti koko kehoon, varsinkin uinti, koska se soveltuu suurimmalle osalle ja ylipainoisten liikunnaksi harjoittaen lihaksia niveliä rasittamatta. Ihminen painaa vedessä vain 0–4 kiloa, mikä helpottaa ylipainoisenkin liikkumista vedessä. Saavuttaakseen rasvan palamista uimalla, tulee kerrallaan uida pitkäkestoisesti vähintään tunnin ajan. (Anttila 2002, 180–181.)

4.3 Vesiurheiluseurat ja muut uimahallin käyttäjät Seinäjoella

Seinäjoen uimahallia käyttävät myös monet seurat. Tunnetuimmat on Seinäjoen Uimarit -58 (SeUi) ja Lakeuden Sukeltajat (LakSu). Kyrönjoen Koskihäijt käyttävät uimahallia vain lokakuusta huhtikuuhun turvatakseen melontaharjoittelun myös talviaikana. Triathlonisti seuroja on kaksi Seinäjoen Seudun Urheilijat (SSU) ja Ride Etelä-Pohjanmaa (RideEP). (Timmi- sähköinen ajanvarausjärjestelmä, Seinäjoki s.a.)

Seinäjoen Uimarit, SeUi, perustettiin 1958, jolloin ei uimahalleja Suomessa juuri montaa ollut. Noihin aikoihin uintia harrastettiin pääasiassa kesäaikaisin avovesissä. Seinäjoella seura perustettiin puheenjohtaja Tarmo Kähkösen toimesta ja uimahallina toimi silloin Maakuntatalon, nykyään entisen elokuvateatterin Marilynin, alakerta. Uimahalli toimi siinä vuoteen 1974 asti, joka lakkautettiin öljykriisin jälkeen sekä kovan paineen alla oli saatava uusi uimahalli. Vuonna 1977 avattiin uusi uimahalli Seinäjoelle, jolloin uimaseuran aktiivisuus lähti uuteen nousuun vuoden 1970 tauon jälkeen. (SeUi 2022.)

Ranskassa 1950-luvulla alun perin kehitetty laivaston miesten vedenalainen peli levisi Saksaan ja sieltä Pohjoismaihin. Uppopallo tuli vuonna 1972 Ruotsista Hyvinkään Urheilusukeltajien mukana Suomeen. Uppopalloa kutsuttiin vedenalaiseksi rugbyksi, mikä onkin suoraan Englannin kielestä Underwater Rugby. (Pihlaja 2005, 60; Ritanen-Närhi & Pellinen 2004, 113.) Uppopalloa voisi rinnastaa vedenalla pelattavaksi käsi- tai koripalloksi (Sipinen 2017, 249). Joukkueessa tulisi olla 15 pelaajaa, joista kuusi on kentällä yhtä aikaa. Pelaajan pelivarustukseen kuuluvat maski, snorkkeli ja räpylät. Pallo on vedellä täytetty ja uppoava, jota tulee saada vastustajan maaliin, joka sijaitsee altaan pohjalla 3,5–5 metrin syvyydessä. Peli aika on 15 minuuttia, kahden erän verran. (Ritanen-Närhi & Pellinen 2004, 113; Siukkonen & Rantala 2006, 331–332; Uppopallo s.a.)

LakSu eli Lakeuden Sukeltajat ry sai alkunsa Ilmajoella 1974, mutta nykyiseksi kotipaikakseen vaihtui Seinäjoki 1979. Sukeltajia kuuluu seuraan Seinäjoen ympäryskunnista. Seuran toimintaan kuuluvat myös snorkkelisukellusta kaiken ikäisille sekä laitesukellusta. Lakeuden sukeltajat kuuluvat paikalliseen vapaaehtoiseen pelastuspalveluun, Lakeuden VaPePa. (Lakeuden Sukeltajat s.a.)

Melontaseura Kyrönjoen KoskiHäijt kattaa 200 jäsenen seuran, joka on Etelä-Pohjanmaan suurin. Pääasialliset melontapaikat keskittyvät sisävesiin, lähialueen järviin ja jokiin. Seinäjoen varressa on KyHän yksi vajoista. Uuden melontakeskuksen vajoineen seura sai Kyrkösjärven rannalta Seinäjoelta, joka valmistui elokuussa 2018. (Koskihäijt s.a.)

Triathlonissa on kolmen eri osa-alueen urheilulajit uinti, pyöräily ja juoksu. Suoritus on yhtäjaksoista, jossa yhdestä lajista vaihdetaan suoraan toiseen ilman suurempia katkoja. Laji on monipuolinen ja

sitä voi harrastaa niin aloittelijat kuin huipulle tähtäävät. Täysmatkana 3,8 kilometriä uintia, 180 kilometriä pyöräilyä ja 42,2 kilometrin maratonjuoksu. Matkoja on lyhyempiäkin kuten perus- eli olympiamatka, jossa 1500 metriä uintia, 40 kilometriä pyöräilyä ja 10 kilometriä juoksua. (Triathlon-team226 2022.)

Seinäjoen Seudun Urheilijat aloitti vuonna 2009 kuntaliitoksen myötä, johon osallistui neljä Seinäjoen alueella toimivaa yleisurheiluseuraa Nurmon Urheilijat -99, Peräseinäjoen Toive, Seinäjoen Urheilijat ja Ylistaron Kilpa-Veljet. Myös triathlonin erikoisseura Nurmon Urheilijat -99 tuli uuden seuran rungoksi. (SSU-YU s.a.)

Ride Etelä-Pohjanmaa ry. aloitti nimellään vuonna 2017, uudistaen ilmettään sekä laajentaessaan toimintaa. Sitä ennen seura kantoi nimeä Seinäjoen Pyöräpojat -56, mistä näkyikin sen perustamisvuosi 1956. Seura oli enimmäkseen pyöräilijöille, mutta alalajejakin oli kuten triathlon. Seura on Suomen triathlonliiton jäsen ja voi edustaa virallisissa triathlonkisoissa. (Rideep s.a.)

Muut organisaatiot, jotka käyttävät uimahallia ovat fysioterapiaopiskelijat Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Opiskelijat opettelevat vesivoimistelun ohjaamista, tutustuvat hengenpelastukseen sekä harjoittelevat asiakkaan kanssa altaassa toimimista. Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto kouluttaa uinninvalvoja vähintään kerran vuodessa ja pelastuslaitokselta käydään testaamassa laitteiden toimivuutta aika ajoin.

4.4 Muut vesiliikuntamuodot

Vesivoimistelua on helppo harrastaa, sillä se on turvallista, monipuolista ja nivelistävällistä liikuntaa. Vesivoimistelussa tehtävät harjoitteet kehittävät tasapainoa, liikkuvuutta, koordinaatiota sekä parantaa ryhtiä. Vedessä harjoitettavat liikkeet mahdollistavat sellaisten liikkeiden tekemistä, mitä maalla on haasteellista tehdä. (Tulasalo & Vihervaara 2008, 5.) Veden tiheyden ollessa tuhatkertainen ilmaan verrattuna, toimii vesi oivallisena harjoitusvastuksena jumpatessa. Tästä syystä liikenopeutta ja vastuspintaa säätelemällä, saadaan vesijumpassa käyttöön veden vastuksen säätely. Mitä nopeampi liike suurella vastuspinnalla saadaan aikaiseksi, sitä tehokkaampi liike on. (Aalto 2005, 190.) Vesivoimistelu tarkoittaa yksinkertaisesti vedessä harjoittelua, ei passiivista liikunta-alan ammattilaisen hoitoa (Irion 1997, 8).

Vesijuoksun historia alkaa vuosikymmeniä taaksepäin, kun ravihevosta on kuntoutettu ja harjoitettu vedessä kellukkeiden kanssa. Tästä lähti urheilijoiden niin matalan kuin syvän veden harjoittelu ja vammojen jälkihoito. Syvässä vedessä käytettiin pelastusliiviä tai vesihiihtovöitä. Sitten vesijuoksu on kehittynyt samalla, kuin vesijuoksukin. Suomeen vesijuoksu tuli 1980- ja 1990-luvulla.

Vesijuoksuvyötä on käytetty Suomessa 1990-luvulta. Suomalainen vesijuoksuvyömerkki Suvi muotoili voittoa ergonomisemmaksi vuonna 2003, jolloin suomalainen Suvi-vesijuoksuvyön tarina alkoi. (Anttila 2005, 15–17.)

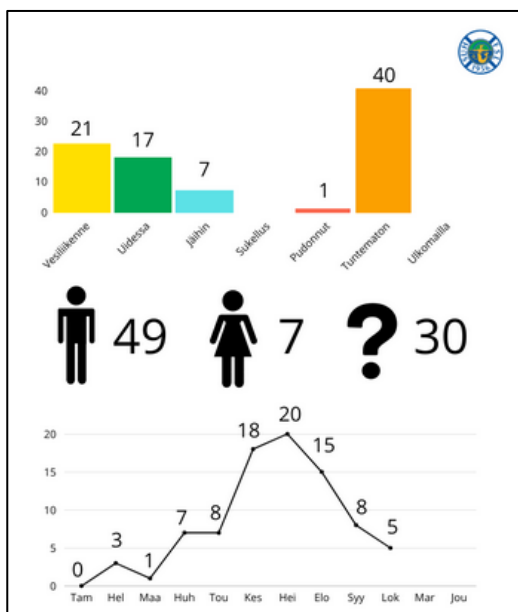
Arto Bryggareä kuntouttanut fysioterapeutti Jukka Viitasaari oli Yhdysvalloissa tutustunut lajiin 1980-luvulla. Vesijuoksuohjelmilla kuntoutettiin myös Bryggareä vuoden 1984 Olympialaisiin. Muitakin Suomen uranuurtajia lajilla on, jotka toisistaan tietämättä toivat uimahalleihinsa lajia. (Anttila 2005, 16–17.)

Koska vesi on tuhat kertaa tiheämpää kuin ilma, on vesijuoksu silloin tehokasta liikuntaa. On ihmisiä, joille ei sovi maalla tehtävät liikuntaharjoitteet, tuo vesi mahdollisuuden tarjota uuden tavan liikkua vähemmällä kivuilla. (Vesiliikuntainstituutti s.a.) Vesijuoksu on eteenpäin vievää, pystyasennossa tehtävää juoksunomaista liikettä, jossa lonkan tulee ojentua joka potkulla. Vettä tulee polkea jalkapohja edellä ja kädet rytmittävät eteen-taakse liikkeellä 90 asteen kulmassa. Vesijuoksun onnistunut vaikutus on siinä, että laji sopii hyvin kestävyuden kehittämiseen sekä veden vastuksen ansiosta lihaskunnan edistämiseen. (Aalto 2005, 191; Ritanen-Närhi & Pellinen 2004, 122; Anttila 2002, 178; Anttila 2003, 131.)

Virtuaalivesijumppa Suomessa sai alkunsa ensimmäisestä versiostaan alkuvuodesta 2018. Siitä puolen vuoden kuluttua uimahalliolosuhteita kestävä näyttötekniikka oli valmis ja se otettiin käyttöön monissa eri uimahalleissa ja kylpylöissä pitkin Suomea. (Jumpperin tarina 2021.) Virtuaalivesijumppa on joustavaa ja vapaasti tarjolla olevaa virtuaalisen ohjelman kautta tehtäviä vesiliikunta tuokioita, jossa tunnit on kuvattu veden alla mahdollistaen liikkeiden oikeaoppisen tekniikan turvallisesti. Virtuaalivesijumppa mahdollistaa asiakkaan nauttia omalla aikataululla tehtävän virtuaalisen vesijumppahetken. (Hydrohex 2021.)

4.5 Uinninvalvonta ja hengenpelastus

Suomessa hukkuneita on vuosittain noin 150, kerrotaan Turvallinen uimaopetus -katsauksessa (2020, 9). Vuonna 2022 lokakuun loppuun mennessä Suomessa on kuollut 86 henkilöä (Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry. s.a.b). Kuvasta 8 huomataan, että heinäkuu on hukkumistilastoissa korkein kuukausi.

Kuva 8. Hukkumistilasto 1.1.-31.10.2022 (mukailtu Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry. s.a.b)

Näitä voidaan ennaltaehkäistä hyvällä uimataidolla sekä uinninvalvonnalla. Yleensä uimahalleissa hukkumisia ei tule, mutta sairauskohtaukset voivat johtaa hukkumiseen. (Ritanen-Närhi & Pellinen 2004, 132.) Uimahalleissa tulee olla uinninvalvontaa, koska uimahallien ja muiden vesiliikuntapaikkojen vetovoima on suuri. Niissä saattaa olla monta allasta, pimeitä kulmia tai eri kerroksissa olevaa toimintaa, joiden myötä on oltava enemmän kuin yksi uinninvalvoja vuorossa. Uimahalleissa viihdytään yleensä tunteja. (Uimahallien ja kylpylöiden turvallisuuden edistäminen 2015, 14.) Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry, SUH, (s.a.) kouluttaa hengenpelastajia niin uimahalleihin, kylpylöihin kuin rannoille. Uinninvalvojakurssilla opetellaan hengenpelastusta, asiakaspalvelua ja pelastajan tehtäviä tietoineen ja taitoineen (Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry s.a.)

Uinninvalvojan työ on tarkkailemista tilanteita ennaltaehkäisevällä otteella. Työ on myös epäasiallisesti käyttäytyvien asiakkaiden toiminnan estämistä, turvaten muiden asiakkaiden turvallisuus epäasiallisiin toimiin puuttumalla tai poistamalla epäasiallisesti käyttäytyvä asiakas. Uinninvalvoja tulee olla tarpeeksi altaiden pinta-alaan, syvyyteen, sijaintiin, allastilojen toimintojen ja kävijämääriin nähden. Uinninvalvojen tulee olla helposti huomattavissa ja tunnistettavissa samanlaisilla vaatetuksella esimerkiksi keltaisella paidalla ja punaisilla shortseilla. Kameravalvonta tehostaa valvontaa paikkoihin, joihin ei ole suoraa näköyhteyttä, mutta se on ainoastaan hyvänä lisäapuna. Uinninvalvojan työhön kuuluu myös ympäristön ja rakenteiden turvallisuuden tarkastaminen. Tarkastuskierroksia tulee tehdä useita kertoja päivässä. (Uimahallien ja kylpylöiden turvallisuuden edistäminen 2015, 14–15.)

Hengenpelastukseen tarvitaan välineitä, jotka ovat avuksi veden varaan joutuneita pelastettaessa. Näitä ovat pelastusrenkas, joita löytyy myös rannoilta, mutta ehkä haasteellisia uimahalleissa rataköysiä ylittäessä. Pelastussauvaa käytetään ”rannalta”, jolla on helppo saada tajuissaan olevan hääntäytyneen ja väsyneen uimarin vedettyä pois vedestä. Uimarannoillekin sopiva heittoliina tai hiukan täytetty kanisteri köyden päässä, on helppo heittää pienessä tuulessakin painonsa vuoksi tajuissaan olevalle pelastettavalle hinatakseen hänet pois vedestä. (Hakamäki, Hotti, Keskinen, Lauritsalo, Liinpää, Läärä & Pantzar 2012, 198–199.)

Uinninvalvojen tulee suorittaa joka vuosi testiuinti ja allasturvallisuuskoulutus Trimmi-kurssi sekä harjoitella tilanteita suoriutuakseen tosi paikan tullen. Trimmi-kurssilla harjoitellaan ja kerrataan hälytysjärjestelmää, vedestä pelastamista, elvytystä ja ensiapua. Kaikkien altailla toimivien tulee tehdä pelastussuorite, mikä antaa valmiuden toimia allastiloissa ryhmän kanssa. Pelastussuorite on muunnelma uinninvalvojan testiuintista. Testiuinti alkaa pelastushypyillä. Uidaan 25 metriä katse pelastettavaan. Sukelletaan 10 metriä ja noustaan pintaan. Uidaan päähän ja syvyys sukelletaan pohjasta kaksi rengasta ja upponukke. Viimeisenä kuljetetaan pelastettavaa 50 metriä pelastettavan hengitystiet pinnalla. Testiuinti tulisi suorittaa aikaan 3 minuuttia 40 sekuntia. (Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry s.a.c.)

5 Liikunnan hyödyt ja vesiliikunnan erityispiirteet

Terveyttä lisäävä liikunta on nykyisen terveyden ja hyvinvoinnin parantamista. Terveyttä edistävällä liikunnalla tarkoitetaan elinikäisen liikunnan edellytysten vahvistamista ja muiden suotuisten elintapojen ja käytäntöjen sisäistämistä. Sairauksia ehkäisevällä liikunnalla pyritään vaikuttamaan kehon rasvamäärään, kolesterolin vähenemiseen, verenpaineen alenemiseen tai sokeriaineenvaihdunnan vakauttamiseen. Nämä sairaudet ovat monesti huonojen elintapojen seurauksia. (Vuori 2017b, 146.)

Vuoren (2017, 17) mukaan liikuntalääketieteen tutkimuksissa on osoitettu liikunnalla olevan vaikutuksia sairauksien ehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa yli 20 terveysongelmaan. Näitä ongelmia ovat kansansairauksissa ainakin aineenvaihduntasairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä hengitys- ja verenkiertosairaudet. (Vuori 2017, 17.) Seinäjoen kansansairauksien määrä on korkea koko valtioon verrattuna. Tämä ilmenee Hyvinvointikertomuksesta (2017–2020), jossa vuonna 2017 Seinäjoen kansantauti-indeksi oli 111,2, kun vertailuindeksi koko maassa on 100. (Rantasaari 2021, 38.)

Liikunta on tahtoon perustuvaa, jossa lihasten liikkeitä ohjaa hermosto, aiheuttaen energian kulutuksen nousua. Päästäkseen tiedostettuun tavoitteeseen on tehtävä sellaisia liikesuorituksia, jotka tukevat tavoitteeseen pääsemistä sekä saavuttaakseen kokonaisvaltaisten elämysten kokemista. Lyhyemmin liikunta on itsestä lähtevää, vapaa-aikaan ja reippailuun liittyvää liikkumista. Yleisimmin edellä mainituista asioista voidaan käyttää sanoja liikunnan harrastaminen, joka tunnetaan kaikissa väestöryhmissä. Liikunnan tavoitteena voi olla vaikuttaminen fyysiseen kuntoon, hyvään mieleen ja positiivisten kokemusten saavuttamiseen. Tästä syystä liikunta voidaan jaotella erilaisiin kategorioihin kuten kunto-, terveys-, virkistys-, harraste- ja hyötyliikuntaan. Liikunnan ei tarvitse olla kilpailumielessä tapahtuvaa, vaan kunto- ja terveysvaikutusten osalta sopivaa monessa erilaisessa liikkumismuodossa esiintyvää toimintaa. (Vuori 2017, 18.)

Yleinen liikkuminen lasten ja nuorten keskuudessa auttaa pitkällä tähtäimellä aikuisiän kroonisten sairauksien ja niiden seurauksia vähentävää vaikutusta yksilötasolta aina valtakunnalliselle tasolle saakka (Vuori 2017b, 147). Liikkumattomuus tuo kustannuksia jopa 3,2 miljardia euroa vuodessa. Liiallinen paikallaanolo aiheuttaa vuotuisesta määrästä keskimäärin puolet kustannuksista ja suurin aiheuttaja kansansairauksista on tyypin 2 diabetes. Säännöllinen liikkuminen ja terveelliset elintavat ehkäisevät ja edistävät hoitotasapainoa tyypin 2 diabeetikoilla. (UKK-instituutti 2022.) Liikkumattomuus tuottaa kustannuksia niin valtakunnallisella kuin kunnallisella tasolla. Kansansairaudet lisääntyvät, työelämän tuottavuus ja kilpailukyky alentuu sekä ikääntymisestä aiheutuvat haasteet ja kustannukset nousevat. Myös väestöryhmien väliset terveys- ja hyvinvointierot kasvavat. (STM 2022.) Vedessä harjoittelun suotuisat elementit lisäävät verenkiertoa, lihasvoimaa, nivelten

viskoelastisuutta, joustavuutta ja liikerataa. Vedessä harjoittelu parantaa liikkumista, koordinaatiota, sydän- ja verisuonijärjestelmän sekä hengitysteiden kuntoa. Lisäksi se kohentaa psyykkistä hyvinvointia, vähentäen kipua, lihaskouristuksia ja jäykkyyttä. (Cameron & Cameron 2009, 253.) Yhteiskunnallisessa merkityksessä liikunta ylipäänsä lasten ja nuorten kohdalla tarkoittaa itseensä ja toisiin myönteisesti kohdistuvaa suhtautumista sekä vahvistaen pirteän ja eloisan sukupolven terveyttä. Työikäisillä liikunta merkitsee jaksamista työelämässä, saaden virkeyttä ja tasapainoa päivään työpäivän jälkeen. Ikäihmisillä liikunta vaikuttaa hidastavasti toimintakykyyn ja vanhenemiseen vaikuttavia muutoksia. (Vuori 2017c, 639.)

5.1 Fyysisen kunnon ylläpito

Fyysisen kunnon ja kansanterveyteen panostamista on tehty maailmanlaajuisesti ja lähemmin Yhdysvalloissa. Hyödyllisen liikunnan lisääminen kansanterveydellisiin terveystavoitteisiin oli määrä aloittaa vuonna 1990. Se onnistui ja liikunnan yleisyyden lisääminen on ollut sen jälkeen kansallisissa tavoitteissa, yltäen aina 2020-luvulle saakka. Liikunnan edistämisen tarve lähti siitä, että löytyisi aktiivisuusalue, vähentäen riskiä ja kasvattaen hyötyä. Maailmanlaajuinen liikkumisen suositus vuonna 1990 on ollut 20–60 minuuttia kolmesta viiteen kertaan viikossa hienoisesti hengästyen. Lisäksi lihasvoimaharjoittelua suositeltiin kahtena päivänä viikossa. Terveysyötyjä saadaan matalan intensiteetin harjoittelusta, jota tehdään useammin ja pidempään. Näin ollen fyysinen aktiivisuus tuottaa sydän- ja hengityselimistöille kestävyttä sekä sillä voi olla merkittäviä terveyshyötyjä. WHO julkaisi vuonna 1995 raportin fyysisestä aktiivisuudesta ja sen terveyshyödyistä ja teki johtopäätöksen, että 30 minuuttia kohtalaista liikuntaa intensiivisesti useampana päivänä viikossa ja sen ylittävällä ajalla, on suotuisia terveyttä edistäviä vaikutuksia. Monipuolinen ja miellyttävä liikunta rohkaisee ihmisiä liikkumaan enemmän ja useammin. Yhdysvalloissa vuonna 2007 liikuntamääriä paloiteltiin osiin, jossa kymmenen minuutin mittaisia harjoitusmääriä voi olla useampia päivän aikana sekä kahdelle päivälle voimaharjoittelua. (Paluch, Berryman, Powell, Vuori, Tipton & Blair 2012, 12–16.)

Liikuntasuosituksukset ovat erilaiset eri ikäryhmien elämänvaiheissa. Varhaiskasvatusikäisten lasten tulisi liikkua päivittäin ainakin kolme tuntia monipuolisesti erilaisia leikkejä ja kuormittavuuksia sisältäen. Päivään tulisi mahduttaa tunti ripeää fyysistä aktiivisuutta esimerkiksi hippaleikein tai hyppien ja reippaasti ulkoillen tai kevyemmin kävellen kahden tunnin ajan. Kouluikäisten 7–12-vuotiaiden tulisi liikkua omaan ikään sopivalla tavalla 1,5–2 tuntia päivässä ja 13–18-vuotiaiden taas 1–1,5 tuntia päivässä, kuitenkin mahdollisimman monipuolisesti. Pitkiä yli kahden tunnin istumatuokioita tulisi välttää ja älylaitteiden käyttöä rajata kahteen tuntiin päivässä ja välillä käydä liikkumassa kymmenen minuutin ajan reippaillen ja hiukan hengästyen. Viikoittainen harrastusmäärä aikuisilla 18–65-vuotiailla on 2 tuntia ja 30 minuuttia kohtuukuormitteisesti tai valinnaisesti raskasta kestävyysliikuntaa minimissään 1 tunti 15 minuuttia. Lisäksi kaksi kertaa viikossa lihaskuntoa ja liikehallintaa ylläpitävää

liikuntaa. Yli 65-vuotiaille suunnattu liikunnansuositus on samanlainen kuin aikuisilla, mutta lihaskuntoharjoittelun lisäksi suositellaan tasapainoa ja notkeutta lisääviä harjoitteita ennaltaehkäistäkseen kaatumista. Suositukset auttavat niin ihmistä itseä suunnittelemaan omaa viikoittaista liikunnan rytmittämistä kuin liikuntaneuvonnassa toimivaa ammattilaista tekemään liikunnallisen lukujärjestyksen asiakkaalleen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2022c.)

Liikunnalla voi ehkäistä ja hoitaa monia eri sairauksia muun muassa tuki- ja liikuntaelämistön sairauksia, mielenterveyshäiriöitä, diabetesta sekä verenkiertoelämistön sairauksia. Ylipaino ja korkea verenpaine ovat yhteydessä liikkumattomuuteen jo kasvuiässä, mutta liikunnalla voidaan vaikuttaa alentavasti näihin sairauksiin. (Vuori & Miettinen 2000, 95–96.)

Vesiliikunnan vaikutuksia tyypin-2 diabetekseen on jokseenkin niukalti tutkittua tietoa. Tämä tuli ilmi viidessä tutkimuksessa (Cider, Å., Schaufelberger, M., Stibrant Sunnerhagen, K., & Andersson, B. 2012; Sporis, G., Ruzic, L. & Nedic, A. 2013; Suntraluck, S., Tanaka, H. & Suksom, D. 2017; Delevatti ym. 2020; Scheer ym. 2020). Vesiliikunnan hyötyjä on haasteellisempiä tutkia vesielementin myötä, kuin kuivalla maalla tehdyissä tutkimuksissa. Lihaskuuntamisen paraneminen oli kuitenkin tärkeä löytö vesiliikuntaa harrastaneelle interventoryhmässä olleelle, mistä on dokumenttia, että vesiliikunnalla voi saavuttaa lihaskuuntamisen kasvua (Cider ym. 2012; Suntraluck ym. 2017; Scheer ym. 2020). Tämä edellyttää tietenkin säännöllistä vähintään kolmen viikkokerran harjoittelukertaa (Cider ym. 2012; Sporis ym. 2013; Suntraluck ym. 2017; Delevatti ym. 2020; Scheer ym. 2020).

Vesiliikunnan hyötyjä on monia, mikä vahvistui näiden tutkimusten myötä tyypin-2 diabetesta sairastaville. Verenkiertoelämistön parantui (Scheer ym. 2020), veriarvot nousivat positiivisesti (Sporis ym. 2013; Suntraluck ym. 2017; Scheer ym. 2020) sekä voimantuotto parani (Cider ym. 2012; Suntraluck ym. 2017; Scheer ym. 2020). Tutkimukset osoittivat vesiliikunnalla olevan positiivisia vaikutuksia. Kuten jokaisessa tutkimuksessa on todettu, että vesiliikunnalla on hyötyä tyypin-2 diabetesta sairastavien keskuudessa ennaltaehkäisten muita lisäsairauksia tai hoitaen niitä (Cider ym. 2012; Sporis ym. 2013; Suntraluck ym. 2017; Delevatti ym. 2020; Scheer ym. 2020.)

Uinti on yksi terveellisemmistä liikuntamuodoista. Selkäongelmista kärsiville suositellaan uintia hoitavaksi muodoksi. Vesivoimistelun aktiivisella ja passiivisella muodolla voidaan eheyttää nivelten liikkuvuutta. (Sipinen 2017, 248.)

Saksasta kantautui Suomeen kuntouttava vesiliikuntamuoto sotainvalideille vuonna 1940 (Anttila 2003, 21.), jonka myötä Seinäjoella toimiva Kivipuro ry. perustettiin vuonna 1967, joka on edelleen voimissaan vuonna 1988 muuttuneeksi veteraanikuntoutukseksi (Kivipuro s.a.).

5.2 Liikunnan hyödyt eri ikäisinä

Liikkuminen on lasten työtä, jonka aikana spontaanisti tehdään fyysisiä suorituksia leikin aikana. Alle kouluikäiset lapset harrastavat esimerkiksi voimistelua innokkaina ja tehokkaasti, saaden onnistuneita tuloksia liikuntakyvyissään sekä saavuttavat paremman liikehallinnan ja liikkuvuuden. Näiden jälkeen voima, nopeus ja kestävyys tulee seuraavina tavoiteltavina harjoitteluina mukaan asteittain lisäten. Liian aikainen, - yksipuolinen tai liian kova harjoittelu ja kilpaileminen saattavat vaikuttaa lapsen biologisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin vaatimuksiin. Liikunta vaikuttaa joko suoraan tai epäsuorasti lapsen kasvuun, kehittymiseen ja terveyteen. (Vuori 2017b, 145–146.)

Lapset ja nuoret ovat tavallisesti terveitä biologisessa mielessä ja pitkäaikaissairaudet ovat hyvin harvinaisia. Lihavuus on aineenvaihduntasairaus ja huonojen elintapojen myötä yleistynyt myös lapsilla ja nuorilla. Lihavuus huonontaa sen hetkistä terveyttä sekä tulevaa terveyttä. Lihavuuteen voidaan vaikuttaa liikunnalla. Liikunnan tulisi jatkua säännöllisenä aikuisuuteen saakka, jotta sillä ehkäistäisiin sairauksia. (Vuori 2017b, 146–147.) Vuoren (2017b,147) mukaan tutkimustieto lujittaa käsityksen siitä, että tehokas ja urheiluseuroissa tapahtuva fyysinen liikkuminen auttaa aikuisiällä tehtävää säännöllistä liikuntaa.

Liikunta tuottaa positiivisia elämyksiä ja kokemuksia. Liike- ja liikkumistaidot karttuvat kymmeneen ikävuoteen saakka, jolloin lapsen olisi hyvä liikkua niin, että motorinen toiminta kehittyy samanaikaisesti tehtävien liikkeiden ansiosta kuten liikkumis-, käsittely- ja tasapainotaidoissa. (Vuori 2017b, 147; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.) Liikunta lisää lihasvoiman kasvua, pojilla nopeammin kuin tytöillä. Luusto kehittyy lapsuudessa ennen murrosikää vahvemmaksi harrastetun liikunnan ja urheilun ansiosta. Tehokkaimpia liikuntamuotoja luuston vahvistamiseen ovat monipuolisuus liikkeissä, nopeita ja voimakkaita iskuja, tärähdyksiä, vääntöjä ja kiertoja sisältävät liikuntamuodot ja niissä tehtävät liikkeet. Palloilu, aerobic sekä telinevoimistelu ovat niitä lajeja, jossa edelliset lainalaisuudet toteutuvat. (Vuori 2017b, 148–150; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.) Monipuolisuus myös vesiliikunnassa on lapsille ehdottoman tärkeä, sillä se on liikunnallisten taitojen karttumisen edellytys. Vedessä liikkuminen lisää lapsen oman kehon tuntemista sekä opettaa lapselle kehon toimintaa ja hallintaa, mikä parantaa vedessä koordinaatiota ja ketteryyttä. (Hurme & Kekäläinen 1999, 316–317, 322.)

Työikäisten liikuntaan ei liity erityispiirteitä verrattuna lapsiin ja nuoriin tai ikäihmisiin. Työikäisten liikunnan terveyshyödyistä puhutaan työ- ja toimintakyynä, ymmärtäen toimintakyvyn fyysisenä toimintana ja selviytymisenä omista päivittäisistä askareista. Työkyky on ihmisen toiminnallinen kyky suoriutua työn vaatimuksista sen vaativalla tavalla. (Taimela 2017, 171–172.) UKK-instituutin (2020b) johtaja Vasankari kertoo, että tutkimustuloksista näkyy liikunnan vaikuttavan niin fyysisiin

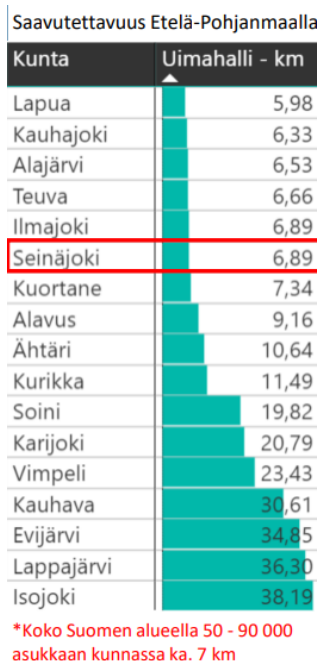
kuin psyykkisiin voimavaroihin, jolloin työkyvyn edistämiseen ja ylläpitämiseen liikunnalla on suuri merkitys. Työikäisten vesiliikunta on tehokasta, sillä vedessä sykettä kohottavia ja tuki- ja liikuntaelimiä vahvistavia harjoitteita on helppo tehdä. Vesiliikunnan aikana suurten lihasten työskennellessä kehitty hengitys- ja verenkiertoelimistön suorituskyky, mikä on merkinä korkeasta sykkeestä harjoitusta tehdessä. Vesiliikunnalla on lihaskuntoa parantavia vaikutuksia lisäten lihasmassaa, kiinteyttäen lihaksia, auttaen lihasjännityksen vähentämisessä sekä lihasten elastisuuden parantamisessa. (UKK-instituutti 2020.)

Ikäihmisten kohdalla tutkimuksissa on selvinnyt fyysisen aktiivisuuden ja liikunnan vaikuttavan sairauksien, niiden ehkäisyn ja tuloksellisen hoidon sekä kuntoutuksen osalta positiivisesti. Liikunta vaikuttaa suotuisasti nukkumisrytmiin ja ruokahaluun, mikä vaikuttaa suolen toimintaan ja psyykkiseen terveyteen. Se näkyy positiivisempänä minäkuvana sekä parempana tasapainona, jolloin kaatumistapaturmat vähenevät. Lihaksistoa ylläpitämällä vähintään aikuisuudesta lähtien, liikunnan avulla saavutetaan lihasten pysyminen vahvana. Lihaksistoa pyritään pitämään kunnossa ylläpitävillä lihaskuntoharjoitteilla. (Heikkinen 2017, 192–193.) Ylläpitämällä lihasten voimatasapainoa, fyysisesti aktiivisten liikkujien lihasvoima heikkenee vähemmän, kuin passiivisilla ikäihmisillä. (Heikkinen 2017, 192–193; Tulasalo & Vihervaara 2008, 5.)

Ikäihmisille vesiliikunta on ainutlaatuinen liikuntamuoto, sillä se säästää niveliä, mutta myös kuluttaa energiaa. Vesi mahdollistaa kuormituksen säätelämisen omien voimavarojen mukaan. Sosiaaliset kontaktit kasvavat uintireissujen myötä, jotka tekevät hyvää myös mielelle. Vesiliikunta ja uinti auttavat ylläpitämään ja lisäämään nivelten liikeratoja ja raajojen liikelaajuuksia. Lihaskunto ja raajojen koordinaatiokyky paranevat sekä hengitys- ja verenkiertoelimistön kunto kasvaa. Vesiliikunta ehkäisee diabetesta ja osteoporoosia, mikä näkyy vedessä tehtävien säännöllisen liikuntasuoritusten myönteisenä vaikutuksena. (Toivonen ym. 2014, 205–206.)

6 Seinäjoen uimahallin nykytila

Kuvasta 9 nähdään, että Seinäjoki lukeutuu alle seitsemään kilometriin uimahallin saavutettavuudessa yli 64 000 asukkaan kaupunkina, missä keskiarvo tälle on seitsemän kilometriä. Tällöin uimahalli on saavutettavuudeltaan erinomaisella sijainnilla. (Seinäjoen kaupungin uimahallin tarveselvitys 2019, 8.)

Kuva 9. Saavutettavuus Etelä-Pohjanmaalla (Seinäjoen kaupungin uimahallin tarveselvitys 2019, 8)

Seinäjoella urheilupalvelut ovat keskittyneet keskustan alueelle, joihin koululaistenkin on helppo päästä. 13 % esikoululaisista yhdeksänteen luokkaan, käyvät koulua yhden kilometrin kävelyetäisyydellä. Koko Seinäjoen väestöstä 80 % asuu viiden kilometrin säteellä ja 83 % asuu 15 kilometrin säteellä liikuntapaikkakeskittymästä. (Seinäjoen kaupungin uimahallin tarveselvitys 2019, 7.)

Taulukko 3. Suomen kaikkien uimahallien keskimääräisiä avainlukuja (Seinäjoen kaupungin uimahallin tarveselvitys 2019, 14)

	Suomi keskimäärin	Seinäjoki
Asukasta hallia kohti	26 114	62 000
Kävijää vuodessa	130 000	217 000
Asukasta per allasneliometri	52 (jos >72 niin ruuhkainen)	81
Kävijää per allasneliometri	170	285
Käyntiä asukasta kohti vuodessa (kävijäkerron; RT suositus 5.5)	5	3.5
Veden kulutus litraa kävijää kohti	150	120
Rakennus bruttopinta-ala	3500 m ²	6000 m ² (pelkkä uimahalli)
Allaspinta-ala	500 m ²	762 m ²

Taulukosta 3 nähdään, kuinka paljon käyttäjiä Seinäjoen uimahallissa on verrattuna Suomen uimahalleihin keskimäärin. 62 000 asukasta hallia kohti olevat allasneliömetrit osoittavat olevan 81 henkilöä, mikä on paljon, jopa ruuhkaisuusindeksiin 72 verrattuna keskimäärään Suomessa. Uimahallikäyntejä on 3,5 kertaa asukasta kohti vuodessa ja tämän kokoiseen halliin nähden on liian vähän kävijöitä verrattuna suosituksien vuodessa. (Seinäjoen kaupungin uimahallin tarveselvitys 2019, 14.) Halli on liian pieni tämän kokoiselle asukasluvulle ja käyttäjäkunnalle, kun kävijämääriä on vuodessa 217 000 Suomen 130 000 kävijän keskimäärään verrattuna (Rekonius 22.12.2022).

Kävijäryhmät	• Erityisryhmät • Seniorit	• Varhaiskasvatus • Peruskoulu	• Kaupunki • Yritykset	• Seinäjoen Uimarit 58 Ry	• Ohjattu toiminta	• Liikunta • Kuntajohto • Perusterveydenhuolto • Täällä siis muut kuntalaiset
Kävijämäärä-Potentiaali vuodessa	• 45 000	• 30 000	• 40 000**	• 30 000***	• 45 000	• 75 – 135 000*

Kuva 10. Kävijäryhmät ja potentiaali vuodessa (mukailien Seinäjoen kaupungin uimahallin tarveselvitystä 2019, 17)

Uimahallia käytetään moneen eri tarkoitukseen kuten kuntouintiin, vesijuoksuun, kylmävesialtaassa käyntiin sekä perheuintiin. Monet vesiliikuntaa harrastavista haluaisivat jatkaa näitä käyttötarkoituksia. Kävijäryhmiä ovat erityisryhmät, eläkeläiset, varhaiskasvatus, peruskoulut, kaupunki, yritykset, seurat, ohjattu toiminta ja muut kuntalaiset sekä kuntajohto. Kun tarkastellaan kuvaa 10, siinä eri käyttäjäryhmien potentiaalinen yhteenlaskettu vuosittainen kävijämäärä on 265 000–325 000 kävijää vuodessa. (Seinäjoen kaupungin uimahallin tarveselvitys 2019, 15, 17.)

Tarveselvityksessä ilmenee, että kävijätavoite vuositasolla hallille on 250 000–300 000 kävijää vuodessa. Ruuhkaisimpina päivinä kävijöitä arvellaan olevan jopa 1600–1800 kävijää, ylettyen jopa 2000 päiväkävijään tapahtumapäivinä ja parhaimmillaan yli 300 kävijään tunnissa. Kuntouinti on harrastetuin muoto, joten kuntouintia ja järjestettäviä uintikisoja palvelee parhaiten 50 metrin rata. Kansainvälisiä uintikisoja järjestettäessä olisi hyvä olla 10 rataa 50 metrin pituudella. Nykytilanne Seinäjoen uimahallissa on, että varsinkin pääallas (25 metriä) on tavattoman pieni mitoitukseltaan heikentääkseen hallin käytettävyyttä sekä tekee tunteen liian ahtaasta hallista. Tarvitaan erityisryhmien käyttöön soveltuvampia altaita. Myös vedenkäsittelyjärjestelmä ei sovellu yhtään suuremmalle kävijämäärälle tai allastilavuudelle. Lisäksi nykyisestä hallista puuttuu esteettömyys ja altaat eivät ole asiakastarpeiden mukaisia. (Seinäjoen kaupungin uimahallin tarveselvitys 2019, 3, 22–23, 28–29.)

Seinäjoen uimahalli on lähes 50-vuotias ja peruskunnostuksestakin aikaa yli 15 vuotta, joten uimahalli vaatii peruskunnostusta ja on laajennuksen tarpeessa. Pääaltaan pohja on maanvastainen, lukuun ottamatta kahvion puoleista päätyä, jonka alla on taseusallas. Tarkoitus on tehdä remontin

yhteydessä uusi 50 metrin allasosasto kokonaan. Altaan rakenteissa on rapautumista ja lujuuden heikkenemistä, joten tämänkin takia remontti on väistämätön. Vedenkäsittelylaitteisto on uusimisen tarpeessa, sillä joka tapauksessa on tehtävä laitteiston uusiminen ja se on toteutettava uudisrakennuksen yhteydessä. (Mäkelä 28.12.2022.)

Kaupunki on kasvanut viime vuosien aikana valtavasti ja uimahallin tarve kasvaa entisestään. Liikuntapalveluiden organisoima koulu-uinti kuormittaa uimahallia päivittäin. Halli jää yksinkertaisesti liian pieneksi tälle käyttäjämäärälle. Alustavien suunnitelmien mukaan tehdään uusi 50 metrin altaalle soveltuva halli ja vanha tila otetaan käyttöön monitoimiallastilana sekä lasten allastilana. Hyppyaltaat peruskunnostetaan, mutta jäävät nykyiselle paikalleen. Uimahallihankkeen toteutuminen vuosina 2024–2026 ja suunnittelu vuonna 2023, missä on ajateltuna 50 metrin allas kymmenellä radalla ja rataleveys olisi 2,5 metriä. Kymmenestä radasta viisi rataa olisi mahdollista jakaa 25 metrin radoiksi. Monitoimiallastasasto kahluuallattainen sekä kylmävesialttainen siirtyisivät nykyisen uimahallin pääaltaan puolelle, mistä löytyisi myös opetusallas. Uuden uimahallin puolelle tulisi muuttuva katsomo, joka olisi arkikäytössä lämmittelytilana tai varastona. (Mäkelä 28.12.2022.)

Esteettömyyttä tulisi parantaa huomioiden erityisryhmien tarpeet. Pukuhuoneet tulisi huomioida esteettömyyden näkökulmalla toteuttaakseen nykypäivän standardeja. Energiatohokkuus tulisi myös huomioida uudistetulla vedenkäsittelylaitteistolla sekä lämpötilojen huomioimisella. (Mäkelä 28.12.2022.) Energiatohokkaampi uimahalli vähentäisi nykyiseltään veden- ja ilmanlämpötilaan tarvittavaa energiamäärää ja hiilidioksidipäästöjä sekä vähentää energiankulutusta saadakseen aikaan kustannussäästöjä (Energiavirasto s.a.).

Koululaisten kysely on lähetetty kouluihin, joista se välitetään Wilma-tietojärjestelmän kautta koululaisten vastattavaksi helmikuulla 2023. Myös koululaisten kysely on merkittävä, jolla kartoitetaan koululaisten ajatuksia uudisrakentamiseen tai peruskunnostukseen. (Mäkelä 10.2.2023.)

Uimahalli hankkeeseen on perustettu kaupunginhallitusvetoinen toimikunta 23.1.2023. Seinäjoen kaupunginhallitus on perustanut toimikunnan valmistelemaan uimahallin uudisrakennuksen tai peruskunnostuksen etenemistä. Kaupunginhallitus valitsi Hyvinvointilautakunnasta toimikuntaan puheenjohtajaksi Paula Sihdon ja varapuheenjohtajaksi Marko Hakalan. Virkamiehistä toimikuntaan valittiin sivistys- ja hyvinvointijohtaja Antti Takala, kaupunkiympäristöjohtaja Juha Takamaa, liikuntatoimenjohtaja Jari Mäkelä, Uimahalli-Urheilutalon hallimestari Kari Elomaa, kaupunginarkkitehti Jussi Aittoniemi ja rakennuttajapäällikkö Jari Lepistö. Toimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Mikael Luotola ja jäseneksi Erkki Valtamäki. Toimikunta tutustuu viime aikoina tehtyihin uimahallihankkeisiin Tampereella, Kuopiossa ja Espoossa. (Mäkelä 10.2.2023.)

7 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimusmenetelmät

Seinäjoki on elinvoimainen kasvava kaupunki, joten uimahallin kapasiteetti on riittämätön nykyisellään palvelemaan kaikkia kuntalaisia. Vesiliikuntaseuroja on viisi, joista yksi suurin on Seinäjoen Uimarit -58 ry, jotka harjoittelevat päivittäin niin altaissa, kuntosalilla kuin oheisia tiloja käyttäen. Monet muutkin seurat käyttävät uimahallia palauttavaan harjoitteluun sekä kuntouttamisessa vesiliikunta on yksi parhaista kuntoutuksen muodoista. Käyttäjryhmiä on monia erilaisia, joten uimahallin käyttöaste on suuri aamusta iltaan saakka. Aamusta aamupäivään on koululaisia koulu-uintiopetuksessa, eläkeläisiä virkistymässä ja vesijuoksemassa sekä illansuussa lisäksi työssäkäyviä kuntouimassa.

Seinäjoen Uimahalli-Urheilutalo on rakennettu 1977 ja uimahallin peruskorjaus tehtiin 2006 (Suomi.fi s.a.). Saavuttaakseen nykyaikaiset uimahallia koskevat esteettömyyden standardit, tulisi niiden vaatimukset yhteisesti sopia ja kirjata asiakirjaan (Suomen Standardisoimisliitto SFS ry s.a.), mikä tukisi vähintään uimahallin peruskorjausta, mutta monien isojen korjattavien asioiden summa puoltaisi uuden uimahallin rakentamisen puolesta esteettömyyden näkökulmasta.

Tämä opinnäytetyö on kartoittava tutkimustyö ja sen tavoitteena on kartoittaa Seinäjoen uimahallin asiakkaiden ajatuksia ja mielipiteitä, asiakaskokemusta nykyisen uimahallin käytöstä ja asiakkaiden tarpeesta sekä tulevaisuuden uimahallin palveluista. Lisäksi kerättiin käyttäjätietoa uimahallin omista järjestelmistä. Tavoitteena oli koota tietoa niin nykyisistä käyttäjistä kuin selvittää mitkä ovat vesiliikunnan tarpeet tulevaisuudessa sekä tutustua vastaavan kokoluokan uimahallihankkeisiin vertailuanalyysin keinoin ja selvittää, miten voidaan osallistaa uimahallihankkeessa asukkaita. Vertailuanalyysin avulla on mahdollisuus saada oppia ja ymmärrystä hankkeeseen valmistautumisessa. Tarkasteltiin myös eri vastaajaryhmien eroja ja yhteyksiä tutkittuihin muuttujiin ristiintaulukoinnin ja khin neliötestin avulla. Niissä tapauksissa, joissa khin neliötestin tekemisen edellytykset eivät pienten luokkakohtaisten vastaajamäärien vuoksi täytyneet sellaisenaan, yhdistettiin vastausvaihtoehtoja isommiksi kokonaisuuksiksi.

Tutkimusmenetelminä käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, jossa Webropolin kautta tehtyyn tarvekartoituskyselyyn vastattiin niin sähköisesti kuin tavanomaisesti paperille vastaten. Toinen tutkimusmenetelmä oli vertailuanalyysi, jossa kolmen eri uimahallin edustajaa haastateltiin Teamsin välityksellä kysellen uimahallihankkeen tarpeesta ja asiakkaiden osallistamisesta hankkeen aikana.

7.1 Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä

Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä tarkoittaa sitä, että kyselyjen avulla tutkitaan

jotain suurempaa otantaa mahdollisuutena lähettää kaikille kyselylomake, jossa tiedustellaan merkityksellisiä tai ajanmukaisia asioita, kyselyistä saatujen tietojen avulla. Tulosten perusteella voidaan kertoa, mitä ihmiset asioista ajattelevat. Kyselyn päämääränä on löytää johtopäätöksiä, jotka hyväksytään yleistettäväksi tuloksiksi kyselyn vastausten myötä. Keskeisiä asioita kvantitatiivisessa tutkimuksessa ovat edellisten tutkimusten johtopäätökset ja teoriat, olettamusten esittäminen sekä käsitteiden selvittely. Aineiston keruun suunnitelmat havaintoaineiston vastaavuuden määrälliseen mittaamiseen ja tutkittavien henkilöiden valintaan, saadaan tällä tavoin pätevä määrittely henkilöiden perusjoukosta. Lisäksi aineisto on saatava tilastollisesti käsiteltävään muotoon ja päätelmien teko tapausmateriaalin tilastolliseen analysointiin pohjautuen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 140, 179–180.)

Kysely on yksi mahdollinen tapa kerätä materiaalia. Kyselyssä vastaajat muodostavat otoksen. Toisin kuin haastattelussa, kyselyssä ei tutkijan tarvitse olla läsnä. Kysely voidaan suorittaa jättämällä kyselykaavakkeita tiettyyn paikkaan, jossa saa vapaasti vastata sekä verkkokyselynä, mikä on nykyaikana helppo toteuttaa. Kysely tulee muotoilla niin, että siihen on helppo vastata ja kysely olisi ajankohtainen. Ajankohtaisuudella saadaan yleensä enemmän vastaajia. Seuraavaksi on kyselyn purkaminen, jossa tavallisesti kerätty ja järjestetty materiaali analysoidaan. Tuloksia tulisi selittää auki sekä tulkittava sanallisesti, ei pelkinä jakaumina tai korrelaatioina. Näin saa lukija paremman kuvan ja miellelyhtymän, mitä kyseisillä jakaumilla ja korrelaatioilla tarkoitetaan. Tuloksista tulisi laatia synteesejä, jotka ovat johtopäätöksiä määriteltyihin ongelmiin ja päätavoitteisiin. Tutkijan pohdittavaksi jää saatujen tulosten merkitys tutkimusalueella, jossa tutkijalla olisi pohdittavanaan saatujen tulosten laajempi merkitys. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 193–194, 196, 198, 223, 229–230.)

7.2 Vertailuanalyysi

Vertailuanalyysi on sitä, että ottaa oppia toisten toiminnasta ja vertaa oman organisaation toimintaa oppia ottaneesta toiminnasta, löytäen parhaimman mahdollisen käytännön. Vertailuanalyysin pääajatus on toisilta oppiminen ja oman toiminnan haastaminen. Vertailuanalyysissä ei ole tarkoitus suoraan kopioida toisten tapaa toimia, vaan tarkoituksena on eritellä toimiva käytäntö miettien, kuinka samanlainen vaikutus ja menettelytavan korkealuokkaisuus tai erinomaisuus eli toiminnan laadukkuus pystyttäisiin ottamaan käytäntöön omassa organisaatiossa. Oppimisen ei tarvitse tulla saman alan yrityksistä. Eri aloja on hyvä käyttää, saaden niistä saman toiminnan vertailua, missä toteutetaan jotain osaa oman organisaation toiminnasta. Yleensä tapana on vieraila toisessa yrityksessä, saaden ajatuksia toimintamallinsa vertailuun. Ilman kysymyksiä sekä tavoitetta ei ole suotavaa lähteä, sillä vierailusta tulisi saada mahdollisimman paljon irti. Vierailun jälkeen kootaan kaikkien ajatukset yhteen, sillä jokainen keskittää huomion erilaisiin asioihin. Näin saadaan hyvä kokonaiskuva ja perusteellisia havaintoja. (Ojala 2018, 199–200.)

8 Kyselytutkimuksen tulokset

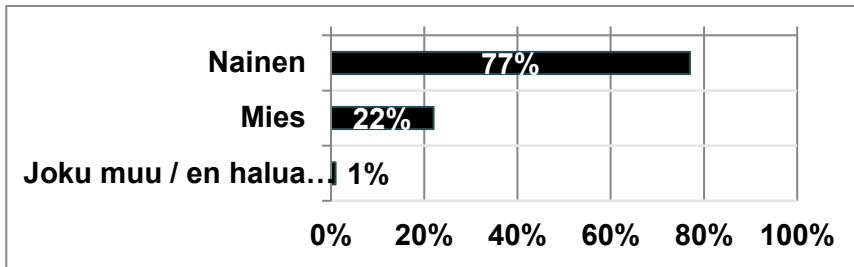
Tutkimus tehtiin kvantitatiivisena tutkimusmenetelmänä, jossa toteutettiin Seinäjoen uimahallin tarvekartoituskysely Webrol-kyselynä sekä paperisena versiona ajatellen iäkkäämpiä ja heitä, joilla ei ollut mahdollisuutta netin käyttöön. Tarvekartoitus kysely oli avoinna kolme viikkoa 25.5.-14.6.2022. Paperisia vastauksia tuli 65 kappaletta, josta seitsemän hylättiin vaillinaisten vastausten vuoksi. Nämä paperiset vastaukset kirjattiin myös Webropoliin opinnäytetyön tekijän toimesta. Suurin osa vastauksista tulikin Webropolin kautta, mikä helpottaa sähköisesti syötetyn tiedon käsittelemistä ja on nopeampaa sekä käytännöllisempää kuin paperisen kyselyn purkaminen. Yhteensä tarvekartoituskyselyyn vastasi 534 henkilöä, mikä oli todella hyvä määrä. Odotus oli 300–350 vastausta, koska edellinen Seinäjoen Uimahalli-Urheilutalon asiakastytyväisyystutkimus tehtiin opinnäytetyönä 2010, jossa vastaajia oli 310 kappaletta. Kysely purettiin Exceliä ja PowerPointia käyttäen.

Kyselylomake oli neljän sivun mittainen, joka laadittiin yhdessä opinnäytetyöntekijän, Seinäjoen uimahallin hallimestarin ja Seinäjoen kaupungin liikuntapalveluiden kunnossapitopäällikön kanssa. Kyselylomake oli paperisena muotona uimahallin aulassa, jossa oli myös mahdollisuus QR-koodin skannaamisen kautta päästä internet kyselyyn. Kyselylomake löytyy liitteestä 2. Vastanneiden kesken arvottiin kolme kymmenen kerran uintiranneketta niiden henkilöiden välillä, jotka olivat jättäneet osoitetietonsa kyselylomakkeen loppuun. Nämä tiedot hävitetään kyselylomakkeen tutkimisen jälkeen.

Tarvekartoituskyselyä markkinoitiin Seinäjoen liikuntapalveluiden nettisivuilla sekä sosiaalisessa mediassa. Isoimmille yrityksille lähetettiin linkki kyselyyn, jonka he pystyivät jakamaan työntekijöilleen. Kahdelta suurimmalta seuralta pyydettiin erillinen toive tulevaisuuden uimahallia ajatellen, mitkä olisivat heidän tarpeisiinsa nähden välttämättömiä uimahallihankkeessa.

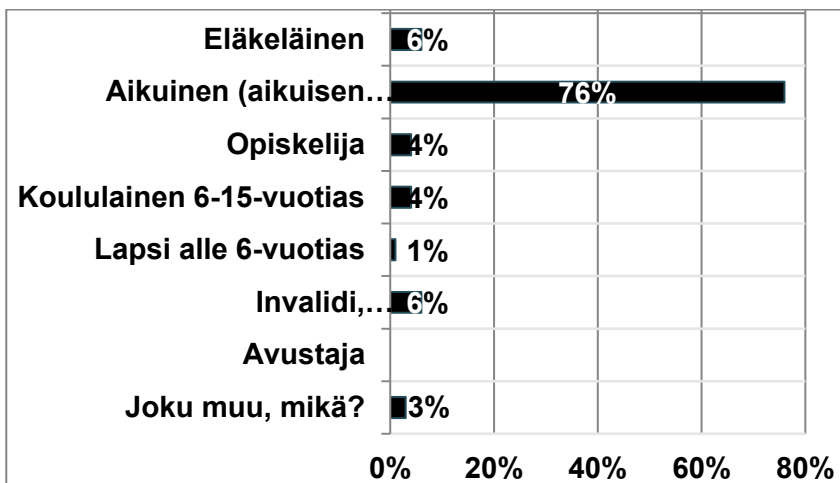
8.1 Kyselytutkimuksen vastaajien perustiedot

Vastaajien (N=534) perustietoihin pureutuminen sukupuolen, käyttäjäryhmän ja asuinpaikkakunnan avulla saavutti muitakin kuin seinäjokisia kyselyyn vastaajia. Sukupuolijakaumassa naiset vastasivat määrällisesti enemmän kyselyyn kuin miehet. Käyttäjäryhmiä oli yli viisi erilaista, joiden kesken saavutetaan mielenkiintoinen otanta koko kyselyssä.

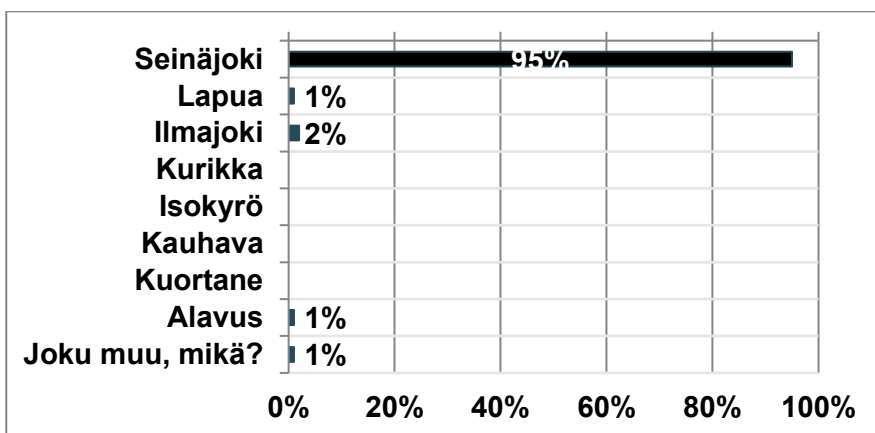
Kuva 11. Sukupuoli

Kyselyyn vastanneista (N=534) naisia oli 77 % ja miehiä 22 %. Joku muu, en halua kertoa -oli alle 1 % (kuva 11).

Kuva 12. Käyttäjärhmä

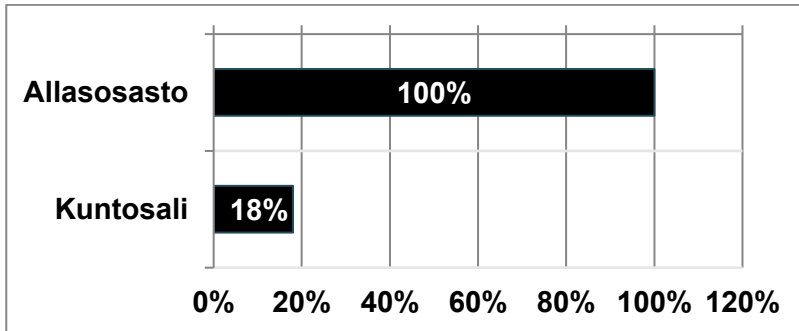
Kuvasta 12 nähdään, kuinka vastaajien käyttäjärhmät muodostuivat. Aikuisen hinnan maksavia oli suurin ryhmä 76 % vastaajista. Toiseksi eniten vastaajia oli kahdessa ryhmässä eläkeläisissä sekä ryhmässä invalidi, liikuntarajoitteinen, erityisryhmään kuuluva ja erityiskorttiin oikeuttava 6 % sekä kolmanneksi suurin ryhmä oli opiskelijat sekä koululainen 6–15-vuotias, 4 % molempia.

Kuva 13. Asuinpaikkakunta

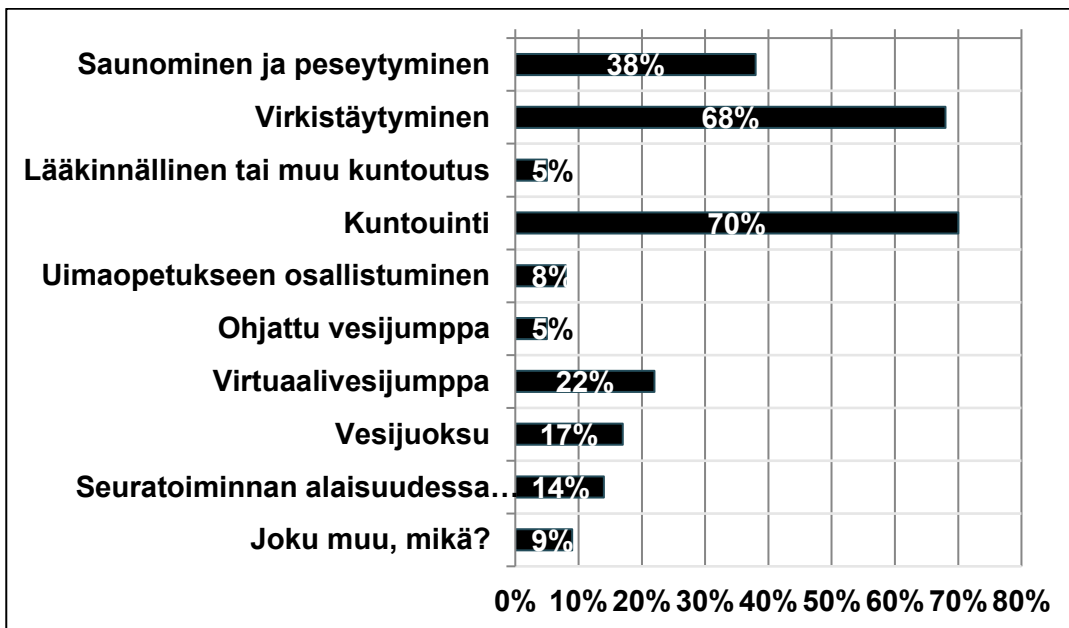
Kuvasta 13 nähdään, että asuinpaikkakunnaksi muodostui 95 % Seinäjoki ja toiseksi eniten käytiin Ilmajoelta 2 % vastaajista. Muista mainituista paikkakunnista kävijöitä oli vähänlaisesti tai ei ollenkaan.

8.2 Kyselyn tulokset kysymyksittäin

Kuva 14. Palvelunkäyttö

Allasosastoa käyttivät kaikki kyselyyn vastanneet ja heistä 18 % käytti myös kuntosalia (kuva 14).

Kuva 15. Kolme yleisintä syytä allasosaston käytölle

Yleisimmät syyt allasosaston käytölle olivat kuntouinti 70 %, virkistäytyminen 68 % sekä saunominen ja peseytyminen 38 % (kuva 15). Joku muu, mikä? -vaihtoehtoja (N=48) oli 9 %, jossa eniten oli lasten kanssa uintia tai uimaan opettaminen (liite 3).

Taulukko 4. Allastilojen tarpeellisuus tulevaisuuden uimahallissa: 7-tärkein – 1-vähiten tärkeä

	1	2	3	4	5	6	7
25m allas	16,1%	7,9%	6,9%	11,1%	9,9%	24,5%	23,6%
50m allas (edellyttää uudisrakennusta)	20,8%	9,9%	8,4%	5,3%	5,8%	11,8%	38,0%
Hyppyallas (syvyys 4m)	12,7%	16,8%	21,0%	16,7%	18,0%	11,4%	3,4%
Terapia-allas	3,6%	11,4%	12,5%	19,8%	19,9%	17,8%	15,0%
Kylmäallas	29,8%	23,6%	12,2%	9,4%	9,7%	8,4%	6,9%
Opetusallas	2,4%	12,0%	20,6%	21,0%	23,6%	15,2%	5,2%
Pienten lasten kahluuallas (syvyys 15-30cm)	14,6%	18,3%	18,3%	16,9%	13,1%	10,9%	7,9%

Taulukosta 4 nähdään allastilojen tarpeellisuuden kokeminen tulevaisuuden uimahallissa. Tässä kaksi tärkeintä pistemäärää laskettiin yhteen. Näin ollen tärkeimmäksi koettiin 50 metrin allas (edellyttää uudisrakentamista) 49,8 % vastaajista, 25 metrin allas 48,1 % ja terapia-allas 32,8 % vastaajista. Vähiten tarpeelliseksi koettiin kylmäallas 53,4 % sekä pienten lasten kahluuallas (syvyys 15–30 cm) 32,9 %. Vastausten (N=534) keskiarvo on 4, jonka ylittävät vaihtoehdot 25 metrin allas, 50 metrin allas sekä terapia-allas. Tähän kysymykseen kaikkien kyselyyn vastanneiden keskihajonta on 1,9.

Taulukko 5. Terapia-altaan tärkeyden ja vastaajaryhmän välinen yhteys, P = 0,006, N = 57.

	tärkeä (arviot 4–7)	vähemmän tärkeä (arviot 1–3)	yhteensä
Eläkeläiset	33	3	36
6–15-vuotiaat koululaiset	13	8	21
yhteensä	46	11	57

Kolmen tärkeimmäksi koetun allastilan, 50 metrin allas, 25 metrin allas ja terapia-allas, osalta tarkasteltiin vielä ristiintaulukoinnin ja Khin neliötestin avulla vastaajaryhmän yhteyttä allastilan tärkeyteen. Ainoastaan terapia-altaan tärkeäksi kokeminen näytti riippuvan vastaajaryhmästä. Eläkeläisvastaajat pitivät sitä tärkeämpänä kuin 6-15-vuotiaat koululaiset (P = 0,006, N = 57) (Taulukko 5.).

Taulukko 6. Tulevaisuudessa koetut tärkeät asiat 5-todella tärkeä – 1-ei lainkaan tärkeä

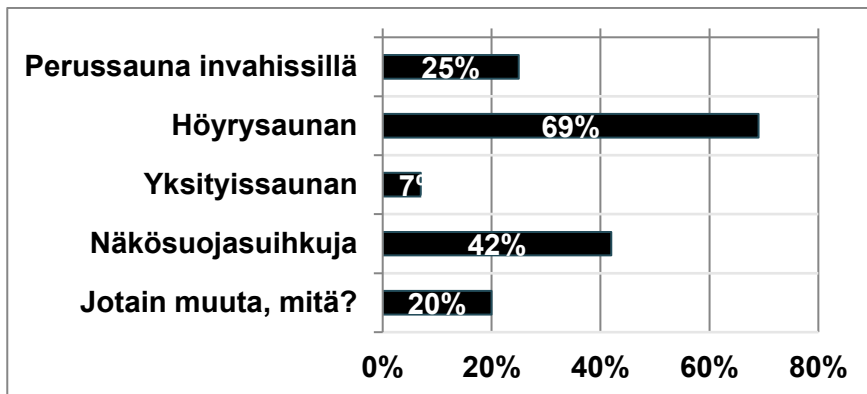
	1 Ei lainkaan tärkeä	2 Jokseenkin tärkeä	3 En osaa sanoa	4 Kohtalaisen tärkeä	5 Todella tärkeä	Keskiarvo	Mediaani
Uusi uimahalli	9,9%	9,9%	18,6%	24,7%	36,9%	3,7	4,0
Uimahallin laajennus	6,6%	9,5%	9,9%	28,5%	45,5%	4,0	4,0
Nykyisen uimahallin peruskorjaus	9,0%	11,6%	16,3%	30,0%	33,1%	3,7	4,0
Maauimala	14,2%	13,1%	11,3%	26,4%	35,0%	3,5	4,0

Taulukosta 6 huomataan, mitkä tulevaisuudessa voisivat olla tärkeitä asioita uimahallissa. Tässä kaksi tärkeintä pistemäärää laskettiin yhteen. Vastaajien mielestä uimahallin laajennus on tärkeä 74 % vastaajista ja toisena nykyisen uimahallin peruskorjaaminen 63,1 %. Ei lainkaan tärkeä oli maa-uimala 27,3 %, jossa myös laskettiin kaksi negatiivista väittämää yhteen.

Taulukko 7. Oheistilat allasalueelle

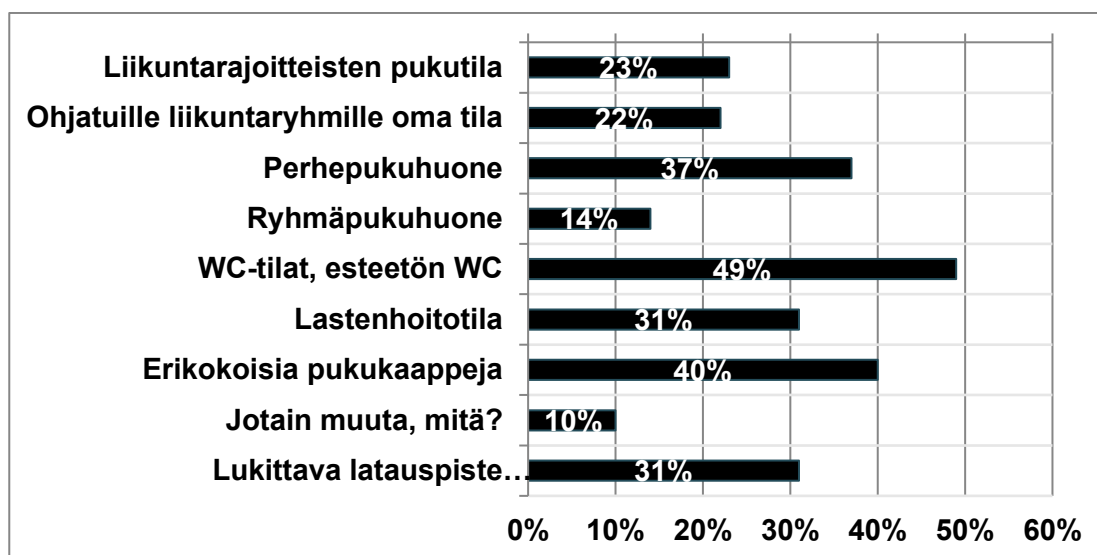
N=206		
Monitoimi-allasosasto	Katsomo	50m allas
47	29	28

Allasalueen oheistilojen tarpeellisuudesta sai kertoa vapaasti. Vastaajien joukko oli pienempi (N=206), koska kysymys ei ollut pakollinen. Lisää porealtaita, kylpylämäisyyttä viihtyvyyden kannalta sekä monitoimiallasta ehdotettiin eniten 47 kertaa kysymykseen vastaajista. Katsomo oli seuraavaksi eniten kirjattuna, 29 vastausta. 50 metrin allasta kirjasi 28 vastaajaa. (Taulukko 7.) Muut vastaukset tähän kysymykseen olivat yksittäisiä.

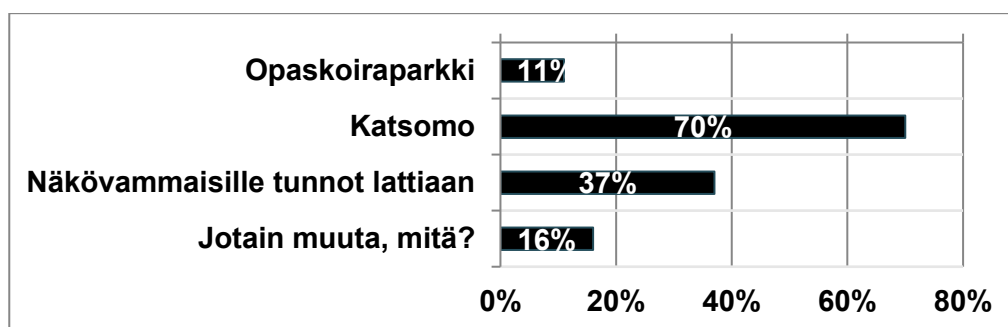
Kuva 16. Toiveet peseytymistiloja ajatellen

Kuvasta 16 nähdään, mitä toiveita oli uusia peseytymistiloja ajatellen. Höyrysauna nousi selvästi muiden yli 68,5 %:lla. Myös näkösuojasuihkut saivat 42,3 % äänistä. Perussaunaa invahissillä toivottiin 24,7 % vastaajista. Jotain muuta, mitä? -kohdassa eniten samanlaisia ajatuksia oli kategoriassa pesutilan lämpötilan nosto, normaaleja käsisuihkuja ja erilaisia saunoja esimerkiksi infrapuna tai turkkilainen. Mainintana oli myös iso peili ennen allasaluetta (naisten puolelle, miesten puolella on), lokerot isommaksi, WC:n pesualtaat alemmas lapsia ajatellen, pukuhuoneet ja pesutilat samassa tasossa, penkkejä enemmän, ei raskaita ovia liikuntarajoitteisten pääsemiseksi pesutiloihin sekä saunaan kaiteita lauteille mennessä ja välivoivia vetoisuuden estämiseksi.

Kuva 17. Pukuhuonetiloihin liittyvät toiveet

Toiveet pukuhuonetiloihin liittyen esteettömyys WC-tiloihin 48,5 % vastaajista kokee niihin tarvitse-
vansa päivitystä nykyiseen verrattuna. Erikokoisille pukukaapeille vastaajien mielestä olisi tarvetta
40,3 % vastaajista. Perhepukuhuonetta kannattivat 37,5 % vastaajista. Jotain muuta, mitä? -koh-
dassa eniten ääniä sai hiustenkuivaajien lisääminen, pukuhuoneiden kaapin edessä tulisi olla riittä-
västi tilaa sekä kaapin tilavuus suuremmaksi mahdolltaen kenkäteline kaappiin. Lokero pikkutava-
roille, liikuntarajoitteisille ja apuvälineitä käyttäville avauspainikkeita, mahdollisuus tulla erisuku-
puolta olevan avustajan kanssa sekä heille suihkutila ja sauna samassa tasossa. Uimahalli ei saa
olla kahdessa kerroksessa. (Kuva 17.)

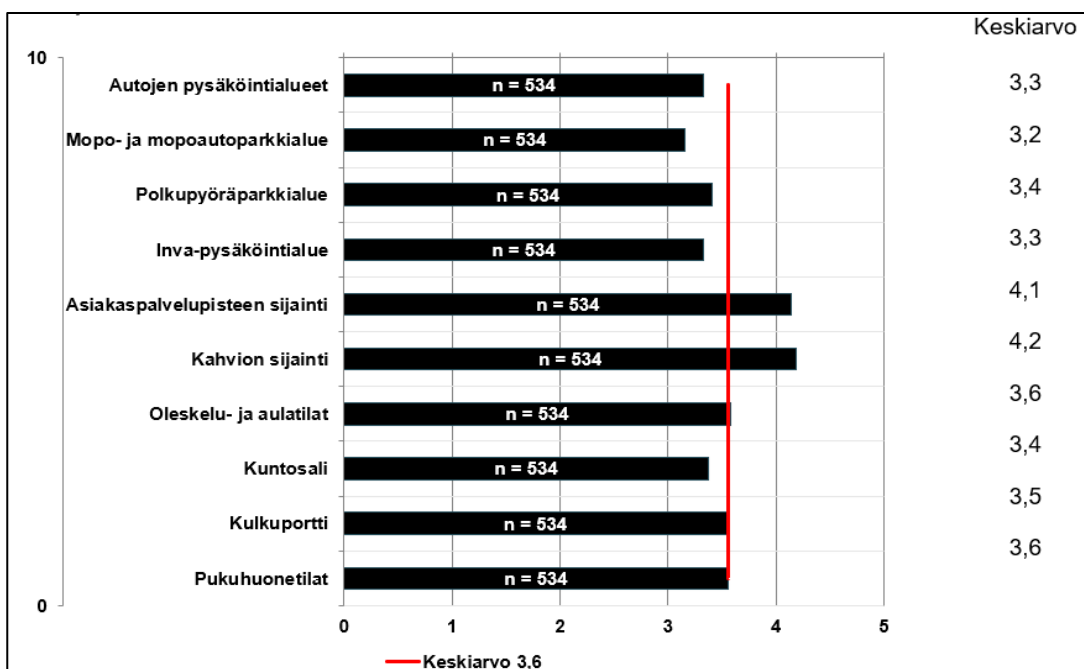
Kuva 18. Uudistukset uuden uimahallin yhteyteen sekä allasalueelle (N=397)

Kuvassa 18 päästään uimahallin yhteydessä tarvittaviin uudistuksiin, missä vastaajien (N=397) mu-
kaan katsomo korostui 69,8 % ja 37,3 % vastaajista ajattelivat näkövammaisille tunnot lattiaan ole-
van hyvä lisäys. Jotain muuta, mitä? -kohtaan antoi vastauksen 15,9 % kysymykseen vastanneista,
jossa toivottiin lisää lämpöä, maauimalaa ja allaskahviota sekä porealtaita. Nämä olivat neljän kärki,
joissa oli vain muutama ääni jokaisessa.

Vastaajien (N=125) mielipiteet esteettömyyden huomioimisesta pukuhuoneessa, pesuhuoneessa, saunassa ja allasosastolla oli vapaaehtoinen kysymys. Pukuhuonetilassa eniten huomioitavia asioita olivat, että kaikkien tilojen on oltava yhdessä tasossa, leveät kulkuväylät, väritys mukavammaksi, pukukaappien korkeus huomioitaisiin pyörätuolilaisten näkökulmasta, sähköovet tai ei väliovia sekä invahissi.

Seuraavia huomioitavia asioita pesuhuoneessa olivat invahissi, tukikaiteita oltava, isot tilat, erikokoisia istuimia, ei kynnyksiä tai portaita, selkeät opasteet ja karheat lattialaatat. Kun taas saunoissa huomioitavia asioita olivat pyörätuolitila, hissi tai nosturi, kaiteita, eri korkuisia lauteita sekä esteettömyys.

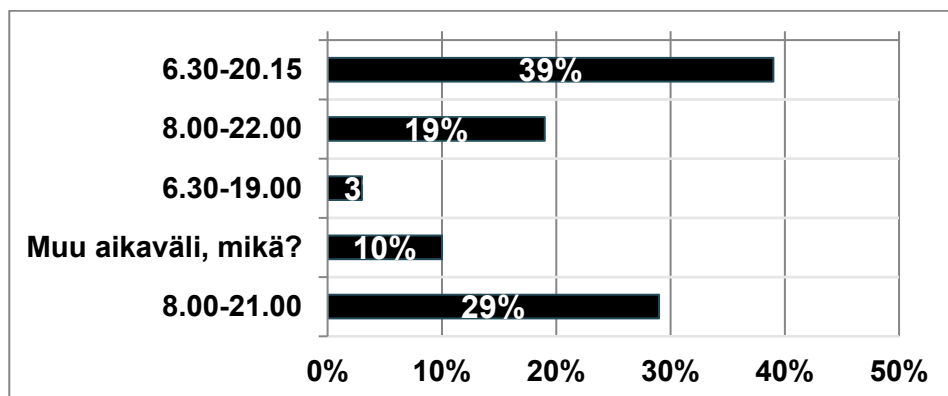
Allastiloissa huomioitavia asioita olivat altaaseen menossa luiskat ja kaiteet, nosturit altaisiin, liukumattomat materiaalit kaikkialle, hyvät opasteet isoin kirjaimin, altaiden portaisiin väritys, liukuovet sekä turvallinen siirtymä altaisiin.

Kuva 19. Kokemus muiden tilojen toimivuudesta ja sijainnista nykyisessä uimahallissa

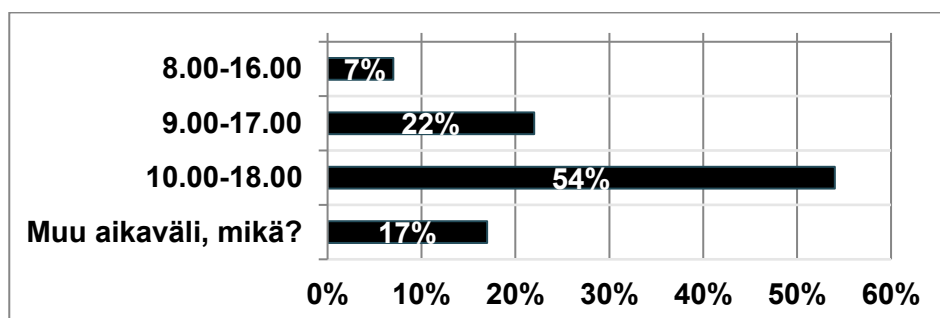
Muiden tilojen toimivuus ja sijainti nykyisessä uimahallissa välillä 1 erittäin huono – 5 erinomainen, kymmenen asian kesken, erottui erinomaisella sijainnillaan kahvio 29,2 % kyselyyn vastanneista. Asiakaspalvelupisteen sijainti 26,4 % vastanneiden mielestä on erinomainen. Erittäin huonoksi valettiin seuraavat tilat tai sijainnit, olivat mopo- ja mopoauto parkkialue 5,8 %, autojen pysäköintialueet 4,5 % sekä polkupyöräparkkialue 3,0 % vastanneista. Mediaanin otanta asiakaspalvelupisteen ja kahvion sijainnissa, oleskelu- ja aulatiloissa, kulkuportilla sekä pukuhuonetiloissa oli 4,0, mikä

vaikuttaa vastanneiden olevan tyytyväisiä edellä mainittujen tilojen toimivuuteen sekä sijaintiin. Keskiarvo oli 3,6, mikä oli yli puolen välin kysymykseen vastanneista. (Kuva 19.)

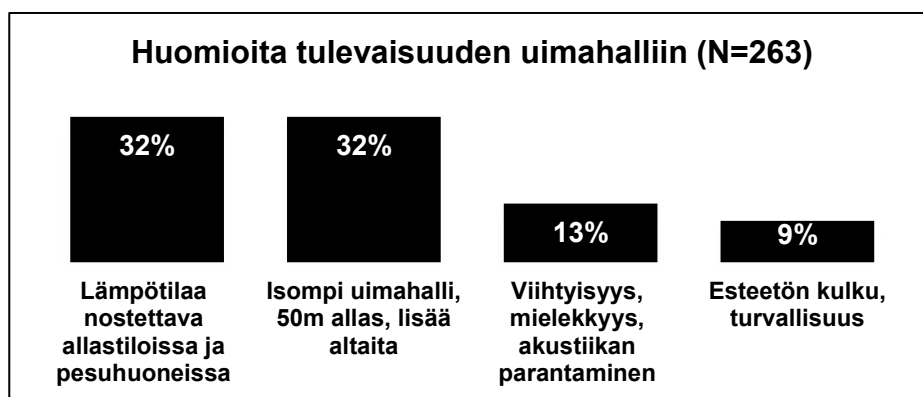
Kuva 20. Mieluisin aukioloaika arkisin

Kuvassa 20 kartoitetaan mieluisin aukiolo arkisin -kysymyksessä vastaajien (N=530), josta 38,7 % vastaajan mielestä 6.30–20.15 olisi paras aika hallin olla auki. Aikaväli 8.00–21.00 aikana 28,7 % vastaajista koki olevan mieluisin. Vastaajista 19,2 % koki 8.00–22.00 olevan mieluisin aukioloaika. Jokin muu, mikä? -kohdassa kellonaika 6.30–21.00 sai eniten ääniä 11 kappaletta 55 vastauksesta. Kellonaika 6.00–21.00 sai kymmenen vastausta. Kellonaikaa 6.30–22.00 oli ehdottanut kuusi vastaajista.

Kuva 21. Mieluisin aukioloaika viikonloppuisin

Mieluisin aukiolo viikonloppuisin -kysymyksessä vastaajien (N=531), josta 54,4 % vastaajista 10.00–18.00 olisi mieluisin aika hallin aukiololle, seuraavaksi eniten 21,5 % oli 9.00–17.00 välinen aika ja kolmanneksi eniten oli muu aikaväli, mikä? -kohdassa vastauksia oli 16,9 %, joista 90 vastaajasta 14 vastaajan mielestä klo 10.00–20.00 oli mieluisa. Kellonaika 8.00–20.00 sekä 8.00–18.00 oli mainittu enemmän kuin viisi kertaa. (Kuva 21.)

Kuva 22. Huomioita tulevaisuuden uimahalliin (N=263)

Avoimessa kysymyksessä kuvassa 22 tulevaisuuden uimahallin huomiot jaottuivat seuraavanlaisesti vastaajien (N=263) äänissä, jossa lämpötila altaissa, allastiloissa sekä pesuhuoneissa olivat liian kylmät ja lämpötilaa nostettava. Seuraavana vastauksena oli saatava suurempi halli ja lisää altaita leveämmillä radoilla, lisää ratoja, 50 metrin allas, vesijuoksijoille lisää tilaa, vesijumpille sekä virtuaalivesijumpalle omat tilat. Viihtyisyyttä, mielekkyyttä ja akustiikkaa tulisi parantaa. Esteettömälle kululle olisi tarvetta koko uimahallissa ja sen tulisi olla yhdessä kerroksessa kokonaisuudessaan, mikä lisää myös turvallisuutta. Tässä kysymyksessä käytettiin Affinity Diagrammia, jossa lähestulkoon samaa tarkoittavat asiat yhdistettiin yhdeksi ryhmäksi. Näiden kautta nähtiin, mitä asioita kyselyyn vastanneet pitivät tärkeinä.

Seinäjoen uimareiden ja uppopalloseuran ajatukset tulevaisuuden uimahallista hieman poikkesivat toisistaan, sillä lajit ja tarpeet ovat erilaiset. Kuitenkin kaksi kriteeriä oli molemmilla seuroilla samat. Hyppyallas olisi hyvä olla erillisenä altaana, sillä muuten se rajoittaa altaan käyttöä ja kilpailujen järjestämistä. Tällä hetkellä allas on erillisenä, mikä on turvannut molempien seurojen järjestämät turnaukset ja kilpailut. Toinen oli katsomo, mikä helpottaa turnausten ja kilpailuiden seurantaan sekä uppopalloturnauksissa pääsisivät joukkueet katsomoon, ollakseen täyttämättä allasaluetta 15 henkilön joukkueina omien otteluiden välillä.

Koska seurat edustavat eri lajeja, niin tarpeet ovat erilaiset. Uimaseuralle tärkeää on 50 metrin allas kymmenellä radalla ja vähintään 2,5 metriä leveillä radoilla mahdollistaen myös kansainvälisten uintikilpailuiden järjestämisen sekä lähtöpäätyyn saisi näin lisää tilaa. Uppopalloseuralle syväallas oikean kokoisena ja esteettömänä on tärkeintä sekä nykyaikaisen striimauksen mahdollistaminen ja ikkunoiden rakentaminen syvään altaaseen ottelun seuraamisen helpottamiseksi.

9 Vertailuanalyysin tulokset

Vertailuanalyysimenetelmää hyödyntäen tutkittiin kolmea eri uimahallihanketta. Uimahallihankkeet valittiin sen mukaan, että kaupungin rakenne ja koko olivat hiukan suurempia tai pienempiä kuin Seinäjoki. Kaupunkien uimahallien allaspinta-alat vastasivat jokseenkin Seinäjoen uimahallin allaspinta-alaa sekä yksi valikoitui tämän työn tekijän uimahallivierailun johdosta. Aineisto koottiin ottamalla yhteyttä henkilöihin, jotka olivat mukana uimahallihankkeessa. Yhteydenoton perusteella sovittiin Teamsin kautta pidettävän haastattelun ajankohta, koska ajankäytön säästämiseksi Teams oli paras mahdollinen kaikille osapuolille. Teamsin kautta tehtävään haastatteluun varattiin tunti aikaa niin keskusteluun kuin kysymysten esittämiseen. Haastattelut tehtiin vuoden 2022 lopulla. Haastattelut olivat puolistrukturoituja, jossa esitettiin kysymyksiä sekä haastateltavat saivat itse kertoa vapaasti uimahallihankkeen kulusta. Näiden uimahallihankkeiden henkilöitä haastatellessa käytettiin Teamsin apuvälinettä transkriptiota, jonka avulla saatiin puhuttu asia tekstiksi, tuomaan asioiden oikeellisuuden tarkastamisen helpommaksi.

Vertailuanalyysissä haastateltiin Rauman, Kuopion ja Iisalmen kaupunkien uimahallihankkeen edustajia. Raumalta haastatteluun vastasivat sivistystoimialan projekti-insinööri Anu Rannikko ja vs. liikuntatoimenjohtaja Ari Rajamäki. Kuopiosta vastauksia antoi liikuntapalveluiden työnjohtaja Antti Riekkinen. Iisalmen uimahallihankkeesta vastasi kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja sekä hyte-yhteyshenkilö Pekka Partanen.

Vertailuanalyysissä käytetyt kysymykset muotoutuivat uimahallihankkeiden sekä vertailuanalyysiin valikoituneiden nettisivujen tietojen tarkastelulla. Uimahalleja rakennetaan yleensä jonkin tarpeen myötä, joten se oli yksi oleellinen tieto vertailuanalyysiä tehdessä, mihin tarpeeseen uimahallia ollaan tekemässä. Vertailuanalyysissä pohdittiin käyttäjämäärien kehitystä vanhan ja uuden uimahallin näkökulmasta. Haastattelussa esiin tullut asiakkaiden ja kuntalaisten osallistaminen uimahallihankkeen aikana näyttää, kuinka kyseisten kaupunkien uimahallihankkeissa työskennelleet työryhmät ovat olleet kiinnostuneita käyttäjien mielipiteistä ja toiveista sekä asiakkaiden toiveiden toteuttamisen mahdollisuudesta uimahallihankkeessa. Haastatteluiden aikana vertailuanalyysiin valittujen uimahallihankkeiden henkilöt kertoivat, mitä tämän tiedon valossa olisivat tehneet toisin. Haastattelun aikana käytiin läpi palautejärjestelmä, mikä on uimahalleissa ollut tai tulee olemaan käytössä tulevaisuuden uimahallissa. Jokaisella vertailuanalyysiin osallistuneella haastateltavalla oli mahdollisuus kertoa vielä jotain uimahallihankkeesta. Haastattelussa käyty kysymykset löytyvät liitteestä 4.

Taulukko 8. Seinäjoen, vertailuanalyysikaupunkien ja niiden uimahallien tiedot. (Uimahalliportaali 2023; Iisalmi s.a.; Kuopio s.a., 4; Rauma 2023; Seinäjoki 2023b)

	Iisalmi	Kuopio	Rauma	Seinäjoki
Väkiluku	21124	121500	38750	65306
Kaupungin kokonaispinta-ala km²	827,18	4326,35	1083	1469,23
Allasalueen pinta-ala m²	900	1115	1650	1462
Vesipinta-ala m²	462	2065,5	738	762

Taulukosta 8 nähdään, mitkä ovat kaupunkien väkiluvut, kokonaispinta-alat, allaspinta-alat sekä vesipinta-alat. Tummennettuna löytyy suurin luku kategorioittain, jossa Kuopiolla on eniten tummennuksia. Rauman vanha uimahalli on allasalueen pinta-alaltaan suurin, mutta vesipinta-alaltaan vasta kolmanneksi suurin. Seinäjoki on kaikissa kategorioissa toisena. Allasalueen pinta-ala Iisalmessa on alle 1000 neliometriä, kun muut ovat sen yli.

9.1 Vertailuanalyysi Rauman uimahallihankkeesta

Vertailuanalyysin yhtenä uimahallihankkeena oli Rauman Karin Kampus, jossa uimahalli oli vielä rakennusvaiheessa. Rauman uimahalli rakennettiin 1972 ja peruskorjattiin ja laajennettiin 1996–1998. Rauman uimahalli kuuluu isompaan kokonaisuuteen, jossa on muitakin toimipisteitä. Raumalla mukaan kuuluvat liikuntahalli, yläaste, tiloja kansalaisopistolle, musiikkiopistolle sekä nuorisotiloille. Peruskorjauksen yhteydessä jäi joitain asioita tekemättä sekä virheitäkin tuli tehtyä esimerkiksi laatoituksessa. Rakennusteknisesti oli parasta tehdä uusi uimahalli, koska peruskorjausaste nousisi niin suureksi sekä uimahallin ikä puoltaa myös uuden uimahallin tekemistä. Uuden uimahallin valmistuminen tulee olemaan joulukuussa 2023.

Peruskorjauksen aikoihin käyttäjämäärän vuositavoite oli yli 200 000, mutta tavoitteesta jäätettiin 10 000–20 000 kävijää. Peruskorjauksessa rakennettiin kuntoutusaltaita, joten kävijämäärät hiukan nousivat sen myötä, mutta vuonna 2022 kävijämäärät saattavat jäädä heikoksi, arviolta 120 000–125 000 kävijään vuodessa. 2010-luvun alkupuolella lähdettiin suunnittelemaan uimahallin peruskorjausta tai uuden rakentamista, niin kävijämäärät olivat 182 000–191 000, mikä on sen jälkeen lähtenyt laskuun. Onko syynä korona vai odotetaanko uuden uimahallin rakentumista, jolloin ympäristöystävälliset uimahallit kiinnostivat asiakkaita enemmän. Mitään yhtä selittävää tekijää ei ole asiaan

löytynyt.

Suunnitteluvaiheen osallistamisessa Raumalla tehtiin kysely asiakkaiden mieltymysten kartoittamiseen sekä osallistettiin kysymällä seurojen ja yhdistysten näkökulmia. Raumalla pidettiin suunnittelutilaisuuksia siinä vaiheessa, kun tiedettiin uuden kampuksen tulevan erilaisine toimipisteineen. Asiakkaiden toiveiden toteutus onnistui osaltaan. Kun itse oli ensin miettinyt pitkällä aikavälillä asioita, tuli asiakkailta samoja ajatuksia ja niitä pystyttiin toteuttamaan ja näin saatiin asiakkaan ääni kuuluville. Raumalla altaiden sijoittelu tulisi tehdä uudelleen, sillä uimahalli jakaantuu kahtia, mikä on perheinnin kannalta haasteellista.

Rauman uimahallissa käytetään digitaalista palautteenantojärjestelmää, mikä on koordinoituna kaupungin palautteenantojärjestelmästä tulevaksi uimahallin palautejärjestelmään. Uuden uimahallin valmistuttua Kampukselle tulee oma palautejärjestelmä sekä sosiaalisen median kautta palautteenantomahdollisuus. HappyOrNot -asiakaspalautetta käytettiin ja se piti sijoittaa valvotulle paikalle, mutta Raumalta se jouduttiin poistamaan väärinkäytön myötä. Toiveena oli myös palautteenantomahdollisuus QR-koodia hyödyntäen sekä Webropolin kautta tehtävät nopeat ja helpot kyselyt.

Raumalla painotettiin uimahallihankkeessa aikaa, mikä oli hyvin tärkeä asia mitä tarvitaan näin suuressa hankkeessa. Jos aikaa ei ole riittävästi, niin suunnittelua ei tapahdu ja asioita täytyy pystyä pohtimaan sekä muutoksiin tulisi pystyä matkalla, ilman kompromissien tekemistä. Karsimiseen olisi Raumalla tarvittu myös aikaa, mutta valtionavustusten aikaikkunassa aikaa ei juuri ollut karsimiseen. Päättäjien on myös ymmärrettävä, että tarvitaan aikaa suunnitteluun ja toteuttamiseen, sillä kaikkea on tarkoin mietittävä tämän kokoluokan hankkeessa.

9.2 Vertailuanalyysi Kuopion uimahallista

Kuopion uimahalli rakennettiin 1969. Kuopiossa hallin kunto oli heikko, joten ei nähty mahdolliseksi peruskorjata vanhaa uimahallia sekä tilat olivat jo kovin vanhentuneet. Syntyi tarve uudelle uimahallille, joka valmistui vuonna 2020.

Käyttäjämäärien kehitys nähdään Kuopiossa siten, että kävijämäärät vuonna 2019 olivat ennen uutta uimahallia 220 000–240 000 vuodessa. Odote käyttäjämäärälle uudessa uimahallissa oli 2020 avajaisvuonna 350 000 kävijää, mutta kävijämäärä oli 357 000 kävijää vuodessa. Ennen joulua 2022 kävijämäärä oli 440 000 vuodessa.

Suunnitteluvaiheessa Kuopion vanhalla uimahallilla pidettiin kutsutilaisuuksia, johon sai tulla kuka tahansa käyttäjä sekä uimahallilla hankkeen aikana kierrätettiin seuroja sekä muita erityisryhmiä,

saaden näiltä ryhmiltä mahdollisimman paljon tietoa omien liikuntaesteiden huomioimiseksi. Kuopiossa teetettiin kaksi opinnäytetyötä sekä tehtiin kuntalaiskysely seinien ja altaiden ollessa jo valmiit.

Asiakkaiden toiveita Kuopiossa pystyi jollain tavalla toteuttamaan kellojen lisäämisellä, lapsiperheitä varten asennettiin istuimia seinille ja hoitotasoja lisättiin sekä uima-asukuivaimet tulivat uutena asiana pukuhuonetilaan, mikä oli menestys.

Kuopiossa olisi voinut tehdä monitoimialtaan suuremmaksi virtuaalisen vesijumpan suurelle käyttäjämäärälle sekä vedenkierto olisi hyvä jaotella, ettei kaikki altaat olisi samassa ja vedenlämpötilan säätäminen helpottuisi.

Kuopiossa on käytössä HappyOrNot -palautejärjestelmä, jossa on haluttu kartoitettavan palveluja ja asiakaskohtaamisia. Kaupungin oma palautteenantomahdollisuus löytyy nettisivuilta, josta se ohjautuu omaan toimipisteeseen sekä sosiaalisen median kanava on käytössä. Lisäksi perinteinen palautelaatikko paperisella palautelomakkeella on käytössä Kuopiossa huomioiden myös iäkkäämmät palautteenantajat. Uudessa uimahallissa järjestettiin koekäyttöjä ennen uimahallin avaamista, jonne kutsuttiin eri asiakasryhmiä koeryhmiksi.

Kuopion uimahallihanke on monen eri toimijan kesken toteutettu hanke, jossa samassa rakennuksessa on monta erilaista toimipistettä toiminut erittäin hyvin. Raja-aitoja ei ole tuijotettu, vaan kaikki ovat puhaltaneet yhteen hiileen sekä hiukan käyty myös toisen tontilla. Tätä varten Kuopiossa oli järjestetty Kuntolaaksotiimi, joka yhdessä kahden viikon välein kokoontuu keskustelemaan energiankulutuksesta asiakaspalautteisiin. Uimahallihanke on toteutettu elinkaarimallilla.

9.3 Vertailuanalyysi Iisalmen uimahallihankkeesta

Iisalmen uimahalli rakennettiin 1974, joten melkein 50-vuotias uimahalli on jo kaikella tavalla vanha uimahalliksi. Uimahalliin tehtiin osittainen peruskorjaus ja pieni laajennus 1996. Iisalmen uimahallin korjausaste oli 89 %, joten vuonna 2017 valtuusto teki päätöksen uudisrakentamisesta ja uusi valmistuu maaliskuussa vuonna 2023.

Iisalmen uimahallin kävijämäärät ennen koronaa 2017–2019 oli vuodessa 158 000–169 000 kävijää. Kävijäryhmät jakaantuivat tasaisesti kolmen eri kävijäryhmän kesken, jossa 1/3 lapsia, 1/3 aikuisia ja 1/3 ikääntyviä ja Iisalmen ulkopuolisia kävijöitä on 35 %.

Iisalmissa toteutettiin asiakastarvekysely, jossa kartoitettiin asioita sekä uuden uimahallin suunnittelun ratkaisujen näkökulmasta että minkälaisia altaita asiakkaat haluaisivat toteutettavan.

Uimahallihankkeen aikana pidettiin nimikilpailu ja lisälmen uimahallin sivuilta pääsee näkemään uimahallihankkeen etenemistä kuukausittain otettujen kuvien myötä. Allasratkaisut ovat täysin asiakkaiden toiveiden mukaan, kuten aukioloaikojakin toteutettiin osalta asiakkaiden toiveista.

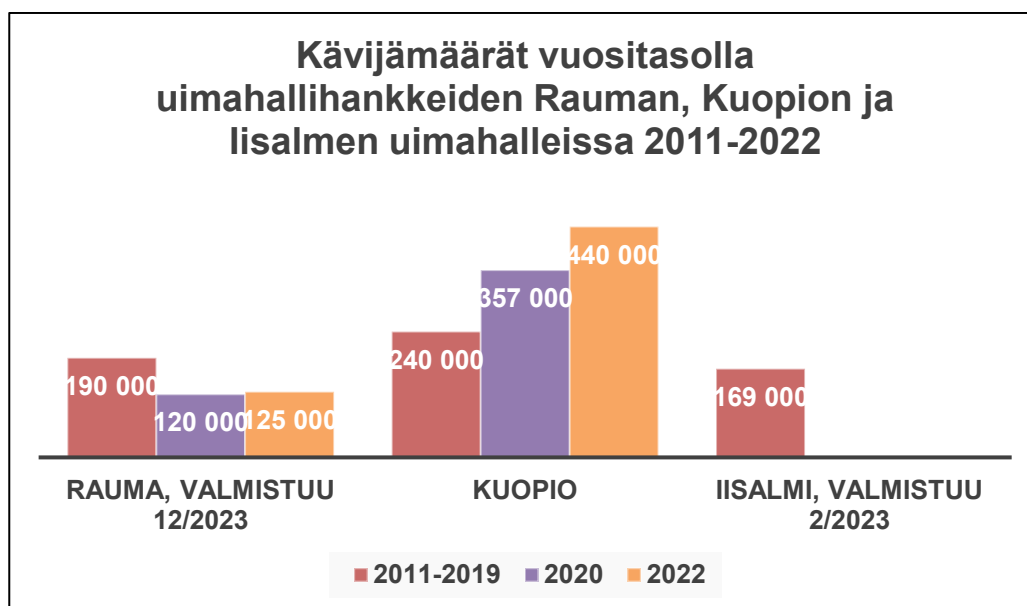
Pääurakoitsijan valinta ei mennyt lisälnessä ongelmitta ja arkkitehtisuunnittelijan saanti ensimmäisellä kierroksella ei onnistunut, joten tekninen toimialajohtaja kävi neuvotteluja tärkeimmistä asioista löytääkseen arkkitehtitoimiston. Käyttäjänäkökulma on huomioitu erittäin hyvin arkkitehtitoimiston toimesta.

lisälmen uimahallissa on käytössä perinteinen paperinen palautejärjestelmä, huomioiden myös iäkäämmät palautteenantajat. Kaupungin oma palautteenantomahdollisuus löytyy nettisivuilta, josta se ohjautuu omaan toimipisteeseen. Käytössä on myös sosiaalisen median kanava sekä sähköpostin kautta annettava palaute. Uuden uimahallin palautejärjestelmänä tulee olemaan myös HappyOr-Not -palautteenantojärjestelmä

lisälmen uimahalliin tulee kaksi erityissaunaosastoa, jossa vastakkaisen sukupuolen avustaja pystyy olemaan myös saunatiloissa avustettavan kanssa. lisälmen uimahallihankkeessa pohdittiin realistisuuden säilyttämisestä. Varsinkin käyttäjänäkökulmasta on erittäin tärkeää, että ei tehdä epäkäytännöllisiä ratkaisuja ja rakennettaisiin vain teknisestä näkökulmasta katsottuna ilman käyttäjänäkökulmaa.

9.4 Yhteenveto vertailuanalyysin uimahallihankkeista

Jokaisen paikkakunnan uimahalli oli jo niin vanha, että uudisrakentaminen oli väistämättä edessä. Vanhan uimahallin peruskorjaus olisi tuonut vain muutaman vuoden lisää käyttöaikaa ennen uuden uimahallin rakentamista.

Kuva 23. Kävijämäärät vuositasolla uimahallihankkeiden Rauman, Kuopion ja Iisalmen uimahalleissa 2011–2022

Kuvasta 23 nähdään uimahallihankkeiden kävijämäärät uimahalleittain. Kuopion uimahalli on valmistunut ja kävijämäärät ovat olleet kovassa noususuhdanteessa. Rauman uimahallin kävijämäärät ovat pienen notkahduksen jälkeen nousussa. Johtuneeko notkahdus koronasta vai uuden uimahallin valmistumisen odottamisesta.

Vertailuanalyysiin kutsuttujen uimahallihankkeisiin osallistuvat henkilöt kertoivat omista asiakkaiden osallistamisen keinoista projektin suunnitteluvaiheessa, jossa Raumalla, Kuopiossa ja Iisalmissa teetettiin asiakkailta kysely. Seurojen osallistamista käyttivät Rauma ja Kuopio. Iisalmissa taas osallistettiin nimikilpailun muodossa kuntalaisia. Kuopiossa oli mainio toiminto, nimittäin kutsutilaisuudet, johon sai osallistua kuka tahansa uimahallin käyttäjä. Raumalla käytettiin lähes samantapaista ideascoutia. Projektin ollessa käynnissä Kuopion uimahallissa kierrätettiin seuroja ja erityisryhmiä. Kuopiossa ja Iisalmissa teetettiin opinnäytetyö asiakastarpeista uimahallille. Raumalla myös saunakeskustelut olivat mielenkiintoisia ja antoivat näkökulmaa uimahallihankkeeseen. Kuopiossa pukuhuoneisiin laitettiin uima-asukuivaimet. Iisalmissa taas allasratkaisut olivat täysin asiakkaiden toiveiden mukaiset.

Hankkeissa monesti ajatellaan, mitä olisi voinut tehdä toisin ja Kuopion monitoimiallas olisi voinut olla laajempi suuren käyttäjämäärän vuoksi. Kerrallaan altaassa saattaa olla jopa 30–40 henkilöä, vaikka altaan vetoisuus on 25 henkilöä. Raumalla taas altaiden sijoittelut näyttivät olevan haasteellisia käytön suhteen.

Palautejärjestelmä oli jokaisessa uimahallihankkeessa samankaltainen, jossa kaupungin oma sähköinen palautteenantojärjestelmä on käytössä sekä sosiaalisen median kanavien kautta pystyi antamaan myös palautetta. HappyOrNot -palautteenantojärjestelmä oli ollut käytössä Raumalla ja Kuopiossa oli käytössä edelleen. Myös Iisalmi ottaa HappyOrNot-palautteenantojärjestelmäksi uuteen uimahalliin.

9.5 Vertailuanalyysin tulokset ja niiden hyödynnettävyys Seinäjoen uimahallihankkeessa

Vertailuanalyysissä Kuopiossa, Iisalmessa ja Raumalla uimahallihankkeet lähtivät uuden, isomman ja nykyaikaisemman uimahallin tarpeesta. Kaikkien kolmen uimahallit olivat jo niin vanhoja, että peruskorjausta ei kannattanut ajatella. Seinäjoella ollaan myös siinä tilanteessa, että uimahalli on vanha ja peruskorjattavaa niin paljon, mikä toisi uimahallille vain muutaman lisävuoden ennen kuin olisi pakko tehdä uusi uimahalli. Hankkeet aloitettiin suunnittelulla, rahoituksen hakemisella ja etsien urakoitsija.

Kävijämäärien kehitys kaikkien uimahallien osalta on ollut samanlainen myös Seinäjoen uimahallissa. Ennen koronaa kävijämäärät olivat 200 000 kävijän vuositasolla, kun taas koronasta aiheutuvan pienimuotoisen notkahduksen jälkeen on kävijämäärissä nähtävää kasvua ylettymättä vielä 200 000 kävijään vuodessa.

Kuten Raumalla, Kuopiossa ja Iisalmessa tehtiin kysely, myös Seinäjoen uimahallilla tehtiin tarvekartoituskysely kuntalaisille. Lisäksi kysyttiin seuroilta näkökulmia hankkeeseen, kuten tehtiin myös Kuopiossa ja Raumalla. Kuopiossa pidettiin kutsutilaisuuksia kuntalaisille, mikä saattaisi toimia myös Seinäjoen uimahallihankkeessa. Tässä olisi mahdollisuus saada eri perspektiivejä kuntalaisilta käyttäjäryhmineen. Tätä tulisi kokeilla myös Seinäjoen uimahallihankkeessa. Seurojen ja erityisryhmien kierrättäminen hankkeen aikana Kuopiossa vaikutti todella mielenkiintoiselta, mikä voisi myös sopia Seinäjoen hankkeeseen uutena ajatusten keräämisen muotona. Erityisryhmiltä saataisiin paljon arvokasta tietoa esteettömyydestä. Asiakastarpeiden kartoittaminen tehtiin opinnäytetyönä Iisalmessa ja Kuopiossa. Seinäjoella on tekeillä myös opinnäytetyö asiakaskokemuksista Seinäjoen uimahallissa. Asiakkaiden toiveiden toteuttamiseen pyritään jokaisessa uimahallihankkeessa, mutta aina kaikkia ehdotuksia ei ole mahdollista toteuttaa kustannusten tai epäkäytännöllisten toiveiden takia. Kuopiossa pukuhuoneisiin laitettut uima-asukuivaimet voisivat toimia myös Seinäjoella.

Uimahallihankkeissa vastaan tulee ajatus toisin tehtäviin ratkaisuihin. Kuopiossa monitoimiallas olisi saanut olla laajempi virtuaalisen vesivoimistelulaitteen suuren käytön vuoksi. Seinäjoen uimahallin monitoimialtaan vetoisuus on 25 henkilöä, mutta todellisuudessa altaaseen mahtuu 30–40 henkilöä saman aikaisesti kuten Kuopion uimahallissa. Monitoimiallas on silloin ääriään myöten täynnä.

lisalmessa tehtiin kaksi erityissaunaosastoa, jossa vastakkaisen sukupuolen avustaja pystyy olemaan myös saunatiloissa avustettavan kanssa. Seinäjoen uimahallissa avustettavan kanssa tulevaa avustajaa varmasti helpottaisi samanlainen järjestely kuin lisalmessa. Raumalla aika oli todella tärkeä elementti koko hankkeessa. Tämä tulisi ottaa huomioon Seinäjoen uimahallihankkeessa, että olisi aikaa tehdä jokainen vaihe kunnolla.

10 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa asiakkaiden ajatuksia ja mielipiteitä, asiakaskokemusta nykyisen uimahallin käytöstä ja asiakkaiden tarpeesta sekä tulevaisuuden uimahallin palveluista Seinäjoen uimahallissa. Näiden ohella kerättiin käyttäjätietoa uimahallin omista järjestelmistä. Tavoitteena oli myös tiedon kokoaminen tämänhetkisistä käyttäjistä, selvittää mitkä ovat vesiliikunnan tarpeet tulevaisuudessa sekä tutustua vastaavan kokoluokan uimahallihankkeisiin vertailuanalyysin keinoin. Opinnäytetyössä selvitettiin myös, miten voidaan osallistaa uimahallihankkeessa asukkaita ja miten vertailuanalyysin avulla on mahdollisuus saada oppia ja ymmärrystä hankkeeseen valmistumisessa.

Tarvekartoituskyselyyn vastanneista (N=534) suurin osa oli aikuisia 76 %, jolloin Seinäjoen edustavuus oli Rantasaaren (2021, 5) taulukko 2 verrattuna saman suuntainen. Ihan täysin yksi yhteen ei otos ja edustavuus kuitenkaan mene, koska tarvekartoituskyselyyn vastanneita oli muiltakin paikkakunnilta, vaikkakin seinäjokisia oli 95 % vastanneista. Väestörakenteesta nähdään Seinäjoella olevan yli 65-vuotiaita vertailukuntiin verrattuna vähiten, niin tarvekartoituskyselyssä ei voida määrittää eläkeläisten ikää, vaan se tulee olettamuksena, että eläkeläiset ovat yli 65-vuotiaita. Koska edelliseen Seinäjoen asiakastytyväisyyskyselyyn 2010 vastaajia oli 310, niin tästä syystä odotettiin yli 300 vastausta, joka ylittyi reippaasti.

Vastaajien ajatukset ja mielipiteet näyttävät monessa tarvekartoituskyselyn kysymyksissä nostavan esiin 50 metrin altaan. Kysyttäessä allastilojen tarpeellisuutta, tulevaisuudessa tärkeäksi koettuja asioita, allasalueen oheistilojen tarpeellisuuden kartoittamisesta sekä huomioista tulevaisuuden uimahalliin oli kaikissa mainittuna 50 metrin allas. Tämä tarkoittanee uimahallin uudisrakentamista Seinäjoelle. Muita kategorioita ei mainittu näin monessa kohdassa.

Työn tavoite saavutettiin melko hyvin, sillä vastaajat kertoivat omista tarpeistaan ja uimahallin käytöstä laajasti, josta saatiin riittävästi tietoa nykyisen uimahallin käyttökokemuksista. Tämän tutkimuksen mukaan kuntouinti on suosituinta Seinäjoen uimahallissa, mikä nähdään myös Parpon ja Rahkosen Taloustutkimuksessa (2020, 24) olevan suosituin vesiliikuntamuoto valtakunnallisestikin. Siltä osin tulos on yleistettävissä valtakunnallisella tasolla. Kuntouinnilla on monia hyödyllisiä vaikutuksia fyysiseen kuntoon. Anttilan (2002, 180) mukaan, uinti on yksi suositelluimmista muodoista edistämään terveyttä ja tuottamaan hyvää oloa. Tutkimus ilmentää vesiliikunnan tärkeyttä vastanneille asiakkaille, jolloin pidemmässä altaassa liikkuminen toisi vesiliikuntaan lisää arvoa.

Tarvekartoituskyselyssä tulevaisuuden uimahallin tarpeellisista allastiloista tärkeimmäksi koettiin 50 metrin allas, mikä edellyttää uudisrakentamista. Tämä mahdollistaisi tulevaisuudessa

kansainvälisten uintikilpailujen järjestämistä. Ratojen leveys tulisi olla 2,5 metriä leveät, mikä nostaisi myös Seinäjoen Uimareiden arvoa ja tunnettavuutta seurana. Uuden uimahallin rakentamista tukee myös vedenkäsittely kapasiteetin riittämättömyys nykyiseen käyttäjämäärään verrattuna. Lisäksi altaat ovat tulleet tiensä päähän, mikä näkyy altaiden rakenteiden rapautumisena ja lujuuden heikkenemisenä, joten korjaus olisi vain tekohengitystä. Myös Mäkelän (28.12.2022) mukaan altaiden pohjia tulisi peruskorjata. 25 metrin altaassa laatat irtoavat aika ajoin, mikä on merkki kulumisesta sekä altaan iästä. Lisäksi käyttökustannukset saataisiin pienemmäksi. Energiatehokkuuskin paranisi.

Myös vertailuanalyysissä tuli esiin niin Rauman, Kuopion kuin Iisalmenkin uimahallihankkeessa, että vanhat uimahallit olivat jo niin vanhoja, että uuden rakentaminen oli aiheellista rakennusteknisesti, vanhan uimahallin heikon kunnan sekä korkean korjausasteen vuoksi. Seinäjoen uimahalli on elinkaarensa päässä, joten samanlaiset ongelmat löytyvät myös Seinäjoen uimahallista. Lisäksi Seinäjoen uimahalli tarvitsee myös enemmän tilaa kasvavalle käyttäjämäärälle. Nykyisessä uimahallissa vedenpuhdistuskapasiteetti on ihan ylärajoilla, joten se olisi jossain vaiheessa vaihdettava uuteen. Näin ollen ainoastaan peruskorjaus tulisi liian kalliiksi, jossa altaiden pohjat olisi uusittava, toisi se lisäkustannuksia korjauskuluihin.

Näistä kolmesta vertailuanalyysiin valituista uimahallihankkeista, Kuopion uimahallihanke oli valmistunut 2020. Kuopion uimahallin käyttäjämäärästä oli faktaa, jossa uuden uimahallin ensimmäisen vuoden kävijämääräodote oli 350 000, ylittynyt kuitenkin 7000 kävijällä. Kuopion vanhan uimahallin kävijämäärät vuodessa olivat 220 000–240 000, kun taas Seinäjoen uimahallissa kävijämäärät ovat viimeisen viiden vuoden aikana olleet 127 000–213 000 kävijää vuodessa. Kävijämäärien lisääntyminen Kuopion uuden uimahallin valmistuttua näyttää kasvaneen ja näiden lukemien valossa myös Seinäjoen tarve uudelle uimahallille olisi perusteltua. Uusi uimahalli saattaa tuoda lisää asiakkaita Seinäjoen uimahalliin eli kävijämäärien kehitys uuden uimahallin myötä olisi luvassa sekä nykyisen uimahallin ahtausta puoltaa uuden uimahallin rakentamista.

Kuopion uimahallihankkeen aikana pidettiin kutsutilaisuuksia, johon sai osallistua kuka tahansa. Seuroja ja erityisryhmiä kierrätettiin Kuopion uimahallissa hankkeen aikana. Seinäjoen uimahallin kannattaisi ottaa myös nämä toiminnot käyttöön, sillä näistä varmasti saisi uudenlaista näkökulmaa. Tämä on yksi hyvä tapa osallistaa kuntalaisia sekä saada heidän äänensä kuuluviin. Ja mikä tärkeä, kuntalaiset kokevat olevan tärkeitä niin kuntalaisina, asiakkaina kuin uimahallihankkeessa mukana olleina, sillä kuntalaisia vartenhan tämä loppuratkaisu tulee olemaan. Seinäjoella tulisi enemmän osallistaa ja kuunnella asiakkaita koko hankkeen ajan, josta saisi varmasti hyviä ideoita niin olosuhteisiin kuin palveluihin. Kuopiossa olevat uima-asukuivaimet vaikuttavat hyvältä keksinnöltä, mikä estää märkää uima-asua kastelemasta laukun pohjan märäksi uintireissun jälkeen. Uima-asukuivain saattaisi olla Seinäjoen uimahallissa pidetty uutuus. Kutsutilaisuudet ja uimahallissa kierrättäminen

hankkeen aikana antavat uusia näkökulmia ja ideoita niin esteettömyyteen kuin palvelujen tarjontaan.

lisalmessa allasratkaisut ovat täysin asiakkaiden toiveiden mukaisia. Se ei välttämättä onnistu Seinäjoella, sillä uimahallissa on seuroja, jotka harrastavat eri vesiliikuntalajeja ja altaiden on oltava myös heille suotuisia. Virkistyspuolella asiakkaiden toiveet voi osin onnistua uudisrakentamisen myötä, kuten monitoimialtaiden rakentaminen eri käyttäjäryhmiä ajatellen. Peruskorjauksessa tätä näkökulmaa on haastavaa ottaa käyttöön, sillä altaille on omat paikkansa ja niitä on haastavaa lähteä muuttamaan.

Palautteenantomahdollisuus tulisi olla jokaisessa uimahallissa. Vertailuanalyysiin osallistuneiden uimahallien palautteenantojärjestelmät olivat keskenään samanlaiset ja niissä käytettiin nettipalautteenantomahdollisuutta ja HappyOrNot -asiakaspalautejärjestelmää. Seinäjoen uimahallissa palautteenantomahdollisuus on netissä sekä paperisena versiona lähellä asiakaspalvelupistettä. HappyOrNot -asiakaspalautejärjestelmää käytettäessä, pystyy vaihtamaan vapaan sanan kysymyksiä, jolloin olisi mahdollista suunnata kysymykset sen hetken haastaviin uimahallia koskeviin kysymyksiin, esimerkiksi peruskorjauksesta. Rauman uimahallin kokemus oli HappyOrNot -asiakaspalautejärjestelmän väärinkäytöstä, sillä sitä voi painella ilman palautteenanto aietta. Tästä syystä olisi tärkeä pohtia laitteen sijoittamista lähelle valvottua tilaa. Seinäjoen uimahallilla yhtenä palautejärjestelmänä voisi toimia Löytänän ja Kortesuon (2011, 188) sekä Tuulaniemen (2011, 146–147) mukaan Mystery Shopping ja toisena asiakaspaneelit fokusryhminä, jotka ovat hieman erilaisia ja osallistavia tiedonkeruumenetelmiä Seinäjoen uimahalliin. Erillinen asiakaspalautetiimi koottaisiin pohtimaan asiakaspalauteprosessia, saavuttaakseen sopivimman keinon asiakaspalautteiden keräämiseen, tutkimiseen sekä analysoimiseen.

Tärkeä näkökulma, minkä Rauma toi uimahallihankkeesta oli aika. Sitä on oltava, sillä ilman aikaa suunnittelua ei tapahdu ja muutoksiin tulisi olla mahdollisuus projektin aikana ilman kompromissien tekemistä. Rauman haastateltavista myös toinen perään kuulutti, että suunnitteluun ja toteuttamiseen tarvitaan aikaa tarkoin mietittävien asioiden ratkaisuksi. Tässä kohtaa, kun Seinäjoelle suunnitellaan uimahallihanketta, niin olisi ensiarvoisen tärkeää ymmärtää, minkä kokoluokan ja kuinka monimuotoisesta hankkeesta on kyse sekä kuinka kauan uimahalli tulevaisuudessa tulee palvelemaan. Maailma muuttuu ja tarpeet sen myötä. Olisi hyvä siis katsoa tulevaisuuteen niin asukasluvun valossa kuin käyttäjäryhmien muutoksessa.

Aina on joitain asioita, mitkä eivät mene niin kuin oli suunniteltu. Jokaisessa uimahallihankkeessa tulee haasteita, mitkä olisi pitänyt miettiä vieläkin tarkemmin. Vertailuanalyysin paikkakunnilta sai jokaiselta hyviä ajatuksia, mitä tulisi tehdä projektissa toisin. Seinäjoen uimahallihankkeessa olisi

hyvä muistaa altaiden sijoittelun ja pääurakoitsijan valinnan tärkeys sekä altaiden vedenkierron ja ottelu eri kiertoihin, mitä muiden uimahallien hankkeessa olleet henkilöt suosittelivat. Tässä ajatuksia tuovia näkökulmia uimahallin rakennushankkeeseen, joita nämä kolmen uimahallihankkeen henkilöt ovat huomanneet puuttuvan oman uimahallin rakennusvaiheessa tai kokeneet sen olevan erityisen tärkeää.

Hakamäki ym. (2012, 213) painottavat uintikerran olevan rentouttava kokemus, mahdollisuus virkistytymiseen, kuntoilemiseen, peseytymiseen ja uimaan oppimiseen sekä monenlaisten vesiliikuntalajien harrastamiseen vuoden ympäri. Vastanneiden kesken tämä nähdään myös tarvekartoituskyselyssä, jonka mukaan yleisimmin uimahalliin tullaan kuntouimaan ja virkistytymään. Yleensä ottaen vesi elementtinä on rentouttava sekä virkistävä. Tästä syystä uimahallin tulisi olla viihtyisä ja asiakkaiden tarpeita ja toiveita palveleva. Nykyaikainen uimahalli varmasti sen saavuttaa, mutta yli 15 vuotta sitten peruskorjattu uimahalli ei välttämättä näitä tarpeita ja toiveita enää täytä.

Seinäjoen uimahallissa käyttäjiä on monesta eri käyttäjäryhmästä vauvat, taaperot, kouluikäiset, opiskelijat, aikuiset, eläkeläiset, invalidit, työttömät, seurat, fysioterapeutit sekä yhdistykset ja seurat. Fysioterapeutit käyttävät uimahallia kuntouttaakseen asiakkaita. Myös urheilijat kuntouttavat saamiinsa vammojaan sekä leikkauksen jälkeinen kuntoutus on vedessä suosittua veden nosteen vuoksi, jossa ei tarvitse kannatella painoaan. Vesiliikunta on suosittua sen rauhoittavuuden ansiosta, jolloin asiakkaalla on mahdollisuus päästä esimerkiksi rentoutumaan veteen.

Pusatecin (s.a.) kulunvalvontaraporteista nähdään koulu-uimareiden kävijämäärät, jossa korona on selvästi verottanut kävijöitä vuoden 2020 jälkeen (kuva 4). Sittemmin koulu-uinnin kävijämäärät ovat kuitenkin olleet nousussa, vaikkakaan 2019 vuoden tasolle ei ole vielä kukaan päästy. Koulu-uintiryhmät ovat yksi suurimmista käyttäjistä päivätasolla. Suuret ryhmät kuormittavat altaita arkena päivittäin, mikä kuluttaa jo ennestään vanhaa uimahallia.

Seinäjoen uimahalli rakentamisesta on lähes 50 vuotta ja silloinen vuoden 1977 asukasmäärä 22 746 (Seinäjoki 1981, II) oli paljon pienempi kuin nykyinen 65 306 (Seinäjoki 2023b). Kuntaliitoksen myötä 2005 Seinäjoki ja Peräseinäjoki yhdistyivät Seinäjoen kaupungiksi sekä 2009 kuntaan liitettiin lisäksi Nurmo ja Ylistaro (Seinäjoki 2023). Peruskorjaus tehtiin heti ensimmäisen kuntaliitoksen jälkeen 2006 (Suomi.fi s.a.). Elinvoiman mittarin (2022) mukaan vuodelle 2030 väkiluvun ennustetaan olevan 68 000 asukasta. Nykyinen uimahalli ei välttämättä ole nykystandardien mukainen, joten tullaan siihen pisteeseen, että jotain tulisi tehdä uimahallin kasvaneen käyttäjämäärän vuoksi. Lisäksi Seinäjoki on maakunnan kasvukeskus ja sen myötä elinvoimainen. Käyttäjämäärät ovat kasvaneet vuosien saatossa, kun kaupunkiin palaa enemmän paluumuuttajia sekä lapsiperheiden määrä kasvaa. Myös maahanmuuttajia on vuosien varrella tullut asumaan Seinäjoelle kasvavassa

määrin. Näiden kaikkien asukkaiden myötä käyttäjämäärät ovat nousseet. Taulukosta 2 näkee, kuinka nuori iältään Seinäjoki on, kun alle 18-vuotiaita on eniten vertailukuntiin verrattuna. Seinäjoen uimahallin trendinä on siis kävijämäärän kasvaminen. Vuosien varrella uimahallin kokonaiskävijämäärät ovat nousseet, joten uimahallin kapasiteetti jää pieneksi, jolloin liian ahtaassa uimahallissa nautinto voi jäädä vähäiseksi.

Kuten vertailuanalyysin uimahallihankkeista kertovat henkilöt lähtivät uimahallihankkeeseen uuden uimahallin toivossa, niin nykyisen uimahallin koettiin olevan jo liian vanha kantamaan suurta kävijämäärää. Näin on tapahtumassa myös Seinäjoen uimahallille. Asiakkaita kuultiin tarvekartoituskyselyn kautta, saaden vastauksia asiakkaiden viihtyvyyteen, mikä puolestaan vaikuttaa asiakaskokemukseen Seinäjoen uimahallissa. Kyselyyn vastanneet ovat sitä mieltä, että uimahalli tulisi päivittää nykypäivän tarpeita tyydyttävään kunnan palvelujen tarjoamaan aikaan. Bergströmin ja Leppäsen (2021, 450) mukaan asiakaskokemuksen kehittämisessä on kuunneltava asiakkaita kehittääkseen yrityksen tuotteita ja palveluja. Asiakkaiden kuuntelua olisi hyvä toteuttaa Seinäjoen uimahallihankkeessa, sillä asiakkaita varten uimahallihanketta Seinäjoella on lähdetty ajamaan. Tarvekartoituskyselyn tuloksena kyselyyn vastanneilla asiakkaila oli yhteneväinen linja uuden uimahallin rakentamisesta.

Kyselyssä tuli vastaan vastaajien toive, että 50 metrin allas kuntouintiin ja vesijuoksuun olisi tarpeellinen, mikä oli myös Sport Venuen tekemässä Seinäjoen kaupungin uimahallin tarveselvityksessä 2019 esiin nouseva asia. Uimahallin ahtauden tuntu vähentyisi tai poistuisi kokonaan ratojen leveämmällä ja pidemmällä mitalla sekä tuottaisi asiakkaille tyytyväisyyttä, innostusta ja terveyttä edistävän liikunnan harjoittamista. Kansanterveydellinen näkökulmakin on olemassa, sillä uuden uimahallin rakentamisesta olisi hyötyä kaikille käyttäjäryhmille, sillä varsinkin erityisryhmäläiset tarvitsevat myös soveltuvampia altaita, mikä tulee näkyviin Sport Venuen tarveselvityksestä sekä Seinäjoen tarvekartoituskyselystä.

50 metrin altaan rakentaminen kymmenellä radalla palvelisi lisäksi uimaseuraa kansallisten ja kansainvälisten uintikilpailuiden järjestämisessä. Uimaseuran tahtotilana olisi katsomo, mikä voitaisiin kilpailuiden ulkopuolella pitää varastona tai lämmittelypaikkana ennen altaaseen menoa. Uintikilpailuiden, niin kuin monien muiden kilpailuiden tunnelman tekijä ovat katsojat. Urheilija saa varmasti siitä voimaa ja lisää tsemppiä. Ilman katsomoa on haasteellista järjestää kunnan kilpailuja.

Laki pyrkii turvaamaan, että kunnassa on liikuntapalveluja tarjolla kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi liikuntaolosuhteet huomioon ottaen sekä tasapuolisuus ja eettisyys turvattuna (Liikuntalaki 10.4.2015/390). Tämän kyselyn perusteella Seinäjoen uimahallissa on kaikilla mahdollisuus harrastaa hyvinvointinsa ja terveytensä edistämiseksi vesiliikuntaa uimahallin palvelujen

puitteissa. Jokaisella on oikeus liikkua oman taitotasonsa ja mieltymysten mukaisesti saavuttaakseen hyvän olon sekä terveysvaikutuksen. Terveysvaikutus näkyy pidemmän ajan kuluessa, mutta vaikutus on varmasti positiivinen jokaisen uimahallissa käydyn kerran jälkeen.

Vaikka Valtioneuvosto (2018) oli lupailut valtionavustusta valtiolle 2020-luvun alkuun 20 miljoonan lisäeuron kertaluonteisella panostuksella, ei sitä ole tullut. Valtioneuvoston (2020) mukaan on edelleen pysytty samassa lähellä 30 miljoonan euron tuessa. Tähän saattaa vaikuttaa koronasta aiheutuneet haasteet yhteiskunnassa. Seinäjoen uimahallihanke on listalla valtionosuuteen vuodelle 2023 (Mäenpää 19.11.2021) ja Seinäjoen kaupunki on varannut investointibudjetissaan 100 000 euroa (Tekoniemi 23.1.2023) uimahallihankkeelle.

Tämän kartoituksen luotettavuuden ja yleistettävyyden puolesta puhujat ovat kyselyyn vastanneet asiakkaita. Tarvekartoituskyselyssä selvitettyjen tulosten myötä voidaan sanoa, että tuloksia pystytään tulkitsemaan kohtuullisen luotettavasti tämän tutkimuksen selvityksestä. Kartoitukseen vastaajat olivat suurilta osin seinäjokisia, mikä kuvaa kävijöiden maantieteellistä keskittymää. Vaikkakin otos oli eri kuin odotettiin, niin edustettavuudella eläkeläiset eivät olleet suurin joukko, vaan hyvinkin pieni. Eläkeläisten ryhmä odotettiin olevan vastaajista suurin. Aikuisia edustettiin määrällisesti eniten tässä tutkimuksessa, mistä voidaan päätellä aikuisten halun antaa äänensä kuuluviin uimahallihankkeeseen sekä saattavat olla tyytymättömiä nykyisen uimahallin olosuhteisiin.

Käytettyjen tutkimusmenetelmien luotettavuus näiden tulosten valossa olivat toimivia tähän opinnäytetyöhön. Vertailuanalyysissä olisi vierailu uimahallihankkeissa tuonut enemmän näkökulmaa vastausten purkamisessa. Keskustelujen äänittäminen ja litterointi jälkeensä olisi tuolloin ollut hieman haastavampaa. Koska tarvekartoituskyselyn otos oli 76 % aikuisia, niin edustavuus koululaisten ja eläkeläisten osalta oli minimaalinen. Tulokset ovat luotettavia tässä vastaajien joukossa, mutta muiden kohderyhmien mielipiteitä tulisi vielä kartoittaa lisää. Johtopäätöksenä eläkeläisten vastaamattomuuteen oli, että eläkeläiset saattavat olla tyytyväisiä nykyiseen uimahalliin tai vastaavanlainen uimahalli saattaa olla heidän ikäryhmälleen toimiva. Saadakseen eläkeläisten ääntä enemmän kuuluviin, tulisi järjestää kuulemistilaisuuksia tai työpajoja, jossa eläkeläiset pääsisivät vaikuttamaan ja antamaan oman äänensä kuuluviin uimahallihankkeeseen. Heidän kanssaan keskustelu kasvokkain ja pienissä ryhmissä antaisi varmasti lisätietoa heidän ajatuksistaan ja tarpeistaan.

Kyselyyn vastanneiden mielipide oli uusi uimahalli 50 metrin radoilla sekä kyselyn tavoitteisiin vastatessa nousi esiin 50 metrin allas, mikä puoltaa kartoituksen luotettavuutta ja toistettavuutta. Luotettavuutta voitaisiin lisätä kartoittamalla kyselyyn vähemmän vastanneiden ryhmien mielipiteitä ja asiakaskokemuksia. Kyselyyn vastaajat saattavat odottaa kuumeisesti tietoa, mitä tulevaisuuden uimahallihankkeessa tapahtuu. Tämän työn tulosten osalta tulisi vielä pohtia ja keskustella, kuinka

saada uusia asiakkaita, jotka eivät vielä ole asiakkaina, mutta olisivat potentiaalisia kävijöitä. Markkinointia tulisi kohdentaa saavuttaen niitä ihmisiä, jotka eivät vielä ole asiakkaita. Tapahtumia ja tempauksia tulisi järjestää heitä varten, jotka eivät ole vielä uimahallia löytäneet.

Aiheen konkreettisuus ja lähitulevaisuudessa suunnitteilla oleva projekti mielenkiinnolla, herätti työn tekijän kiinnostuksen aiheetta kohtaan. Opinnäytetyöntekijälle uusien tutkimusmenetelmien kautta työstetty opinnäytetyö toi haasteitakin matkan varrelle. Oppiminen vertailuanalyysin toteuttamisessa Teamsin kautta, oli haastattelun litterointi alkuun haasteellista, sillä keskustelu nauhoitettiin ja sen jälkeen vietiin Word asiakirjaan sanelimen kautta. Tämä tapa oli työläs, kunnes löytyi kahteen seuraavaan haastatteluun Teamsin oma litterointiohjelma, mikä helpotti litterointia huomattavasti.

Seinäjoen uimahallin asiakkaat ovat enenevässä määrin valmiita uuteen uimahalliin. Uutta uimahallia rakennettaessa, on todella tärkeää pitää nykyinen uimahalli toiminnassa hankkeen aikana. Vesiliikunta saattaa monelle olla ainut liikkumismuoto ja sitä olisi tärkeä päästää harrastamaan viikoittain, pitääkseen yllä tai edistäen omaa liikkumistaan. Nykyiselle uimahallille on kuitenkin tehtävä jotain, sillä se ei tule kestäämään viittä vuotta kauempaa suurten käyttäjämäärien vuoksi. Vedenpuhdistuskapasiteetti on äärimmillään, pääaltaanpohjassa on rapautumista, lujuuden heikkenemistä ja laattojen irtoamista sekä hajoamista. Koululaisten uintitunnit kuormittavat suuresti vanhaa uimahallia, sillä heitä on yli 25 000 kävijää vuodessa. Viikkotasolla yli 600 koululaista käyttää uimahallia. Nyt on tärkeä löytää oikea ratkaisu tulevaisuuden uimahallihanketta miettiessä.

Opinnäytetyön aihe löytyi Seinäjoen kaupungin liikuntapalveluilta. Liikuntapalveluiden investointihankkeista nousi uimahallihanke tärkeimmäksi hankkeeksi, jossa isona osana tulee olemaan tarvekartoitus, Sport Venuen tekemä tarveselvitys 2019 sekä helmikuulla 2023 alle 18-vuotiaiden koululaisten ja opiskelijoiden kysely tulevasta uimahallihankkeesta. Työn tarkoituksena oli kartoittaa tulevaisuuden uimahallia. Tästä opinnäytetyöstä saadaan suuntaviivoja uimahallihankkeeseen sekä asiakkaita osallistavia keinoja hankkeen aikana.

Näitä menetelmiä käyttäen pystytään toistamaan kartoituksen tulokset, hiukan kuitenkin tutkien kirjallisuutta ensin paremmin. Jos kysely tehtäisiin uudelleen, tuloksena tulisi olemaan samanlaiset vastaajien ajatukset päätulokseen peilaten. Asiakkaiden ajatuksia ja mielipiteitä kartoittamalla saatiin vahva vastaus isommasta uimahallista, joten tästä näkökulmasta katsottuna tulokset olisivat toistettavissa.

Ensiksi tehtiin kysely, mikä olisi pitänyt tehdä vasta teoriaosuuden jälkeen, mistä olisi saanut laajuutta kysymyksiin sekä mitä olisi kannattanut tarvekartoituskyselyssä selvittää. Jatkossa toiminta tulisi tehdä juuri toisinpäin saadakseen vielä paremmat kysymykset. Kyselyssä olisi yhtenä

kysymyksenä voinut olla asiakkaiden asiakkuus vuosina tai kävijävuodet. Tämä olisi voinut antaa lisäarvoa kysymyksiin, mitä olisivat vuosikymmenten kävijät sanoneet, vertaillen vasta uimahallin löytäneet asiakkaat.

Tarvekartoituskyselyn tekemiseen olisi pitänyt olla hiukan enemmän aikaa ja pohtia vieläkin syvällisemmin kysymysten laatua sekä vaikuttavuutta. Nyt kun enemmän olen päässyt asiaan sisälle, huomaaan muutamia asioita mitä olisi pitänyt tehdä toisin. Heti opiskelut aloitettuani, olisi pitänyt aloittaa aiheen miettiminen sekä enemmän kysellä oman työpaikan esihenkilöiltä ja johtajalta aiheetta.

Tutkittuani kyselyä, havaitsin epäjohdonmukaisuuden taulukossa 6, kysymyksessä seitsemän (liite 2). Vaihtoehdot yksi ja kaksi tulisi olla kielteisiä, kolmonen neutraali sekä neljä ja viisi positiivisia. Nyt vain vaihtoehto yksi on kielteinen, jolloin se on latautunut kysymys ja kielteisistä kohdista ei saa kunnon koontia tehtyä. Kysymyksissä olisi pitänyt olla 1-täysin tarpeeton, 2-melko tarpeeton, 3-en osaa sanoa, 4-melko tärkeä, 5-erittäin tärkeä. Tämän kysymyksen kielteiseen osaan ei ole luottamista näiden tietojen valossa, mutta positiivisen puolen aineistoon pystyy luottamaan.

Asiakkaiden osallistaminen on yksi tärkeimmistä asioista hankkeen aikana, jossa esimerkiksi asiakkaita tulisi ryhmittäin kierrättää uimahallissa antaen näkökulmia esteettömyyteen. Myös liikuntalain (10.4.2015/419 22§) mukaan kuntalaisilla on oikeus osallistua päätöksentekoon sekä vaikuttaa kunnan toimenpiteisiin. Kaikki asiakaskokemukset ovat tärkeitä, sillä asiakkaita varten hanketta ollaan aloittamassa sekä luomassa tulevaisuuden uimahallia. Kartoituksessa tuli ilmi, että suurin osa vastaajista on uuden uimahallin ja 50 metrin altaan kannalla. Tämä mahdollistaisi pääaltaan kohdalle rakennettavan erilaisia altaita eri käyttäjäryhmille ja nykyisen monitoimiallasosaston paikalle voitaisiin rakentaa erillissauna ja pukutiloja avustettavalle ja avustajille. Lisäksi uusi uimahalli tuottaisi kansainvälisten uintikilpailuiden järjestämiseen mahdollistavat olosuhteet. Vertailuanalyysin tärkein viesti oli hankkeeseen varattava aika ja asiakkaiden osallistamisen tärkeys erilaisin keinoin. Kutsutilaisuudet olisivat oiva keino järjestää kuntalaisten kuulemista tulevassa uimahallihankkeessa Seinäjoella.

Lähteet

- Aalto, R. 2005. Kuntoilijan lajitekniikkakoulu: Opas ympärivuotiseen kuntoliikuntaan. Docendo. Jyväskylä.
- Aaltonen, K. 2001. Liikuntalainsäädäntö. Teoksessa Aaltonen, K., Anttila, R., Cortés Téllez, M., Ekman, K., Koivumäki, K., Ollikainen, J., Paavola, S., Petäjämäki, T., Sjöholm, K., Tarasti, L., Tolonen, H., Tuunanen, P. & Virtala, M. (toim.). Urheilun ja liikunnan oikeus, s. 15–27. Bookwell Oy. Juva.
- Ahonen-Walker, M. 2021. Kuntaliitto 2022. Liikuntapalvelut. Luettavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/opetus-ja-kulttuuri/liikuntapalvelut>. Luettu: 4.12.2022.
- Anttila, E. 2002. Vesileikit. Luontouimarin käsikirja. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Anttila, E. 2003. Vesivoimistelu. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Anttila, E. 2005. Vesijuoksijan käsikirja. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Aqua body strong. s.a. Aquatic Fitness Trends. Luettavissa: <https://www.aquabodystrong.com/single-post/2019/02/04/2019-aquatic-fitness-trends>. Luettu: 20.2.2023.
- Bergström, S. & Leppänen, A. 2021. Yrityksen asiakasmarkkinointi. 19. uudistettu painos. Edita. Helsinki.
- Cameron, M. & Cameron, M. H. 2009. Physical agents in rehabilitation: From research to practice. 3rd edition. Saunders, Elsevier. Missouri.
- Cider, Å., Schaufelberger, M., Stibrant Sunnerhagen, K., & Andersson, B. 2012. Aquatic Exercise Is Effective in Improving Exercise Performance in Patients with Heart Failure and Type 2 Diabetes Mellitus. Hindawi Publishing Corporation. Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine. Volume 2012, Article ID 349209. Luettavissa: https://www.researchgate.net/publication/224972794_Aquatic_Exercise_Is_Effective_in_Improving_Exercise_Performance_in_Patients_with_Heart_Failure_and_Type_2_Diabetes_Mellitus. Luettu: 27.12.2022.
- Delevatti, R. S., Kanitz, A. C., Gomes Bracht, C., Chedid Lisboa, S. D., Marson, E. C., Reichert, T., Bones, V. & Kruehl, L. F. M. 2020. Effects of 2 Models of Aquatic Exercise Training on Cardiorespiratory Responses of Patients With Type 2 Diabetes: The Diabetes and Aquatic Training Study — A

Randomized Controlled Trial. Journal of Physical Activity and Health. Vol. 17, issue 11. s. 1091–1099. Luettavissa: https://www.researchgate.net/publication/345433553_Effects_of_2_Models_of_Aquatic_Exercise_Training_on_Cardiorespiratory_Responses_of_Patients_With_Type_2_Diabetes_The_Diabetes_and_Aquatic_Training_Study-A_Randomized_Controlled_Trial. Luettu: 27.12.2022.

Elinvoiman mittareita. 2022. Luettavissa: <https://www.seinajoki.fi/hallinto/seinajoki-tietoa/elinvoiman-mittareita/>. Luettu: 9.12.2022.

Energiavirasto. s.a. Energiatehokkuus. Luettavissa: <https://energiavirasto.fi/energiatehokkuus>. Luettu: 2.3.2023.

E-passi. 2022. Luettavissa: <https://www.epassi.fi/fi/blogi/kesan-hauskimmat-ja-terveellisimmat-vesiliikuntalajit>. Luettu: 20.2.2023.

EPOP WAKE. 2021. Luettavissa: <https://epopwake.fi/>. Luettu: 20.2.2023.

Grönroos, C. & Tillman, M. 2015. Palvelujen johtaminen ja markkinointi. 5. painos. Talentum. Helsinki.

Hakala, S. 2019. Uimahallit Suomessa. Uimahalli- ja kylpylätekninen yhdistys ry. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu.

Hakamäki, J., Hotti, K., Keskinen, I., Lauritsalo, K., Liinpää, S., Läärä, J. & Pantzar, T. 2012. Uimaopetuksen käsikirja. Docendo Sport. Jyväskylä.

Hakamäki, M. 2017. Kuudesluokkalaisten uimataito Suomessa 2017. Uimataitotutkimus. LIKES 2016. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 323, s. 1–16. Jyväskylä. Luettavissa: https://www.suh.fi/files/2876/Uimataitotutkimus_LIKES_2016.pdf. Luettu: 28.11.2022.

Hakamäki, P., Komulainen, J., Saaristo, V., Sjöholm, K. & Ståhl, T. 2017. TEAviisari. Teoksessa Puurunen, A. (toim.). Terveyttä edistävä liikunta kunnissa vuonna 2016. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 325. Kirjapaino Kari. Jyväskylä. Luettavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131945/TEAviisari2016_final.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu: 8.12.2022.

Heikkinen, E. 2017. Työikäisten liikunta. Teoksessa Vuori, I., Taimela, S. & Kujala, U. (toim.). Liikuntalääketiede, s. 184–201. Hansaprint Oy. Vantaa.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Tammi. Helsinki.

Hurme, K. & Kekäläinen, M. 1999. Lapsen ja nuoren harjoittelu eri ikävaiheissa. Uinti. Teoksessa Miettinen, P. (toim.). Liikkuva lapsi ja nuori, 315–334. VK-kustannus. Lahti.

Hydrohex. 2021. Mitä on virtuaalinen vesijumppa. Luettavissa: <https://www.hydrohex.com/fi/>. Luettu: 14.11.2022.

Iisalmi. s.a. Tilastot. Luettavissa: <http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Kaupunki-info/Tilastot>. Luettu: 2.3.2023.

Ilonen, A. 7.6.2022. Toimistosihteerin. Seinäjoen kaupungin liikuntapalvelut. Tiedoksianto. Sähköposti.

Innokylä. s.a. Työkalut. Palvelupolku. Luettavissa: <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/palvelupolku>. 23.2.2023.

Irion, J. M. 1997. Historical Overview of Aquatic Rehabilitation. Teoksessa Ruoti, R. G., Morris, D. M. & Cole, A. J. (toim.). Aquatic rehabilitation, s. 3–13. Lippincott. New York.

Ispo. s.a. Swimming. SUP & Co.: News and trends on the subject of water sports. Luettavissa: <https://www.ispo.com/en/topic/water-sports>. Luettu: 20.2.2023.

Jumpperin tarina. 2021. Virtuaalivesijumppa. Luettavissa: <https://virtuaalivesijumppa.fi/#Virtuaalivesijumppa6>. Luettu: 14.11.2022.

Kivipuro. s.a. Kivipuron historia. Luettavissa: <https://kivipuro.fi/kivipuro-ry/#kivipuron-historia>. Luettu: 9.11.2022.

Kokkonen, J. 2013. Liikuntaa hyvinvointivaltiossa. Suomalaisen liikuntakulttuurin lähihistoria. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu.

Koskihäjyt. s.a. Luettavissa: <http://www.koskihajyt.net/#esittely>. Luettu: 21.12.2022.

Kuntalaki 10.4.2015/410 1 luku 1§. Luettavissa:

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410#O1L2>. Luettu: 7.12.2022.

Kuopio. s.a. Kuopion tietopaketti. Luettavissa: <https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7461354/Kuopion+tietopaketti/bd5ab670-59cf-4f69-9f31-1e49f2c84d7b>. Luettu: 2.3.2023.

Kähkönen, S. 5/2021. Asiakaskokemuksen opas. Puheet-blogi. Luettavissa: <https://www.puheet.com/blogi/asiakaskokemuksen-opas>. Luettu: 18.12.2022.

Lakeuden sukeltajat ry. s.a. Seuran historiaa. Luettavissa: <https://www.lakeudensukeltajat.fi/seuran-historiaa/>. Luettu: 18.11.2022.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. 29.6.2021. 1 luku § 6. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2021/20210612#P6>. Luettu: 7.12.2022.

Laki yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 27/2016. Luettavissa: https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2016/20160027/20160027_2#idm45053757861520. Luettu: 19.12.2022.

Liikkuva aikuinen. s.a. Luettavissa: <https://liikkuva aikuinen.fi/paattajat/kunnat-liikkumisen-edistajana/>. Luettu: 5.12.2022.

Liikunta ja ulkoilupaikat. 2022. Seinäjoki. Luettavissa: <https://www.seinajoki.fi/kulttuuri-ja-liikunta/liikunta/liikunta-ja-ulkoilupaikat/>. Luettu: 19.12.2022.

Liikuntalaki 10.4.2015/390 1 luku 2 §. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150390#L1>. Luettu: 7.12.2022.

Liikuntalaki 10.4.2015/390 1 luku 3 §. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150390#L1>. Luettu: 25.11.2022.

Liikuntalaki 10.4.2015/390 1 luku 4 §. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150390#L1>. Luettu: 2.12.2022.

Liikuntalaki 10.4.2015/419 5 luku 22§. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410#O2L5P22>. Luettu: 10.2.2023.

Liikuntapaikat. s.a. Luettavissa: <https://liikuntapaikat.lipas.fi/liikuntapaikat>. Luettu: 9.12.2022.

Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja. 2015. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2014:4. Luettavissa: https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2019/09/Liikuntapaikkarakentamisen_suunta_paivitetty.pdf. Luettu: 9.12.2022.

Liikuntapalveluiden toimintakertomus. 2021. Luettavissa: <https://www.seinajoki.fi/tiedotteet/liikuntapalveluiden-toimintakertomus-2021/>. Luettu: 27.12.2022.

Liikuntaryhmät 2022–2023. Luettavissa: <https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2022/08/Liikuntaryhmat-22.pdf>. Luettu: 9.12.2022.

Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20014283>. Luettu: 22.2.2023.

Luontoon. 2023. Sukellus. Luettavissa: <https://www.luontoon.fi/sukellus>. Luettu: 20.2.2023.

Löytänä, J. & Kortesoja, K. 2011. Asiakaskokemus: Palvelubisneksestä kokemusbisnekseen. Talentum. Helsinki.

Maanmittauslaitos. 2019. Suomi, 57 000–186 000 järven maa. Luettavissa: <https://www.maanmittauslaitos.fi/ajankohtaista/suomi-57-000-168-000-jarven-maa>. Luettu: 9.11.2022.

Mustonen, P. 2006. Sata altaassa. Suomen Uimaliitto 1906–2006. Edita Prima Oy. Helsinki.

Mäenpää, T. 19.11.2023. Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-12195739>. Luettu: 28.2.2023.

Mäkelä, J. 10.2.2023. Liikuntatoimenjohtaja. Seinäjoen kaupunki liikuntapalvelut. Tiedoksianto. Keskustelu. Seinäjoki.

Mäkelä, J. 28.12.2022. Liikuntatoimenjohtaja. Seinäjoen kaupunki liikuntapalvelut. Tiedoksianto. Sähköposti. Seinäjoki.

N1 Outdoors. 2023. Water Sports Names You Need To Know (And Try!). Luettavissa: <https://n1outdoors.com/watersports-names/>. Luettu: 20.2.2023.

Olli, K. 24.1.2023. Tuleeko Seinäjoen uimahallin kunnostuksesta vihdoinkin todellista? Toimikunta aloittaa kunnostustarpeen valmistelun nopealla aikataululla. Seinäjoen Sanomat. Luettavissa: <https://www.seinajoensanomat.fi/paikalliset/5676984>. Luettu: 22.2.2023.

Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM. 2021. Liikkumissuositus 7–17-vuotialle lapsille ja nuorille. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisusarja 2021:19. Luettavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162984>. Luettu: 25.11.2022.

Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Luettavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf. Luettu: 25.11.2022.

Otala, L. 2018. Ketterä oppiminen. Keino menestyä jatkuvassa muutoksessa. 2. painos 2018. Kauppakamari. Helsinki.

Palma.fi. s.a. Palvelumuotoilun sanasto. Luettavissa: <http://palma.fi/lataukset/>. Luettu: 23.2.2023.

Palomäki, S., Heikinaro-Johansson, P. & Lyyra, N. 2019. Koulu ja koululiikunta. Liikunnanopetuksen tuntimäärät ja oppilaiden arvosanat. Teoksessa Kokko, S. & Martin, L. (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:1, s. 83–100. Valtioneuvosto. Helsinki.

Paluch, A. E., Berryman, J. W., Powell, K. E., Vuori, I., Tipton, C. M. & Blair, S. N. 2012. History of physical activity contributions to public health. Teoksessa Ainsworth, B.E. & Macera, C.A. Physical activity and public health practice, s. 1–20. CRC Press. North West. Luettavissa: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/haaga/reader.action?docID=870701>. Luettu: 20.12.2022.

Paralympia. s.a. Esteettömyys. Luettavissa: <https://www.paralympia.fi/avoimet-ovet/esteettoemyys>. Luettu: 19.12.2022.

Parpo, M. & Rahkonen, J. 2020. Uimahallien asiakastyytyväisyys 2020. Tutkimusraportti. Taloustutkimus Oy. Luettavissa: https://www.suh.fi/files/3091/Uimahallien_asiakastyytyvaisuus_2020_Raportti_PDF.pdf. Luettu: 18.12.2022.

Pesola, K. 2009. Esteettömyysopas - mitä, miksi, miten. Invalidiliiton julkaisuja O.39. Tyylipaino Oy. Helsinki. Luettavissa: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiksrKnulb8AhUkmlsKHdjnBrQQFnoECAoQAw&url=https%3A%2F%2Fwww.ymparisto.fi%2Fdownload%2Festeettomyysopas_pdfpdf%2F%257B8D1FF505-89C0-4E6A-9684-B5A4DD6BF3BB%257D%2F101545&usg=AOvVaw10S3_wSIb2GDlbenl5eFs. Luettu:

19.12.2022.

Pietilä, M. 7.4.2021. Liikunnan ilosta syntyy liikunnallinen elämäntapa. Opetushallituksen blogi. Luettavissa: <https://www.oph.fi/fi/blogi/liikunnan-ilosta-syntyy-liikunnallinen-elamantapa>. Luettu: 25.11.2022.

Pihlaja, J. 2005. Palloilun SM-kilpailut. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala.

Pusatec PORTAL asiakasmääräraportti. s.a. Seinäjoen kaupungin liikuntapalvelut. Seinäjoki.

Rakennustietosäätiö. 2007. Esteetön rakennus ja ympäristö. Turvallinen toimia ja liikkua. Suunnitteluopas. Rakennustieto. Helsinki.

Rantasaari, H. 2021. Hyvinvointikertomus 2017–2020. Seinäjoen kaupunki. Luettavissa: https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2021/06/HYVINVOINTIKERTOMUS-2017-2020_FINAL.pdf. Luettu: 21.11.2022.

Rauma. 2023. Avaintiedot. Luettavissa: <https://www.rauma.fi/kaupunki-ja-hallinto/tietoa-raumasta/avaintiedot/>. Luettu: 2.3.2023.

Rekonius, J. 22.12.2022. Järjestelmäasiantuntija. Sport Venue. Puhelinkeskustelu.

Rideep. s.a. Luettavissa: <https://www.rideep.fi/seura/>. Luettu: 21.12.2022.

Ritanen-Närhi, P. & Pellinen, S. 2004. Ui kunnolla. Edita Prima Oy. Helsinki.

Savola, J., Pönkkö, P. & Heino, M. 2010. Aktiivinen kunta luo mahdollisuuksia. Personal Book. Helsinki.

Scheer, A. S., Naylor, L. H., Gan, S. K., Charlesworth, J., Benjanuvatra, N., Green, D. J., & Maiorana, A. J. 2020. The Effects of Water-based Exercise Training in People with Type 2 Diabetes. *Medicine & Science in Sports & Exercise*. Vol. 52, No. 2, s. 417–424. Luettavissa: https://journals.lww.com/acsm-msse/Fulltext/2020/02000/The_Effects_of_Water_based_Exercise_Training_in.17.aspx. Luettu: 27.12.2022.

Seinäjoen kaupungin uimahallin tarveselvitys 2019. Sport Venue. Tampere.

Seinäjoki. 1981. Seinäjoen kaupungin kunnalliskertomus 1977–1980. Seinäjoki. Seinäjoen kaupunki.

Seinäjoki. 2023. Historia. Luettavissa: <https://www.seinajoki.fi/hallinto/seinajoki-tietoa/historia/>. Luettu: 1.2.2023.

Seinäjoki. 2023b. Seinäjoki tietoa. Luettavissa: <https://www.seinajoki.fi/hallinto/seinajoki-tietoa/>. Luettu: 1.2.2023.

Seinäjoki vaellusreitti. 2022. Luettavissa: <https://www.seinajoki.fi/tiedotteet/seinajoki-vaellusreitintavajaiset-14-5/>. Luettu: 27.12.2022.

SeUi. 2022. Historiaa. Luettavissa: <https://www.seui.fi/seui/historiaa/>. Luettu: 24.11.2022.

Sipinen, S. 2017. Liikunta vedessä. Teoksessa Vuori, I., Taimela, S. & Kujala, U. (toim.). Liikuntalääketiede, s. 244–250. Hansaprint Oy. Vantaa.

Siukkonen, M. & Rantala, R. 2006. Kaikki urheilusta. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu.

Sjöholm, K., Virtala, M. & Koivumäki, K. 2001. Liikunta ja kunnat. Teoksessa Aaltonen, K., Anttila, R., Cortés Téllez, M., Ekman, K., Koivumäki, K., Ollikainen, J., Paavola, S., Petäjaniemi, T., Sjöholm, K., Tarasti, L., Tolonen, H., Tuunanen, P. & Virtala, M. (toim.). Urheilun ja liikunnan oikeus, s. 38–51. Bookwell Oy. Juva.

Sporis, G., Ruzic, L. & Nedic, A. 2013. The Effects Of Aqua Aerobic On Patients With Type 2 Diabetes Mellitus. Vol. 28, s. 33–38. Luettavissa: https://www.researchgate.net/publication/251952390_The_effects_of_aqua_aerobic_on_patients_with_type_ii_diabetes_mellitus. Luettu: 27.12.2022.

SSU-YU. s.a. Luettavissa: <https://www.ssu-yu.fi/seura>. Luettu 21.12.2022.

STM. 2022. Liikunta edistää terveyttä ja hyvinvointia. Luettavissa: <https://stm.fi/liikunta>. Luettu: 24.11.2022.

Suntraluck, S., Tanaka, H. & Suksom, D. 2017. The Relative Efficacy of Land-Based and Water-Based Exercise Training on Macro- and Microvascular Functions in Older Patients With Type 2 Diabetes. *Journal of Aging and Physical Activity*. Vol., 25, s. 446–452. Luettavissa:

https://www.researchgate.net/publication/312514744_The_Relative_Efficacy_of_Land-Based_and_Water-Based_Exercise_Training_on_Macro-_and_Micro-Vascular_Functions_in_Older_Patients_With_Type_2_Diabetes. Luettu: 27.12.2022.

Suomen kasvukäytävä. s.a. Seinäjoki. Luettavissa: <https://www.suomenkasvukaytava.fi/alueet/seinajoki>. Luettu: 10.2.2023.

Suomen Standardisoimisliitto SFS ry. s.a. Mitä standardi tarkoittaa? Luettavissa: <https://sfs.fi/standardeista/mika-on-standardi/>. Luettu: 1.2.2023.

Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry. s.a. SUH. Luettavissa: https://www.suh.fi/koulutus/hengenpelastuksen_koulutus. Luettu: 28.11.2022.

Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry. s.a.b. SUH. Luettavissa: https://www.suh.fi/tiedotus/hukkumistilastot/hukkumiset_2022. Luettu: 28.11.2022.

Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry. s.a.c. SUH. Luettavissa: https://www.suh.fi/koulutus/hengenpelastuksen_koulutus/uinninvalvojakurssi. Luettu: 13.2.2023.

Suomen YK-liitto. 2015. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja. Sälekarin Kirjapaino Oy. Somero. Luettavissa: https://www.ykliitto.fi/sites/www.ykliitto.fi/files/vammaisten_oikeudet_2016_net.pdf. Luettu: 19.12.2022.

Suomi.fi. s.a. Luettavissa: <https://www.suomi.fi/palvelut/palvelupiste/seinajoen-uimahalli-urheilutalo-seinajoen-kaupunki/13cfa989-e1f4-4945-b86a-750ac9637036>. Luettu: 30.1.2023.

Surfer today. 2023. The complete list of water sports. Luettavissa: <https://www.surfertoday.com/surfing/the-complete-list-of-water-sports>. Luettu: 20.2.2023.

Taimela, S. 2017. Työikäisten liikunta. Teoksessa Vuori, I., Taimela, S. & Kujala, U. (toim.). Liikuntalääketiede, s. 170–177. Hansaprint Oy. Vantaa.

TEAvisari. 2022. Luettavissa: <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset?view=LII-SitE&y=2022&y=2020&y=2018&y=2016&y=2014&y=2012&y=2010&r=KOKOMAA&chart-Type=pointer&cmp=r>. Luettu: 5.12.2022.

Tekoniemi, S. 23.1.2023. Seinäjoen uimahallin altaat ja vesijärjestelmä vanhentuneet – kaupunki

ryhtyy valmistelemaan kunnostusta tai uuden hallin rakentamista. Yle.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2022. Liikunnan terveyshyödyt. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta/liikunnan-terveyshyodyt>. Luettu: 22.11.2022.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2022b. Esteettömyys ja saavutettavuus. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa/esteettomyys-ja-saavutettavuus>. Luettu: 19.12.2022.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2022c. Liikuntasuositukset. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta/liikuntasuosituks>. Luettu: 26.12.2022.

Timmi- sähköinen ajanvarausjärjestelmä. s.a. Seinäjoki. Luettavissa: <https://varaukset.seinajoki.fi/WebTimmi/courseList.do>. Luettu: 13.12.2022.

Toivonen, A., Kauttio, T., Kujanpää, S., Nevalainen, M., Rinkinen, H. & Saavalainen, A. 2014. Monien mahdollisuuksien erityisuinti. Suomen uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry. Katajamäki Print & Media Oy. Tampere.

Triathlonteam226. 2022. Luettavissa: <https://www.triathlonteam226.net/mita-on-triathlon/>. Luettu: 21.12.2022.

Tukia, H., Lehtinen, N., Saaristo, V. & Vuori, M. 2011. Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kunnassa – Perusraportti kuntajohdon tiedonkeruusta 2011. Raportti 55/2011. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. Luettavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80419/f112d323-6e1f-4f99-8235-a63b67b7a894.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 7.12.2022.

Tulasalo, P. & Vihervaara, T. 2008. Toimintakykyä vedestä -opas: Virikkeitä vertaisohjaajille. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 211. LIKES-tutkimuskeskus. Jyväskylä.

Turvallinen uimaopetus. 2020. Luettavissa: https://www.suh.fi/toiminta/uimaopetus/koulujen_uininopetus/turvallinen_uimaopetus_-_opas. Luettu: 28.11.2022.

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Talentum. Helsinki.

Uimahallien ja kylpylöiden turvallisuuden edistäminen. 2015. Tukes-ohje 1/2015. Turvallisuus- ja

kemikaalivirasto. TUKES. Luettavissa: <https://tukes.fi/documents/5470659/6372871/Tukes-ohje+-+Uimahallien+ja+kylpyl%C3%B6iden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen/d3159630-d077-4fa0-8938-5832709f8de5/Tukes-ohje+-+Uimahallien+ja+kylpyl%C3%B6iden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen.pdf>. Luettu: 28.11.2022.

Uimaliitto. s.a. Luettavissa: <https://www.uimaliitto.fi/uinti/avovesiuinti/>. Luettu: 20.2.2023.

Uimataitotutkimus 2022. Selvitys kuudesluokkalaisten ja esikoululaisten uimataidosta sekä koronapandemian vaikutuksista koulujen uinninopetukseen. Luettavissa: https://www.suh.fi/files/3824/Uimataitotutkimus_2022_Selvitys_kuudesluokkalaisten_ja_esikoululaisten_uimataidosta_seka_koronapandemian_vaikutuksista_koulujen_uinninopetukseen.pdf. Luettu: 27.2.2023.

UKK-Instituutti 2020. Liikkuminen ja paikallaanolo. Liikuntalajit ja liikkumisen muodot. Vesiliikunta on helppoa ja tehokasta. Luettavissa: <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikuntalajit-ja-liikkumismuodot/vesiliikunta/>. Luettu: 9.11.2022.

UKK-instituutti 2020b. Terveysliikuntapäivät hyvinvoinnin ja liikkumisen kentällä. Luettavissa: <https://ukkinstituutti.fi/ajankohtaista/terveysliikuntapaivat-hyvinvoinnin-ja-liikkumisen-kentalla/>. Luettu: 22.11.2022.

UKK-instituutti 2022. Liikkuminen tuo säästöjä. Luettavissa: <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkuminen-saastaa-rahaa/>. Luettu: 23.11.2022.

Uppopallo. s.a. Luettavissa: <https://www.uppopallo.fi/uppopallon-lajiesittely/>. Luettu: 20.2.2023.

Valtioneuvosto. 2018. Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta. Luettavissa: <https://minedu.fi/documents/1410845/4449678/Valtioneuvoston+selonteko+liikuntapolitiikasta.pdf/16b4a853-180b-ad4f-0127-e3065b616912/Valtioneuvoston+selonteko+liikuntapolitiikasta.pdf?t=1540461511000>. Luettu: 8.12.2022.

Valtioneuvosto. 2020. Liikuntapaikkojen rakentamiseen ja avustamiseen yli 28 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Tiedote. 24.4.2020 Luettavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/liikuntapaikkojen-rakentamiseen-ja-avustamiseen-yli-28-miljoonaa-euroa>. Luettu: 9.12.2022.

Vesiliikuntainstituutti. s.a. Vesijuoksu. Luettavissa: <http://vesiliikunta.sierrot.neutech.fi/index.php?page=77>. Luettu: 11.11.2022.

Viitasaari, T. 16.12.2022. Kunnossapitopäällikkö. Seinäjoen Liikuntapalvelut. Sähköposti.

Vuori, I. & Miettinen, M. 2000. Kuinka tärkeää liikunta on terveydelle ja toimintakyvylle? Teoksessa Miettinen, M. (toim.). Haasteena huomisen hyvinvointi - miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II: tutkimuskatsaus. s. 91–121. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124. Jyväskylä.

Vuori, I. 2017. Liikunta, kunto ja terveys. Teoksessa Vuori, I., Taimela, S. & Kujala, U. (toim.). Liikuntalääketiede, s. 16–29. Hansaprint Oy. Vantaa.

Vuori, I. 2017b. Liikunta lapsena ja nuorena. Teoksessa Vuori, I., Taimela, S. & Kujala, U. (toim.). Liikuntalääketiede, s. 145–170. Hansaprint Oy. Vantaa.

Vuori, I. 2017c. Liikunnan yhteiskunnallinen merkitys. Teoksessa Vuori, I., Taimela, S. & Kujala, U. (toim.). Liikuntalääketiede, s. 639–645. Hansaprint Oy. Vantaa.

Liitteet

Liite 1. Seinäjoen Liikuntapalvelut, organisaatio

SEINÄJOEN LIIKUNTAPALVELUT ORGANISAATIO

Liikuntatoimenjohtaja Jari Mäkelä

Hallinto: toimistosihteerit Nissinen ja Lahtela

LIKUNTAHALLIT (20 henkilöä)

Nurmohalli Hallimestari: Latikka, liikuntapaikkahoitajat: x2

Ritolahalli Hallimestari: Liminka, liikuntapaikkahoitajat x2

Kirmaushalli liikuntapaikkahoitajat x2

Uimahalli-Urheilutalo

Hallimestari: Elomaa

Toimistosihteerit: Ilonen

Palvelupiste: Hakala, Ketola ja Luoni

Laitosmiehet: Lehto, Loppi ja Torssonen

Uinninvalvonta: Järvenpää, Kuivinen

Uinninvalvonta/liikunnanohjaus: Heimovirta-Vavuli, Hyrkäs

OHJATTU LIIKUNTA (6 henkilöä)

Liikuntapalvelupäällikkö ja Nurmon kunnossa pidon esihenkilö: Särkipaju

Eriyisliikunnan koordinaattori: Kivimäki

Liikunnanohjaajat: Lähdesmäki, Iskala ja Söyrinki

Uimaopettaja: Hahtokari

LIKUNTAIPAikkojen KUNNOSSA PITO (18,5 henkilöä)

Kunnossapitopäällikkö: Viitasaari

Jääurheilukeskus ja keskusurheilukenttä Liikuntapaikkamestarit: Puska,

Kukkasela + 10,5

Liikuntareittien liikuntapaikkamestarit: Rinta-Keturi +4

Vuonna 2022 Liikuntapalvelut työllistää 47,5 henkilöä.

Liite 2. Seinäjoen uimahallin tarvekartoituskysely

Uimahallin tarvekartoituskysely

Toteutamme käyttäjille suunnatun tarvekartoituksen selvittääksemme nykyisen uimahallin tilojen käytettävyyttä. Kyselytulosten pohjalta saadaan tietoa nykyisen uimahallin peruskunnostukseen, laajennukseen tai uuden uimahallin rakentamiseen.

Kyselyn lopussa yhteystietonsa jättäneiden kesken arvotaan 3 kappaletta 10 kerran uintiranneketta.

Tähdellä (*) merkattuihin kysymyksiin tulisi vähintään vastata. Ne ovat kyselyn kannalta olennaisia tietoja.

1. Sukupuoli? *

- Nainen
 Mies
 Joku muu / en halua kertoa.

2. Käyttäjärühmä? *

- Eläkeläinen
 Aikuinen (aikuisen hinnan maksava)
 Opiskelija
 Koululainen 6-15-vuotias
 Lapsi alle 6-vuotias
 Invalidi, liikuntarajoitteinen, erityisryhmään kuuluva / erityiskorttiin oikeuttava
 Avustaja
 Joku muu, mikä? _____

3. Asuinpaikkakunta? *

☐ Seinäjoki	☐ Kauhava
☐ Lapua	☐ Kuortane
☐ Ilmajoki	☐ Alavus
☐ Kurikka	☐ Joku muu, mikä? _____
☐ Isokyrö	

4. Mitä näistä käytät? Voit valita molemmat vaihtoehdot. *

- Allasosasto
 Kuntosali

5. Valitse enintään kolme (3) syytä allasosaston käytölle? *

- Saunominen ja peseytyminen
 Virkistäytyminen
 Lääkinnällinen tai muu kuntoutus
 Kuntouinti
 Uimaopetukseen osallistuminen
 Ohjattu vesijumppa
 Virtuaalivesijumppa
 Vesijuoksu
 Seuratoiminnan alaisuudessa oleva toiminta
 Joku muu, mikä? _____

6. Mitkä allastilat koet tarpeellisiksi tulevaisuuden uimahallissa? Aseta vaihtoehdot tärkeysjärjestykseen:

7= TÄRKEIN

1= VÄHITEN TÄRKEÄ

(käytähän jokaista numeroa vain kerran) *

- 25m allas
 50m allas (edellyttää uudisrakennusta)
 Hyppyalas (syvyys 4m)
 Terapia-allas
 Kylmäallas
 Opetusallas
 Pienten lasten kahluuallas (syvyys 15-30cm)

7. Miten tärkeiksi koet seuraavat asiat tulevaisuudessa? *

	1 Ei lainkaan tärkeä	2 Jokseenk in tärkeä	3 En osaa sanoa	4 Kohtalai- sen tärkeä	5 Todella tärkeä
Uusi uimahalli					
Uimahallin laajennus					
Nykyisen uimahallin peruskorjaus					
Maaumala					

8. Millaisia oheistiloja allasalueelle tarvittaisiin?

9. Mitä toiveita tulee mieleen uusia peseytymistiloja ajatellen? Voit valita useampia. *

- Perussauna invahissillä
 Höyrysaunan
 Yksityissaunan
 Näkösuojasuihkuja
 Jotain muuta, mitä? _____

10. Mitä asioita toivoisit pukuhuonetiloihin liittyen? Voit valita useampia. *

- Liikuntarajoitteisten pukutila
 Ohjatuille liikuntaryhmille oma tila
 Perhepukuhuone
 Ryhmäpukuhuone
 WC-tilat, esteetön WC
 Lastenhoitotila
 Erikokoisia pukukaappeja
 Lukittava latauspiste elektroniikalle mm. kännykkä, kuulokkeet
 Jotain muuta, mitä? _____

11. Mitä uudistuksia tulee mieleesi uuden uimahallin yhteyteen sekä allasalueelle?

- Opaskoiraparkki
 Katsomo
 Näkövammaisille tunnot lattiaan
 Jotain muuta, mitä? _____

12. Kuinka esteettömyys tulisi huomioida?

- Pukuhuonetilassa? _____
 Pesuhuoneessa? _____
 Saunoissa? _____
 Allastiloissa? _____

13. Miten koet muiden tilojen toimivuuden ja sijainnin tällä hetkellä nykyisessä uimahallissa? *

	1 Erittäin huono	2 Melko huono	3 Tyydyttävä	4 Hyvä	5 Erinomainen
Autojen pysäköintialueet	☐	☐	☐	☐	☐
Mopo- ja mopoautoparkkialue	☐	☐	☐	☐	☐
Polkupyöräparkkialue	☐	☐	☐	☐	☐
Inva-pysäköintialue	☐	☐	☐	☐	☐
Asiakaspalvelupisteen sijainti	☐	☐	☐	☐	☐
Kahvion sijainti	☐	☐	☐	☐	☐
Oleskelu- ja aulatilat	☐	☐	☐	☐	☐
Kuntosali	☐	☐	☐	☐	☐
Kulkuportti	☐	☐	☐	☐	☐
Pukuhuonetilat	☐	☐	☐	☐	☐

14. Mikä olisi mieluisin aukioloaika arkisin?

- 6.30-20.15
 8.00-22.00
 6.30-19.00
 8.00-21.00
 Muu aikaväli, mikä? _____

15. Mikä olisi mieluisin aukioloaika viikonloppuisin?

- 8.00-16.00
 9.00-17.00
 10.00-18.00
 Muu aikaväli, mikä? _____

16. Mitä tulisi huomioida tulevaisuuden uimahallissa?

17. Jättämällä yhteystietosi osallistut kolmen 10 kerran sarjarannekkeen arvontaan (10x uinti + ranneke).

Etunimi _____
Sukunimi _____
Matkapuhelin _____
Sähköposti _____
Osoite _____
Postinumero _____
Postitoimipaikka _____

Arpaonnen suosiessa, saako nimeäsi julkaista

Liikuntapalveluiden nettisivuilla sekä KYLLÄ EI
sosiaalisessa mediassa? Ympyröi.

Yhteystietoja käytetään vain arvannon suorittamiseen. Niitä ei käytetä muuhun
tarkoitukseen ja ne tuhotaan aineiston käsittelyn jälkeen.

KIITOS VASTAUKSISTA!

Liite 3. Joku muu, mikä? -avoin vastaus kysymykselle 5

Vastausvaihtoehdot	Kysymys 5 vastaukset (n=48)
Joku muu, mikä?	Vauvauinti
Joku muu, mikä?	lapsieni uimataidon ja vesiliikunnan vahvistaminen
Joku muu, mikä?	Lapset tykkää uida
Joku muu, mikä?	Kylmäallas
Joku muu, mikä?	lasten uimaan opettaminen
Joku muu, mikä?	Lapsi haluaa uimaan
Joku muu, mikä?	Lapsen uimisen mahdollistaminen
Joku muu, mikä?	Lasten kanssa uinti
Joku muu, mikä?	Lapsen kanssa harjoittelu
Joku muu, mikä?	Oma, itseohjattu vesijumppa .
Joku muu, mikä?	Omien lasten uimaan oppiminen
Joku muu, mikä?	Lasten kanssa uiminen
Joku muu, mikä?	Lasten viihdyttäminen
Joku muu, mikä?	Hyppiminen tornista
Joku muu, mikä?	Lasten vahti
Joku muu, mikä?	Taaperon totuttaminen veteen ja uimaan
Joku muu, mikä?	Lasten kanssa vesipeuhausta
Joku muu, mikä?	Lasten kanssa ajanviettoa
Joku muu, mikä?	Lapsen kanssa uinti
Joku muu, mikä?	Lasten uinti harjoittelu
Joku muu, mikä?	Lasten ilo
Joku muu, mikä?	Jos olisi, niin edullisia uimakouluja
Joku muu, mikä?	Lapsen kanssa yhdessäolo
Joku muu, mikä?	Lasten kanssa
Joku muu, mikä?	Pienille lapsille totuttelemineen veteen

Vastausvaihtoehdot	Kysymys 5 vastaukset (n=48)
Joku muu, mikä?	Palautuminen reeneistä lämpimässä altaassa
Joku muu, mikä?	Omatoinen vesijumppa
Joku muu, mikä?	Kilpaurheilun harjoitusohjelmaan kuuluva harjoitus: uinti
Joku muu, mikä?	Lapsen kanssa uinti.
Joku muu, mikä?	Käyn joskus uimassa vapaa-ajalla
Joku muu, mikä?	Liikunta/Kuntoilu
Joku muu, mikä?	Lasten kanssa ajan vietto.
Joku muu, mikä?	Lasten uimataidon kehittäminen
Joku muu, mikä?	Omien lasten uimataidon kehittäminen
Joku muu, mikä?	Kaverin kanssa yhdessäolo
Joku muu, mikä?	Lasten kanssa uiminen
Joku muu, mikä?	Kylmäallas
Joku muu, mikä?	lasten kanssa; iso liukumäki ja poreet kivoimmat.
Joku muu, mikä?	Lapsen kanssa uiminen
Joku muu, mikä?	Valvova vanhempi
Joku muu, mikä?	Lasten (myös maksavia koululaisia) kanssa
Joku muu, mikä?	Työn puolesta
Joku muu, mikä?	Perheen yhteinen aika
Joku muu, mikä?	Lasten kanssa olo
Joku muu, mikä?	Vauvauinti
Joku muu, mikä?	lasten kanssa ajanvietto
Joku muu, mikä?	lasten uimaopetus / lasten virkistys
Joku muu, mikä?	Lasten kanssa uiminen (lapset 2v. ja 6v.)

Liite 4. Kysymykset vertailuanalyysiin

Kysymykset vertailuanalyysiin

1. Mihin tarpeeseen hanke käynnistyi?
2. Minkälaiset ovat olleet käyttäjämäärien kehitys vanhan ja uuden uimahallin aikana? Miten se on kehittynyt?
3. Miten eri käyttäjäryhmiä osallistettiin suunnitteluvaiheessa?
4. Pystyikö asiakkaiden toiveita toteuttamaan? Jos pystyi, niin miten?
5. Mitä tekisitte nyt toisin?
6. Minkälainen palautejärjestelmä teillä on?
7. Mitä muuta kerrottavaa hankkeesta olisi?